

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

Přírodovědecká fakulta

Katedra geografie

Klára VYSKOČILOVÁ

**Ekologické zemědělství ve vybraném regionu
ČR**

diplomová práce

Vedoucí práce: RNDr. Renata P. Chmelová, Ph.D.

Olomouc 2007

Vysoká škola: Univerzita Palackého

Fakulta: Přírodovědecká

Katedra: Geografie

Školní rok: 2005/06

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

student

Klára VYSKOČILOVÁ

obor

Geografie

Název práce:

Ekologické zemědělství ve vybraném regionu ČR

**Organic agricultural in a chosen area in the Czech republic
(a public consciousness of organic agriculture)**

Zásady pro vypracování:

V diplomové práci se autorka zaměří na zhodnocení současného stavu ekologického zemědělství ve vybraném regionu, jeho další rozvoj a perspektivy. Součástí práce bude kapitola o základních principech ekologického zemědělství a o jeho stavu u nás i ve světě. Stěžejní část práce bude tvořit dotazníkové šetření o povědomí obyvatel o biopotravinách, jejich kvalitě, dodavatelích v regionu atd.

Diplomová práce bude obsahovat jednostránkový abstrakt v anglickém jazyce a bude odevzdána i v elektronické podobě na CD. Součástí práce je i prezentace dílčích výsledků na speciálním semináři v zimním semestru pátého ročníku.

Struktura práce:

1. Úvod
2. Metody zpracování
3. Principy ekologického zemědělství
4. Ekologické zemědělství u nás a ve světě
5. Vymezení a charakteristika zájmového území
6. Výsledky a zhodnocení současného stavu ekologického zemědělství ve vybraném regionu
7. Výsledky dotazníkového šetření

8. Diskuse
9. Závěr
10. Resumé (v angl. jazyce)
11. Seznam použité literatury

Diplomová práce bude zpracována v těchto kontrolovaných etapách:

1. etapa – studium odborné literatury (prosinec 2005)
2. etapa – sestavení dotazníku (konzultace s katedrou sociologie UP) (leden, únor 2006)
3. etapa – dotazníkové šetření – (do října 2006)
4. etapa - zpracování výsledků dotazníkového šetření (leden 2007)
5. etapa – zpracování a odevzdání diplomové práce (duben 2007)

Rozsah grafických prací: text, grafy, mapy budou upřesněny v průběhu zpracovávání diplomové práce

Rozsah průvodní zprávy:

Seznam odborné literatury:

Moudrý, J. (1997) : Přechod na ekologický způsob hospodaření. Praha, Institut výchovy a vzdělávání MZ ČR.

Petr, J., Dlouhý, J. (1992): Ekologické zemědělství. Praha, nakladatelství Brázda.

Lampkin, N. (1990): Organic Farming. Farming Press Books, Ipswich, UK.

Zákon č. 242/2000 Sb., o ekologickém zemědělství a o změně zákona č. 368/992 Sb., o správních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů.

Urban, J., Šarapatka, B. a kolektiv (2003): Ekologické zemědělství I. díl. MŽP, Praha. ISBN 80-7212-274-6.

Urban, J., Šarapatka, B. a kolektiv (2003): Ekologické zemědělství II. díl. MŽP, Praha.

Voženílek, V. (2002): Diplomové práce z geoinformatiky. Olomouc, Vydavatelství UP.

Bulletin EKOLOGICKÉHO ZEMĚDĚLSTVÍ

Ročenky IFOAM (International Federation of Organic Agriculture Movements)

www.ifoam.org

www.linksorganic.com

www.pro-bio.cz

www.kez.cz

Vedoucí diplomové práce: RNDr. Renata Chmelová

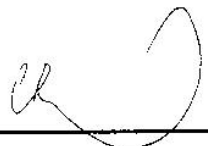
Datum zadání diplomové práce: 15.11.2005

Termín odevzdání diplomové práce: 30.4.2007

---

vedoucí katedry

Děkuji touto cestou RNDr. Renatě P. Chmelové za odborné vedení, cenné rady a připomínky, které mi byly poskytnuty k sepsání diplomové práce. Současně poděkování patří paní Renatě Vaculíkové z Informačního střediska pro rozvoj Moravských Kopanic, o.p.s. a PRO-BIA RC Bílé Karpaty, která mě ochotně poskytla bližší informace k problematice ekologického zemědělství v okrese Uherské Hradiště.

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci vypracovala samostatně a použila jsem v ní jen pramenů, které cituji a uvádím v seznamu použité literatury.

V Olomouci, 5. 5. 2007

.....

Klára Vyskočilová

Obsah

ÚVOD	7
1 CÍL PRÁCE	8
2 METODY ZPRACOVÁNÍ.....	9
3 EKOLOGICKÉ ZEMĚDĚLSTVÍ	10
3.1 Co je to ekologické zemědělství	10
3.2 Cíl ekologického zemědělství	11
3.3 Srovnání ekologického a konvenčního zemědělství	12
3.4 Legislativa ekologického zemědělství	12
4 PRINCIPY EKOLOGICKÉHO ZEMĚDĚLSTVÍ	14
4.1 Pěstování rostlin.....	14
4.2 Chov zvířat.....	14
5 EKOLOGICKÉ ZEMĚDĚLSTVÍ V ČR	16
5.1 Vývoj.....	16
5.2 Současný stav EZ v ČR.....	18
6 EKOLOGICKÉ ZEMĚDĚLSTVÍ VE SVĚTĚ.....	23
6.1 EZ ve světě.....	23
6.2 Vývoj EZ v Evropě	24
6.3 EZ ve vybraných státech Evropy	26
7 VYMEZENÍ A CHARAKTERITIKA UHERSKOHRADIŠŤSKA	30
8 SOUČASNÝ STAV EZ V OKRESE UHERSKÉ HRADIŠŤE	33
9 PRODUKTY EKOLOGICKÉHO ZEMĚDĚLSTVÍ.....	38
9.1 Co jsou to biopotraviny?	38
9.2 Kontrola a certifikace bioprodukce.....	38
9.3 Označení biopotravin	39
9.4 Kvalita biopotravin.....	40
9.5 Rozdíl mezi konvenčními potravinami a biopotravinami.....	42
10 VÝSLEDKY DOTAZNÍKOVÉHO ŠETŘENÍ.....	45
10.1 Výsledky dotazníkového šetření ve městě Olomouc	45
10.2 Výsledky dotazníkového šetření ve městě Uherské Hradiště	54
10.3 Výsledky dotazníkového šetření v obcích okresu Uherského Hradiště	63
10.4 Srovnání poptávky po BIO potravinách ve městech Olomouc a Uherské Hradiště	72
10.5 Srovnání poptávky po BIO potravinách v obcích okresu Uherské Hradiště a již uvedených městech.....	75
11 SHRNU TÍ	78
12 ZÁVĚR	80
13 RESUME	82
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY.....	83
SEZNAM GRAFŮ.....	87
SEZNAM TABULEK.....	90
SEZNAM OBRÁZKŮ	91
SEZNAM PŘÍLOH.....	92

ÚVOD

Ekologické zemědělství je v Evropě i u nás uznávaný způsob hospodaření, který je dokonce přesně definován zákonem. Před dávnými dobami tomu tak ještě nebylo. Lidé žili na planetě Zemi, živili se vším co nasbírali, popřípadě ulovili a zemědělství bylo jak se říká „v plínkách“. Obdělávali malá políčka způsobem, který byl vůči životnímu prostředí naprosto neškodný. Postupným růstem populace a především osídlováním dosud neobydlených oblastí docházelo ke stále vyšším požadavkům na zvýšení produkce potravin. Počátkem 20. století zemědělství procházelo značnými změnami. Stále více lidí odcházelo do měst za prací v průmyslu, rozvíjela se také věda a technika, která výrazným způsobem zasáhla do rozvoje zemědělství. S používáním těžkých strojů a minerálních hnojiv sice došlo k zvýšení produktivity, ale současně i k postupnému snižování kvality půdy, bylo prokázáno snížení plodnosti u hospodářských zvířat a klíčivosti semen.

Industrializace zemědělství se však nejvíce projevila až po druhé světové válce, jejíž přímým důsledkem byl nedostatek potravin. Toto období v zemích západní Evropy nazývali „Zelenou revolucí“, u nás spíše „Socializací zemědělství“.

Na tento negativní vývoj včas zareagovali průkopníci ekologického zemědělství, kteří si začali prosazovat svou. Často šlo o nadšence z měst, kteří se vrátili k původnímu pěstování plodin bez používání chemikálií a jiných podpůrných látek. K nim se přidávali vědci, ale pouze podpora ze strany spotřebitelů dala vznik prvním ekologickým farmám a ekozemědělcům.

V současné době stále více roste potřeba obyvatelstva žít v krajině čisté bez organismu škodlivých látek. Tento stav je dán tím, že podmínky prostředí, ve kterém žijeme, se neustále zhoršují, narůstá počet chorob a stresů pocházejících z každodenní zátěže, které jsme vystaveni. Ekologické zemědělství se tak stává velmi důležitým, protože nabízí produkty velmi čisté a především používá metody velmi šetrné k životnímu prostředí.

Tato diplomová práce se zabývá nejen problematikou ekologického zemědělství v ČR, ale také současným stavem EZ v okrese Uherské Hradiště. Nedílnou součástí je názor obyvatelstva na rozvoj EZ, jejich pohled na produkci EZ a především zájem o nákup těchto produktů.

1 CÍL PRÁCE

Cílem této diplomové práce je:

- popsat principy ekologického zemědělství,
- nastínit vývoj ekologického zemědělství v ČR, jeho současný stav u nás a ve vybraných zemích Evropy (ve světě),
- popsat změny v legislativě dnes a na počátku vývoje ekologického zemědělství,
- vymežit a charakterizovat zájmové území (v tomto případě okres Uherské Hradiště) z hlediska administrativního, geomorfologického,...
- zhodnotit současný stav ekologického zemědělství ve vybraném regionu, jeho další rozvoj a perspektivy,
- nastínit problematiku biopotravin – co jsou to biopotraviny, jejich označení, kvalita, rozdíl mezi biopotravinami a konvenčními potravinami,.....
- vyhodnotit dotazníkové šetření – zjistit podvědomí obyvatel o biopotravinách:
  - jejich kvalitě,
  - determinantech a bariérách při rozhodování o nákupu biopotravin,
  - jaké typy biopotravin spotřebitelé upřednostňují a jejich ochota platit za vybrané komodity biopotravin,
  - jaké typy biopotravin spotřebitelé postrádají na českém trhu.

Diplomová práce obsahuje jednostránkový abstrakt v anglickém jazyce.

2 METODY ZPRACOVÁNÍ

Prvním krokem této diplomové práce byl sběr informací a následné studium dané problematiky. Jednalo se o odborné publikace, časopisy, ročenky, zákony, aj. Velmi důležitým zdrojem informací byly také internetové stránky Ministerstva zemědělství ČR, svazu ekologických zemědělců PRO-BIA, kontrolní certifikační organizace KEZ, o.p.s. a Ústavu zemědělských a potravinářských informací (ÚZPI), které obsahovaly kromě zajímavých informací také kontakty a odkazy na další zdroje.

Během této přípravné části jsem se také spojila s odborníky z Informačního střediska pro rozvoj Moravských Kopanec, o.p.s. a PRO-BIA RC Bílé Karpaty, kteří sídlí ve Starém Hrozenkově, za účelem získání dat a potřebných informací k problematice a současnému stavu ekologického zemědělství v okrese Uherské Hradiště. Během pár hodin mi byly zaslány potřebné data, které jsem si dále musela zpracovat (vytvořit tabulky, grafy a blokdigramy.)

Nedílnou součástí této diplomové práce bylo vytvoření dotazníku na téma Poptávka po biopotravinách ve vybraném regionu ČR (viz. Příloha 1). Tento jsem konzultovala s odborníky na problematiku a byl mi schválen. Následovalo samotné dotazníkové šetření, které bylo časově nejnáročnější a bylo provedeno ve třech lokalitách a to ve městě Olomouc, Uherské Hradiště a v obcích okresu Uherské Hradiště. Tyto lokality byly cíleně vybrány za účelem srovnání poptávky po biopotravinách ve velkém městě, menším městě a na venkově.

Předem byl stanoven počet respondentů na 240, což odpovídá 80-ti respondentům v každé oblasti. Výběr respondentů byl zcela náhodný, přičemž počet respondentů v jednotlivých věkových kategoriích procentuálně odpovídal současnému stavu počtu obyvatel (zdroj ČSÚ) ve všech třech lokalitách, kde byl prováděn výzkum.

Poté následovalo vyhodnocení sesbíraných informací a to sčítáním jednotlivých vzorků šetření a následná tvorba grafů, blokdigramů a komentáře k nim. Součástí praktické části je také srovnání povědomí obyvatel o biopotravinách ve městech Olomouc a Uherské Hradiště, a v obcích okresu Uherské Hradiště a v obou městech.

3 EKOLOGICKÉ ZEMĚDĚLSTVÍ

3.1 Co je to ekologické zemědělství

Ekologickým zemědělstvím se rozumí zvláštní druh zemědělského hospodaření, který dbá na životní prostředí a jeho jednotlivé složky stanovením omezení či zákazů používání látek a postupů, které zatěžují, znečišťují nebo zamořují životní prostředí nebo zvyšují rizika kontaminace potravního řetězce, a který zvýšeně dbá na vnější životní projevy a chování a na pohodu chovaných hospodářských zvířat.

(Definice podle českého zákona č. 242 z roku 2000)

Ekologické zemědělství představuje systém hospodaření, který používá pro životní prostředí šetrné způsoby k potlačování plevelů, škůdců a chorob, zakazuje použití syntetických pesticidů a hnojiv, v chovu hospodářských zvířat klade důraz na pohodu zvířat, dbá na celkovou harmonii agroekosystému a jeho biologickou rozmanitost a upřednostňuje obnovitelné zdroje energie a recyklaci surovin. [1]

EZ se dále vyznačuje šetrnými zpracovatelskými postupy při výrobě biopotravin s vyloučením použití syntetických látek. Ekologické zemědělství a výroba biopotravin jsou v celém procesu kontrolovány zvláštní nezávislou kontrolou, pro certifikaci jsou biopotraviny označeny a takto odlišeny od ostatních potravin. [12]

Ekologické zemědělství tak odpovídá principům trvale udržitelného rozvoje zemědělství, které již neplní pouze produkční funkci, ale především funkci mimoprodukční. Ekologické zemědělství je tedy vnímáno jako vhodná alternativa pro řešení problému vyklidňování venkova, odlivu pracovníků ze zemědělské prvovýroby a částečně i pro řešení nerovnoměrností regionálního rozvoje. [1]

Existuje řada definic ekologického zemědělství. Ekologické zemědělství lze definovat také jako vyvážený agroekosystém trvalého charakteru, který se zakládá (největší možnou měrou) na lokálních a obnovitelných zdrojích. [9]

Ekologické zemědělství spočívá na filozofii holistického chápání přírody (holos = celek). Příroda je podle něj jednotným celkem. Člověk je i přes všechny své zvláštnosti nadále chápán jako součást přírody a z hlediska jejích zákonů je roven ostatním živočichům. Člověk se nemá pokoušet násilně ovládnout přírodu, ale má

jednat ve shodě s ní na základě etické a morální zodpovědnosti za zachování forem života na Zemi. [6]

3.2 Cíl ekologického zemědělství

Cílem dnešního ekologického zemědělství je snaha:

- produkovat kvalitní potraviny a krmiva o vysoké nutriční hodnotě v dostatečném množství,
- pracovat v co nejvíce uzavřených cyklech koloběhu látek, využívat místní zdroje a minimalizovat ztráty,
- udržet a zlepšovat úrodnost půdy,
- vyvarovat se všech forem znečištění pocházejících ze zemědělského podniku,
- minimalizovat používání neobnovitelných surovin a fosilní energie (odmítnutí lehce rozpustných minerálních hnojiv a pesticidů a jejich náhrada uvědomělým využíváním biologických procesů, kultivací plodin, nižší intenzita obdělávání půdy, podpora aktivity půdních organismů a rozvoje kořenového systému plodin),
- hospodářským zvířatům vytvořit podmínky, které odpovídají jejich fyziologickým a etologickým potřebám a humánním a etickým zásadám,
- uchovat přírodní ekosystémy v krajině, chránit krajinu a její diverzitu,
- vytvářet pracovní příležitosti a tím udržet osídlení venkova a tradiční ráz zemědělské kulturní krajiny,
- umožnit zemědělcům a jejich rodinám ekonomický a sociální rozvoj a uspokojení z práce (ekologické zemědělství vyžaduje hluboký zájem a zodpovědnost). [6]

3.3 Srovnání ekologického a konvenčního zemědělství

Některé principální rozdíly mezi konvenčním a ekologickým zemědělstvím lze stručně shrnout (DLOUHÝ, 1981) takto:

KONVENČNÍ ZEMĚDĚLSTVÍ

1. Upřednostňování kvantity.
2. Požadavek ekonomické rentability.
3. Silně specializovaný provoz.
4. Jednostranný osevní postup.
5. Používání anorganických, lehce rozpustných hnojiv.
6. Používání pesticidů.

EKOLOGICKÉ ZEMĚDĚLSTVÍ

1. Upřednostňování kvality.
2. Požadavek ekologické a biologické rovnováhy.
3. Mnohostranný provoz.
4. Pestrý osevní postup.
5. Používání převážně organických statkových hnojiv.
6. Prevence proti výskytu chorob, škůdců a plevelů. [9]

3.4 Legislativa ekologického zemědělství

Od 1. 1. 2001 nabyl účinnosti zákon č. 242/2000 Sb., o ekologickém zemědělství. Tento zákon stanovuje podmínky hospodaření v ekologickém zemědělství a podmínky pro výrobu biopotravin, upravuje systém osvědčování původu bioproduktů a biopotravin a jejich označování. Stanovuje systém pro výkon kontroly a dozoru nad dodržováním tohoto zákona. Zákon provádí vyhláška Ministerstva zemědělství č. 53/2001 Sb. Po vstupu do EU se stávají závaznou normou Nařízení Rady EU č. 2092/91 a č. 1804/1999, kterými je ekologické zemědělství upraveno ve všech členských zemích.

Od roku 2005 nastaly v právní úpravě EZ v ČR důležité změny, které se dotkly i kontrolního a certifikačního systému. S účinností od 30. 12. 2005 začal platit zákon č. 553/2005 Sb., kterým se mění zákon č. 242/2000 Sb., o ekologickém zemědělství. Novela vypustila z původního zákona č. 242/2000 Sb. všechna ustanovení, která byla duplicitní evropskému Nařízení Rady č. 2092/91 a došlo tak k zjednodušení naší legislativy EZ. Úplné znění zákona č. 242/2000 Sb. vyšlo ve Sbírce zákonů jako zákon č. 30/2005 Sb. dne 2. 2. 2006. S účinností k 1. 2. 2006 začala také platit vyhláška Mze ČR č. 16/2006, která nahradila všechny dosud platné prováděcí vyhlášky k zákonu EZ.

Kontrolou a certifikací byly od roku 2006 ministerstvem zemědělství pověřeny tři kontrolní organizace, a vzniklo tak i v ČR v tomto oboru konkurenční prostředí.

Nejdéle v tomto oboru u nás působí KEZ, o. p. s. („Kontrola ekologického zemědělství“), se sídlem v Chrudimi. Dále je to česká pobočka největší německé kontrolní organizace ABCERT GmbH. se sídlem v Brně. Novou českou kontrolní organizací EZ je BIODONT CZ, rovněž se sídlem v Brně. Všechny uvedené organizace jsou kromě kontroly a certifikace zemědělských podniků provádějí osvědčování bioproduktů a biopotravin. [12]

4 PRINCIPY EKOLOGICKÉHO ZEMĚDĚLSTVÍ

Základní principy ekologického zemědělství byly definovány již v roce 1924, jako reakce na negativní trendy nastupujícího průmyslového zemědělství.

4.1 Pěstování rostlin

- Struktura plodin musí umožnit střídání plodin mělce kořenících s plodinami hluboce kořenícími,
  - vegetační kryt půdy má být co nejdelší, pokud možno i přes zimu,
  - v osevním postupu musí být zastoupeny jeteloviny, resp. luskoviny,
  - druhová pestrost pěstovaných plodin musí skýtat dostatečné možnosti pro přežívání prospěšných organismů,
  - osevní postup musí bránit erozi půdy,
  - plodiny s malou konkurenční schopností vůči plevelům jsou střídány s plodinami s větší konkurenční schopností,
  - struktura plodin musí zajistit chovaným zvířatům plnohodnotnou, vyváženou krmivovou základnu po celý rok,
  - plevele se regulují agrotechnickými metodami, používání herbicidů není dovoleno,
  - ochrana rostlin proti chorobám a škůdcům je založena na správné agrotechnice a biologických metodách, používání syntetických pesticidů není dovoleno,
  - hnojení a výživa rostlin jsou založeny na správném osevním postupu, používá se organické hnojení, minerální lehce rozpustná hnojiva nejsou povolena.
- [13]

4.2 Chov zvířat

- Způsob ustájení musí odpovídat fyziologickým a etologickým potřebám zvířat,
- všechna opatření, technologie a technika chovu zvířat musí odpovídat požadavku udržení dobrého zdraví chovaných zvířat,
- je nutno zajistit pohodu hospodářských zvířat – pohyb, čerstvý vzduch, ochrana proti slunci a extrémnímu počasí, dostatek prostoru, podestýlka, průmyslové chovy s řízenými režimy nejsou povoleny,

- krmná dávka musí odpovídat fyziologickým potřebám zvířat,
- tělesné poškozování a mrzačení není dovoleno, označování, kastrace jsou povoleny jen u některých druhů zvířat,
- syntetické konzervační a ochranné přípravky nejsou povoleny,
- lze používat vitaminové a minerální přísady přírodního původu,
- používání syntetických léčiv, stimulatorů a hormonálních látek není dovoleno. [13]

5 EKOLOGICKÉ ZEMĚDĚLSTVÍ V ČR

5.1 Vývoj

V Československu byly první důležité zmínky o ekologickém zemědělství publikovány teprve na sklonku socialistické éry, to je v letech 1985–1987. Šlo pouze o jednoduché zprávy, které však často mezi odbornou veřejností neměly žádnou odezvu, případně měly odezvu negativní. Na druhé straně zde byly spotřebitelé, kteří se začali více zajímat o svůj zdravotní stav. K obyvatelstvu začaly pronikat informace o problematice zdravotního stavu populace ve srovnání se zeměmi západní Evropy, nezávislími odborníky byla kritizována vysoká spotřeba masa a mezi lidmi začal vzrůstat zájem o zdravou výživu.

Koncem osmdesátých let začaly vycházet různé publikace, které propagovaly zdravou výživu jako hlavní možnou prevenci před civilizačními chorobami. Zdravá strava, jak se tehdy říkalo „z nechemizovaných surovin“, byla v té době hlavním impulsem, aby se začalo i u nás hovořit o ekologickém pěstování rostlin a ekologickém chovu zvířat. Tento impuls však nevzešel od zemědělců, ale od spotřebitelů z měst, obdobně jako to bylo v jiných rozvinutějších zemích. [12]

Ekologické zemědělství se tedy v České republice rozvíjí od roku 1990. V porovnání s tímto rokem, kdy v ČR hospodařily pouze tři farmy, a to v Jeseníkách (JZD Dubicko a Státní statek Hanušovice) a Karpatech (JZD Starý Hrozenkov, který hospodaří ekologicky dodnes a je tak nejstarší ekologický statek v ČR), dle zásad ekologického zemědělství, došlo do konce roku 2006 k výraznému nárůstu počtu ekofarem na 963 podniků, které hospodaří na výměře 281 535 ha, což představuje 6,61 % z celkové výměry zemědělského půdního fondu ČR (tabulka 1.) a převyšuje průměr zemí EU, který je přibližně 5%. [1, 18]

S rozvojem ekologického zemědělství vzniklo v letech 1990–1991 pět svazů ekologického zemědělství (PRO-BIO, Naturvita, Libera, Altervin a Biowa) sdružujících ekologické zemědělce, které vytvořily vlastní směrnice, kontrolu, certifikaci označování produkce pocházející z ekologického zemědělství. [2] Později došlo ke sloučení několika z nich a v současné době působí v ČR svaz PRO-BIO se sídlem v Šumperku a sdružení LIBERA v Praze. Svaz PRO-BIO pracuje na celém území ČR a má deset regionálních center a dvě odborné pobočky zaměřené na prodej biopotravin a práci se spotřebiteli. [3]

V roce 1993 ekologicky hospodařilo 141 zemědělských podniků na ploše 15 667 ha zemědělské půdy (tabulka 1.). V letech 1993–1997 se rozsah ekologického zemědělství nezvyšoval vlivem odbourání přímých podpor, ale docházelo ke kvalitativním změnám – zlepšení kontrolních mechanismů, zapojení do mezinárodní kontroly, příprava akreditace u IFOAM a EU. Také označení se měnilo od pojmu alternativní přes organické až po současné označení ekologické zemědělství. [8]

K největšímu nárůstu ekologicky obhospodařované plochy došlo mezi roky 1997–2003, a to díky obnovení státní podpory ekologického zemědělství v roce 1998, která tak navázala na státní podporu v letech 1990–1993. Tato podpora byla realizována formou přímých dotací na základě nařízení vlády k podpoře mimoprodukčních funkcí zemědělství. [1] V těchto letech přibývá v ekologickém zemědělství převážně zatravněných ploch na nichž převládá pastevní výkrm ovcí a skotu bez tržní produkce mléka. [8]

Finanční podpora je ekologickým zemědělcům v ČR poskytována po celou dobu jejich ekologického hospodaření, není například omezena pouze na období přechodu farmy z tradičního na alternativní zemědělství, tzv. období konverze, jako v některých zemích EU. [1]

Tabulka 1. Vývoj výměry zemědělské půdy v ekologickém zemědělství ČR v letech 1990–2006

Rok	Počet podniků celkem	Výměra zemědělské půdy v EZ v ha	Procentický podíl ze zem. půdního fondu
1990	3	480	-
1991	132	17 507	0,41
1992	135	15 371	0,36
1993	141	15 667	0,37
1994	187	15 818	0,37
1995	181	14 982	0,35
1996	182	17 022	0,4
1997	211	20 239	0,47
1998	348	71 621	1,67
1999	473	110 756	2,58
2000	563	165 699	3,86
2001	654	217 869	5,09
2002	721	235 136	5,5
2003	810	254 995	5,97
2004	836	263 299	6,16
2005	829	254 982	5,98
2006	963	281 535	6,61

Zdroj: Ministerstvo zemědělství, 2007.

Tabulka 2. Vývoj struktury půdního fondu v ekologickém zemědělství ČR v letech 2001–2006

Plochy	Výměra v ha rok 2001	Výměra v ha rok 2002	Výměra v ha rok 2003	Výměra v ha rok 2004	Výměra v ha rok 2005	Výměra v ha rok 2006
Orná půda	19 164	19 536	19 637	19 694	20 766	23 478,57
TTP	195 633	211 924	231 683	235 379	209 956	232 189,53
Trvalé kultury	963	898	928	1 170	820	1 195,61
Ostatní plochy	2 354	2 778	2 747	7 056	23 440	24 670,97
Celkem	218 114	235 136	254 995	263 299	254 982	281 534,68

Zdroj: Ministerstvo zemědělství, 2007.

Zajímavý trend je, že se nezvyšuje výměra TTP (tabulka 2.) v EZ, která je na úrovni roku 2003. Naopak se zvyšuje výměra orně půdy (za rok 2006 o 2 713 ha na celkových 23 479 ha), zvyšuje se také výměra trvalých kultur i ostatních ploch. [18]

5.2 Současný stav EZ v ČR

Ekologičtí zemědělci v České republice dosáhli řady cílů, které si více než před deseti lety vytyčili, stát je uznává a podporuje. V roce 2006 obhospodařují ekologičtí zemědělci cca 6 % z celkové výměry zemědělské půdy v ČR. Ekologické zemědělství je však převážně doménou horských a podhorských podniků na trvale travních porostech, zaměřených zejména na údržbu krajiny a chov skotu (převažují krávy bez tržní produkce mléka). K slabým stránkám (viz. Příloha II. – Klady a zápory ekologického zemědělství v ČR) tohoto podnikání patří, že bioproduktů je málo, chybí hotové výrobky, zelenina i ovoce. Trh s biopotravinami není dostatečně rozvinut, biopotraviny tvoří podle odhadů pouhých 0,06 % celkového trhu s potravinami v ČR. Také rozvoj výzkumu v EZ není dostatečný, chybí specializované poradenství, není zajištěna dostatečná propagace a osvěta.

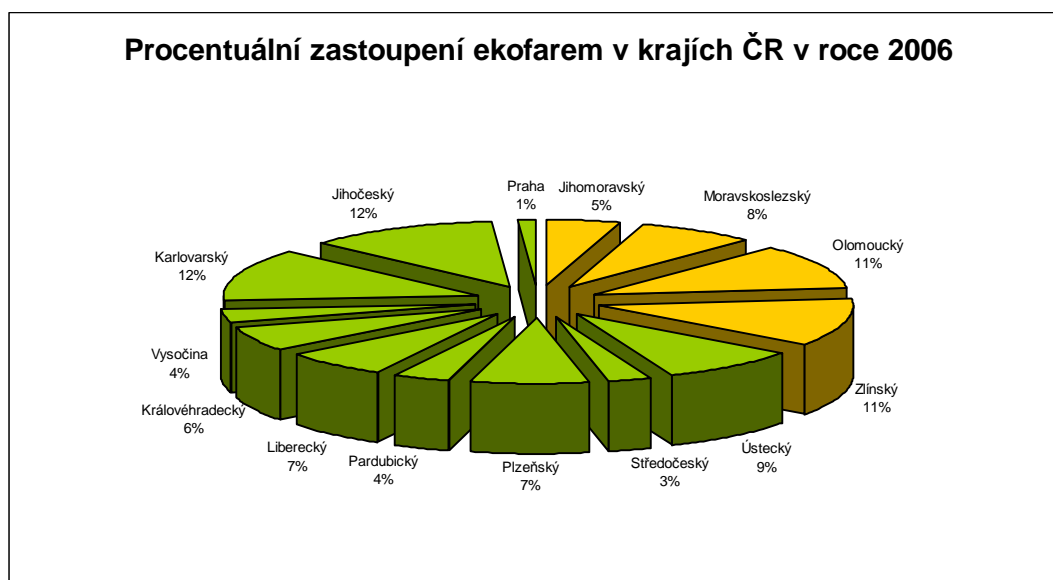
Tyto slabé stránky a prioritní oblasti pro řešení zpracovává Akční plán pro rozvoj ekologického zemědělství v České republice do roku 2010, který projednala vláda ČR a který počítá s rozšířením ekologického zemědělství v ČR na úroveň 10 % z celkové výměry zemědělské půdy v zemi.

V posledních letech byl však dosažen i nemalý pokrok a v mnohém jsme se dostali na úroveň západoevropských zemí (harmonizace legislativy a přijetí zákona o EZ, vytvoření systému kontroly a certifikace, stabilizovaný systém podpor,

vypracování a schválení akčního programu pro rozvoj EZ, atd.). V době vstupu do EU jsme byli mezi kandidátskými zeměmi na prvním místě v rozsahu ploch zařazených do EZ a v rozvoji domácího odbytu. [12]

Regionální rozmístění ekologických podniků v ČR

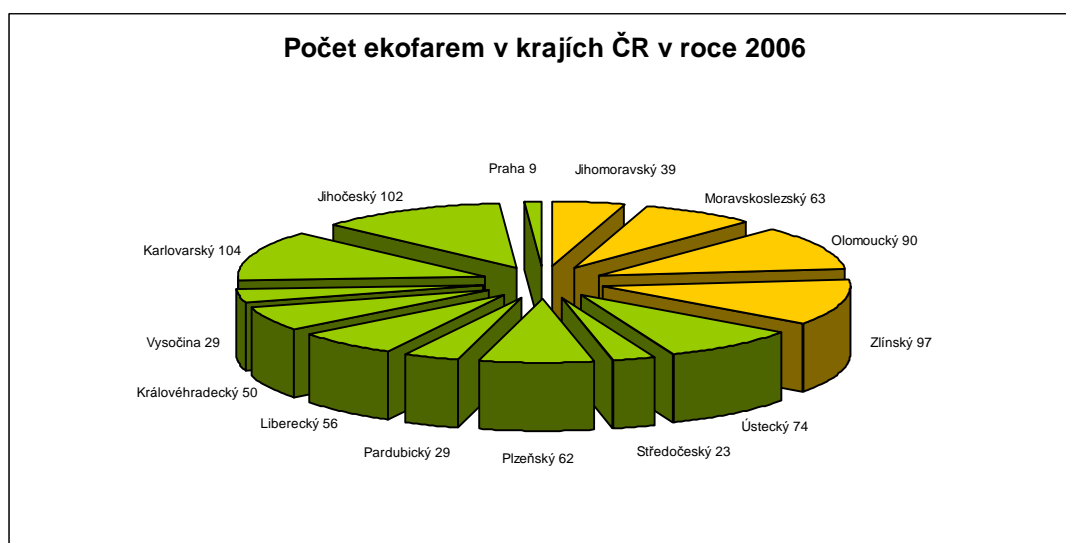
Graf 1. Procentuální zastoupení ekofarem v krajích ČR v roce 2006

Zdroj: Ministerstvo zemědělství ČR, 2006.

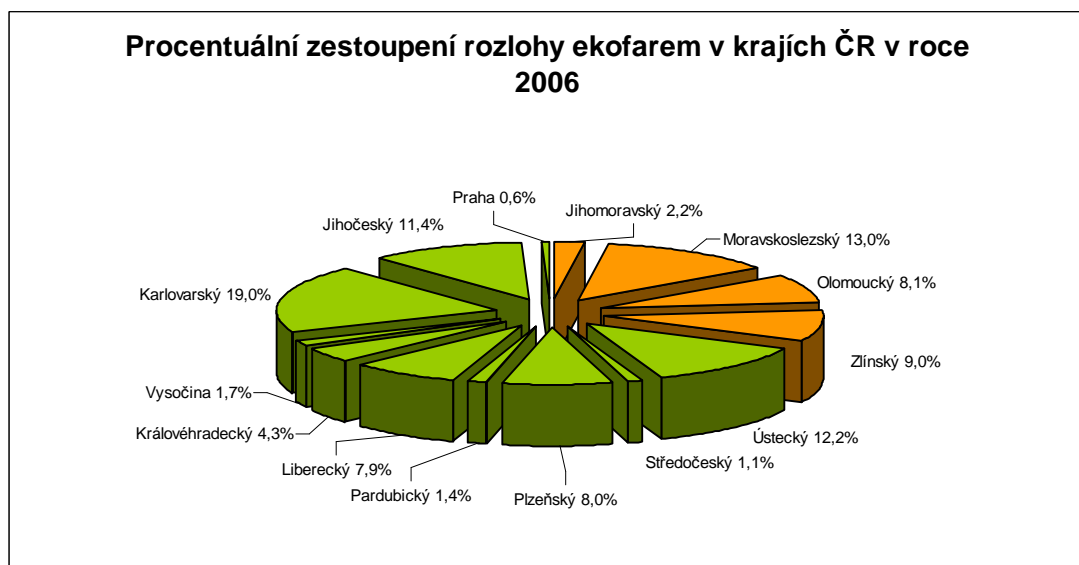
Sledujeme-li počty ekologických podniků a jejich rozmístění v rámci krajů (graf 2.), hlavním rysem je jejich nerovnoměrné rozmístění na území ČR. Největší zastoupení mají tradičně horské a podhorské oblasti. Více než třetina ekozemědělců hospodaří na Moravě s nejsilnějším zastoupením ve Zlínském a Olomouckém kraji. Výrazný podíl zde má oblast Bílých Karpat a Jeseníků. V Čechách je ekologické zemědělství nejvíce rozvinuto na severozápadě, tedy zejména v Karlovarském kraji, kde je největší počet ekofarem v ČR (104 farem). Také ostatní kraje jako Jihočeský, Ústecký nebo Plzeňský mají poměrně velký počet ekologických podniků. Naopak nízké zastoupení najdeme v Středočeském, Pardubickém kraji nebo v kraji Vysočina, kde se nachází silní produkční oblasti na orné půdě. Úkolem do budoucna je rozšířit ekologickou produkci i do těchto oblastí a vyvážit podíl obdělávané půdy a TTP. [3]

Graf 2. Počet ekofarev v krajích ČR v roce 2006

Zdroj: Ministerstvo zemědělství ČR, 2006.

Graf 3. Procentuální zastoupení rozlohy ekofarev v krajích ČR v roce 2006

Zdroj: Ministerstvo zemědělství ČR, 2006.

Pokud jde o rozlohu obhospodařované půdy v systému EZ (graf 3.), podíly jednotlivých krajů vypadají obdobně. Jednoznačně největší výměry jsou v Karlovarském kraji, který svými 19 % reprezentuje 48 tisíc ha zemědělské půdy, a v kraji Moravskoslezském, kde 13 % představuje 33 tisíc ha půdy v systému EZ.

Je nutné dodat, že regionální distribuci ekologických podniků výrazně ovlivňuje rozmístění regionálních center svazu PRO-BIO. Jejich práce přispívá k rozvoji ekologického hospodaření v těchto oblastech. [3]

Státní podpora

Rozvoj ekologického zemědělství v posledních letech byl způsoben především obnovením státní podpory v roce 1998. V letech 1998–2003 byla ekologickým zemědělcům poskytována státní podpora na základě nařízení vlády, kterým se obnovily podpůrné programy k podpoře mimoprodukčních funkcí zemědělství.

Od roku 2004 jsou podmínky státní podpory pro ekologické zemědělství upraveny programovým dokumentem HRDP. Jedním z titulů v rámci agroenvironmentálních opatření (AEO) je opatření A – ekologické zemědělství. Podmínky poskytování dotací na EZ jsou stanoveny v nařízení vlády č. 242/2000 Sb., o provádění AEO.

Ekologičtí zemědělci mohou také využívat zvýhodněné bodové bonifikace při žádání o peníze z Operačního programu Zemědělství (OP).

Podle informací ve vládou schváleného Programu rozvoje venkova (PRV) budou platby na plochy pro EZ v následujícím rozpočtovém období 2007–2013 navýšeny. Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova (EAFRD) je nový fond na podporu rozvoje venkova, který v sobě zahrnuje veškerou dotační politiku státu pro zemědělce, navazuje na současné programy HRDP a OP. Zahájen byl v roce 2007. Největší nárůst plateb by měl být na travních porostech a travních kulturách. [3]

Program rozvoje venkova ČR by měl přispět k dosažení cílů stanovených Národním strategickým plánem rozvoje venkova, z něhož vychází, tj. k rozvoji venkovského prostoru České republiky na bázi trvale udržitelného rozvoje, zlepšení stavu životního prostředí a snížení negativních vlivů intenzivního zemědělského hospodaření. Dále by mělo dojít k vytvoření podmínek pro konkurenceschopnost České republiky v základních potravinářských komoditách. Program bude rovněž podporovat rozšiřování a diverzifikaci ekonomických aktivit ve venkovském prostoru s cílem rozvíjet podnikání, vytvářet nová pracovní místa, snížit míru nezaměstnanosti na venkově a posílit sounáležitost obyvatel na venkově. [27]

Dovoz a vývoz

V roce 2005 byly certifikovány biopotraviny dovezené z 19 zemí celého světa. Dovoz z EU nelze považovat za import jako takový, neboť ve společenství platí volný pohyb zboží.

V případě dovozu produkce s odkazem na ekologický způsob výroby ze zemí, které nejsou členskými státy EU, bylo nezbytné požádat MZe ČR prostřednictvím KEZ o.p.s. o vystavení tzv. Dovožního zmocnění. Tato povinnost vyplývá z čl. 11 odst. 6 Nařízení Rady 2092/91. V roce 2005 bylo vystaveno MZe ČR 32 Dovožních zmocnění z 8 zemí mimo EU, a to z Japonska (12), Číny (6), Paraguaye (4), Turecka (3), Kanady (2), Egypta (2), Mauritia (2) a dále byl uskutečněn jeden dovoz z Jihoafrické republiky.

Do ČR se dováží zejména zpracované biopotraviny, kterých je vlivem nedostatečně rozvinutého domácího zpracování, stále nedostatek. Jsou to především ovocné šťávy a nápoje, omáčky, pomazánky, džemy, sladidla, cukrovinky, oleje a tuky. Od roku 2005 se dováží na český trh i čerstvé ovoce a zelenina (Luční Údolí, Ekofarma Deblín a Country Life), mléčné výrobky (Andechser, Ja!Natürlich, Goldsteig, Käsehof) a také čerstvé drůbeží a jehněčí maso (Robert's BIO). Většina dovážených biopotravin pochází z Německa, Itálie, Rakouska, Holandska a Belgie.

Největší zpracovatel a distributor biopotravin v ČR, PRO-BIO obchodní společnost s r.o., provozující vlastní biomlýn, zpracovnu a balírnu, výrazně změnil svou obchodní strategii: specializace na biopotraviny byla zachována, došlo však k výraznému posílení zastoupení hotových biopotravin z dovozu, které v současné době převažují nad biopotravinami domácími.

V souvislosti se vstupem ČR do EU skončila od 1. 5. 2004 povinnost vývozců při vývozu do EU podávat Žádost o vydání vývozního osvědčení pro vývoz bioproduktů a biopotravin podle § 26 odst. 4 zákona č. 242/2000 Sb., v souvislosti s volným pohybem zboží ve Společenství. [3]

6 EKOLOGICKÉ ZEMĚDĚLSTVÍ VE SVĚTĚ

6.1 EZ ve světě

Ekologické zemědělství je praktikováno ve 121 zemích po celém světě. [30] Podle zprávy vedené IFOAM bylo ke konci roku 2005 na světě ekologicky obděláváno 31 milionů hektarů, což je v jediném roce nárůst o pět milionů ha. Největšího růstu za rok 2005 dosáhla Čína, kde bylo certifikováno téměř 3 miliony ha ekopastvin.

Podle objemu ploch v roce 2005 (tabulka 3.) vedla Austrálie (12,1 mil. ha – 90 % ploch jsou pastviny), následovala Čína (3,5 mil. ha – především rostlinná produkce) a Argentina (2,8 mil. ha). Podle kontinentů bylo nejvíce ekologické půdy v Austrálii a Oceánii (39 %), dále v Evropě (21 %), Latinské Americe (20 %), Asii (13 %). V Severní Americe to byly 4 % a v Africe pouhá 2 %.

Největší podíl na celkové zemědělské půdě zaujímalo v roce 2005 ekologické zemědělství v Lichtenštejnsku (26,4 %), Rakousku (13,53 %), Švýcarsku (11,33 %), Finsku (7,31 %), Švédsku (6,8 %), Itálii (6,22 %) a České republice (5,98 %).

Největší počet ekologických farem, avšak malých, je v Asii a Latinské Americe a to v Mexiku, Indonésii, Itálii a Filipínách. [17]

Tabulka 3. Země s největší plochou využívanou pro ekologické hospodaření v roce 2005.

Země	Ekologické zemědělství – plocha (1000 ha)	% z celosvětové ekologicky obhospodařované plochy
Austrálie	12 126,63	38,50%
Čína	3 466,57	11,00%
Argentina	2 800, 00	8,90%
Itálie	954,36	3,00%
USA	889,05	2,80%
Brazílie	887,64	2,80%
Německo	767,89	2,40%
Uruguay	759	2,40%
Španělsko	733,18	2,30%
Velká Británie	690,27	2,20%
Ostatní	7 428,19	23,60%

Zdroj: Suk, 2007.

Následující souhrn informací poskytuje nadhled nad současných stavem bioprodukce v jednotlivých zemích světa.

Nejvíce biobavlny se pěstuje v Ugandě, Turecku a Indii, nejvíce biokáva v Mexiku, Peru a Indonésii a biokakaa v Dominikánské republice, Mexiku a Ekvádoru.

Největší rozlohu biovinic má Itálie (31 170 ha), Francie (16 428 ha), Španělsko (14 928 ha) a překvapivě Moldávie (1608 ha).

Nejvíce biocitrusových plodů se pěstuje v Itálii (na 15 043 ha), Řecku (2168 ha) a Mexiku (1608 ha).

Trojici největších pěstitelů biooliv tvoří Španělsko (90 042 ha), Itálie (88 963 ha) a Tunisko (83 792 ha).

Zdaleka největším producentem biorýže je Čína (60 000 ha), dále Indonésie (26 000 ha) a Filipíny (14 134 ha). [17]

6.2 Vývoj EZ v Evropě

Počátky vzniku ekologického zemědělství v západní a střední Evropě můžeme datovat do období po 1. světové válce jako reakci na postupnou industrializaci zemědělství a všeobecně rostoucí poškozování životního prostředí. V německy mluvících zemích tak vzniká řada nekonvenčních směrů zemědělské výroby, preferujících biologické aspekty zajištění produkce, omezujících používání průmyslových hnojiv, pesticidů a dalších chemických prostředků a podporujících přirozené způsoby pěstování rostlin a chovu hospodářských zvířat. [8, 13]

V 70. letech se průkopníci ekologického zemědělství celosvětově sdružili a založili mezinárodní federaci IFOAM (International Federation of Organic Agriculture Movements – Mezinárodní federace sdružení za organické zemědělství). Tato organizace se sídlem v Německu měla velký vliv také na oficiální uznání ekologického zemědělství v Evropě, kde bylo v roce 1991 přijato nařízení Rady EHS č. 2092/91 o ekologickém zemědělství a označování zemědělských produktů a potravin. Šlo o první zákonnou formu definující produkční postupy ekologického zemědělství a hlavně závazné mechanismy pro kontrolu, certifikaci a označování. Ekozemědělci, zpracovatelé a obchodníci s biopotraviny dostali možnost výhradního používání označení „bio“ a „eko“ pro své produkty. Bylo to velmi důležité nařízení, které posílilo důvěru spotřebitelů a umožnilo jednotlivým státům EHS ekozemědělce dotovat. [13]

Rozvoj ekologického zemědělství v zemích Evropské unie byl v posledních deseti letech vesměs rychlý jak co do plochy, tak i podílu bioproduktů na trhu. Od roku 1993 vzrostla plocha ekologicky obhospodařované půdy v Evropské unii více než trojnásobně na bezmála 3,5 milionů hektarů (údaj k roku 2001), což odpovídalo více než 2 % rozlohy zemědělské půdy v Evropské unii (do roku 2005 měl svůj podíl zvýšit na 5-10 %) a podíl bioproduktů na trhu v průměru kolem 2,5 %. K 31. 12. 2005 byla již plocha ekologicky obhospodařované půdy více než 6 milionů hektarů. [8, 25]

Členské státy Evropské unie mají ovšem možnost podporovat fungující ekologické zemědělství resp. přeměnu konvenčního na ekologické i z prostředků Evropské unie (dle směrnice Evropské unie 2078/92) a tak je podpora státu tomuto způsobu hospodaření účinnější. [7]

Rozvoj zemědělství v těchto zemích je však výsledkem nejen přímých finančních dotací, ale také celého souboru dalších podpůrných opatření nefinančního charakteru, spočívajících v poradenství, školení, výzkumu apod. [4]

Mezi členskými státy EU je však situace v ekologickém zemědělství velmi rozdílná. V Itálii a Rakousku (tabulka 4.) je sektor ekologického zemědělství relativně nejsilnější – provozuje se na 8–14 % veškeré zemědělské půdy těchto zemí. Na druhé straně Polsko, Irsko, Rumunsko, Bulharsko, Chorvatsko a Malta jsou teprve na začátku prosazování ekologického zemědělství a podíl ekologicky obdělávané půdy je zde vcelku zanedbatelný. V nových členských státech EU pokročil rozvoj ekozemědělství nejdále v Estonsku a České republice, kde podíl ekologicky obdělávané půdy tvoří 6–7 % (vyšší než je průměr EU).

Rozšíření EU slibuje nové podněty pro růst ekologického sektoru, protože současné extenzivnější zemědělství v řadě nových členských států usnadňuje konverzi konvenčních metod na ekologické hospodaření a jsou zde tudíž menší rozdíly mezi výrobními náklady mezi konvenčním a ekologickým zemědělstvím.

Pokud jde o spotřebu ekologických potravin, prodává se téměř polovina světové produkce těchto potravin na trzích EU. Nejvíce těchto potravin se spotřebuje v Německu a Velké Británii. [29]

6.3 EZ ve vybraných státech Evropy

Rakousko

Rakousko má nejsilnější ekologické zemědělství v EU. Ekologické metody hospodaření zde praktikuje téměř 13 % všech zemědělských podniků, přičemž do roku 2013 se jejich podíl má zvýšit až na 20 %. První vlna rozsáhlé konverze běžného zemědělství na ekologické proběhla v 90. letech na základě zavedení celostátních subvencí, národního agroekologického programu a podnětů pro převedení luk a pastvin na ekologické metody hospodaření. Další boom byl zaznamenán v období 2000–2003 po přehodnocení tržní poptávky, která naznačovala zájem spotřebitelů a růst budoucí poptávky po ekopotravinách. V roce 2004 hospodařilo podle ekologických metod asi 20 000 podniků. V současné době jsou nejvíce soustředěny ve spolkových zemích Tyrolsko, Salcbursko a Štýrsko. Průměrná výměra ekofarmy je 16–20 ha, hlavními produkty jsou hovězí maso a mléko. [23, 29]

Finsko

Finská vláda ve svém Akčním plánu ekologického zemědělství z roku 2001 stanovila cíl do roku 2006 obdělávat 10 % zemědělské půdy ekologickými metodami. Tento záměr je považován za reálný vzhledem k dosavadnímu tempu rozvoje ekologického zemědělství. V roce 1989 bylo za ekologicky obhospodařovanou půdu uznáno jen 0,1 % veškeré zemědělské půdy, v roce 2002 se tento podíl zvýšil na 7 %. Průměrná výměra ekologických farem je 30 ha, což je více než výměra konvenčních farem. K 31. 12. 2005 bylo ve Finsku ekologicky obděláváno necelých 60 tisíc hektarů půdy. [25, 29]

Francie

Plocha ekologicky obhospodařované zemědělské půdy ve Francii se v roce 2005 rozšířila o 5 % na celkem 560 838 ha. Výměra půdy v režimu ekologického hospodaření představovala v roce 2005 jen 2 % z celkové výměry zemědělské půdy Francie. Z celkové ekologické výměry již bylo 513 365 ha certifikováno jako ekologicky obhospodařovaná půda a 47 473 ha je v procesu konverze. V sektoru ekologického zemědělství působilo v roce 2005 celkem 11 402 podniků, což je o 3 % více než v předchozím roce. [22] Polovina těchto podniků je soustředěna v šesti regionech a to Basse Normandie, Bretagne, Pays de la Loire, Languedoc, Midi

Pyrénées a Rhône–Alpes. Ekologické farmy se zaměřily především na obhospodařování trvalých travních porostů a na orné půdě se pěstují hlavně obiloviny, olejniny, luštěniny, ovoce, zelenina, hrozny a krmné plodiny. [29]

Německo

Velká část ekologických podniků se nachází na východě a jihu země a jejich činnost se soustřeďuje na péči o louky a pastviny, produkci luštěnin, ovoce, zeleniny a chov skotu, ovcí a koz. Německá vláda stanovila náročný cíl, aby do roku 2010 bylo 20 % zemědělské půdy obděláváno podle zásad ekologického zemědělství. Ke splnění tohoto úkolu přijala řadu opatření a podnětů, které jsou shrnuty v celostátním agroekologickém programu, dále zvýšila úroveň dotací a zavádí národní známku ekologického výrobku. [29]

Statistika za rok 2005 udává, že v Německu působilo celkem 16 791 ekologických podniků, které obdělávaly 811 724 ha zemědělské půdy, což je 4,8 % z celkové výměry půdy v Německu. V současné době však nepříznivé politické podmínky omezují expanzi ekologického zemědělství, což je způsobeno ukončením subvencování přechodu běžných farem na ekologické v některých spolkových zemích a krácení agroekologických programů. [20]

Itálie

Itálie má ze všech evropských zemí největší rozsah ekologického zemědělství a ve světovém měřítku je na čtvrtém místě za Austrálií, Čínou a Argentinou. Počet ekologických zemědělců v roce 2005 vzrostl na 44 377 ve srovnání s rokem předchozím, kdy ekologicky hospodařilo 36 639 zemědělců. Jedna třetina ekologické produkce je určena pro export. Téměř 50 % italských ekofarem se nachází na Sicílii a Sardinii, velká část je také v oblastech Toskánsko, Emilia-Romagna a Marche. Vyrábí se hlavně ovoce a zelenina, olivový olej, víno a sýry. Na ekologické zemědělství také těsně navazuje agroturistika. V současné době je v Itálii při ekofarmách asi 700 rekreačních zařízení. [15, 29]

Estonsko

Ekozemědělství se v Estonsku velmi silně rozvinulo v posledních čtyřech letech. Země, která byla v dobách SSSR silně specializována na produkci masa a mléka, má po Česku největší podíl ekologické plochy ve střední a východní Evropě – v roce 2005 bylo ekologicky obhospodařováno 6 % zemědělské plochy, což je

58 000 ha. Zatímco v roce 1999 existovalo jen 89 biopodniků s celkovou plochou 4 000 ha, dnes už je jich 1 013, v průměru má jeden podnik 58 ha.

Po pomalém růstu v polovině 90. let minulého století nastalo oživení v letech 1997-98 díky podpurným fondům a přidělováním státního biologa „Mahemärk“. V roce 2001 byl estonský ekologický zákon z roku 1997 přizpůsoben nařízení EU č. 2092/91. Kontrola ekologických výrobců, zpracovatelů, obchodníků a gastronomů je prováděna státními institucemi. [16]

Polsko

Počet polských ekologických hospodářství se zvýšil v roce 2006 o 28 % na celkem 9 200, které obhospodařují asi 20 000 ha, což je asi 1 % z celkové výměry zemědělské půdy. Toto tempo růstu je největší v EU. Průměrná velikost ekologických podniků je 23 ha, což je podstatně vyšší než u podniků konvenčních.

V současné době většina polských ekologických zemědělců vyrábí produkty pro exportní trhy. Domácí odbytový trh s ekologickými potravinami je dosud relativně malý, protože tyto potraviny považují spotřebitelé za drahé a navíc je zde nedostatečná kapacita potravinářského průmyslu pro zpracování ekologických potravin. Polsko by se mohlo díky příznivému klimatu a mnohaletým zemědělským tradicím stát evropským tahounem v sektoru ekologického zemědělství. V současné době se však nachází v rámci Evropy až na samém konci. [21]

Závěrem této kapitoly bych chtěla nastínit problematiku podpory ekologického zemědělství ve státech EU. V současné době je zavedena plošná podpora ekologického zemědělství ve všech státech EU kromě Itálie, i když strategie vyplácení dotací je v různých státech rozdílná. Některé státy, jako např. Belgie, Německo, Rakousko a Švédsko vyplácejí ekologicky podnikajícím subjektům dotace po celou dobu ekologického hospodaření. Jiné státy, k nimž patří např. Dánsko, Finsko a Holandsko vyplácejí dotace v období konverze a po uplynutí období konverze ve vlastním ekologickém hospodaření již po dobu časově omezenou, a to celkem pět let. Francie vyplácí dotace jen v období konverze, přičemž maximální délka tohoto období je pět let. [4]

Tabulka 4. Plocha a podíl ekologicky obhospodařované půdy, počet ekofarem v evropských zemích k 31. 12. 2005

Země	Rok	Výměra půdy v ha	Podíl ekologicky obdělávané půdy %	Počet ekofarem
Rakousko	2005	360 972	14.2%	20 310
Belgie	2005	22 996	1.7%	693
Bulharsko	2005	14 320	0.3%	351
Chorvatsko	2005	3 184	0.1%	269
Kypr	2005	1 698	1.1%	305
ČR	2005	254 982	6.0%	829
Dánsko	2005	145 636	5.6%	2 892
Estonsko	2005	59 862	7.2%	1 013
Finsko	2005	147 587	6.5%	4 296
Francie	2005	560 838	2.0%	11 402
Německo	2005	807 406	4.7%	17 020
Řecko	2005	288 255	3.1%	14 614
Maďarsko	2005	123 569	2.9%	1 553
Island	2005	4 684	0.2%	23
Irsko	2005	35 266	0.8%	978
Itálie	2005	1 067 102	8.4%	44 733
Lotyšsko	2005	118 612	4.8%	2 873
Lichtenštejnsko	2005	1 040	27.9%	35
Litva	2005	69 430	2.5%	1 811
Lucembursko	2005	3 243	2.5%	72
Makedonie	2005	249	0.0%	0
Malta	2005	14	0.1%	6
Moldavsko	2005	11 075	0.4%	121
Nizozemí	2005	48 765	2.5%	1 377
Norsko	2005	43 033	4.1%	2 496
Polsko	2005	167 740	1.0%	7 183
Portugalsko	2005	233 458	6.3%	1 577
Rumunsko	2005	87 916	0.6%	2 920
Srbsko a Černá Hora	2005	591	0.0%	0
Slovensko	2005	92 191	4.9%	196
Slovinsko	2005	23 499	4.8%	1 718
Španělsko	2005	807 569	3.2%	15 693
Švédsko	2005	200 010	6.3%	2 951
Švýcarsko	2005	117 117	10.9%	6 420
Turecko	2005	93 133	0.2%	14 401
Velká Británie	2005	619 852	3.9%	4 285
Ukrajina	2005	241 980	0.6%	72
Rusko	2005	40 000	0.0%	40
Celkem		6 918 876	1.4%	187 528

Zdroj: Institute of Organic Agriculture FiBL (2006).

7 VYMEZENÍ A CHARAKTERITIKA UHERSKOHRADIŠŤSKA

Uherskohradištsko je region ležící při jihovýchodní hranici ČR se Slovenskem, v jihozápadní části Zlínského kraje, který vznikl k 1. lednu 2000 na základě ústavního zákona Parlamentu ČR č. 347/1997 Sb., o vytvoření vyšších územních správních celků jako jeden ze čtrnácti krajů České republiky. Na severu sousedí se Zlínskem, na severozápadě s Kroměřížskem a na jihu s regionem Hodonínsko, patřící do Jihomoravského kraje. Rozlohou 991 km² je druhým nejmenším okresem Zlínského kraje (okres Uherské Hradiště odpovídá rozlohou, počtem obyvatel, atd. regionu Uherskohradištsko). Pokrývá 25 % jeho území. Administrativně je území rozděleno (obrázek 1.) do 78 obcí, z toho 7 měst a žije zde 143 671 obyvatel (Český statistický úřad – k 30. 9. 2006).

Geomorfologicky Uherskohradištsko leží na pomezí subsystému Karpat a Panonské pánve. Karpaty zde zasahují svou provincií Západní Karpaty a dílčí částí subprovincie Vnější Západní Karpaty. Panonská pánev na toto území zasahuje provincií Západopanonská pánev se svou dílčí částí subprovincií Vídeňská pánev. [24]

Ve střední části Uherskohradištska se rozprostírá nížina Dolnomoravského úvalu, která přechází v podhorská pásma - na západě do Chřibského pohoří s nejvyšším vrcholem Brdo (587 m n. m.), na severovýchodě do území Vizovických vrchů a na jihovýchodě do nízkého předhůří Bílých Karpat s nejvyšším vrcholem Velkou Javořinou (970 m. n. m.), který leží na moravskoslovenské hranici. Lesy pokrývají jen 30,4 % celkové plochy, na zemědělskou půdu připadá 58,5 %.

Klimatická různorodost je dána členitostí terénu. Okres lze rozdělit na teplejší nížinnou část a chladnější část Bílých Karpat. Větší část území spadá do teplé oblasti, průměrná roční teplota se pohybuje v rozmezí 7 – 9 °C a dlouhodobý průměrný roční úhrn srážek činí 615 mm. [31]

Celé území spadá do povodí řeky Dunaje a tedy úmoří Černého moře. Je rozděleno mezi tři hlavní řeky – při hranicích se Slovenskem povodí Váhu, na většině území povodí Moravy a na západě povodí Dyje. Řeka Morava tvoří osu sledovaného území a jejím nejvýznamnějším přítokem je řeka Olšava. [24]

Region nacházející se v Moravském Slovácku je regionem převážně zemědělským s rozvinutým lesnictvím, přestože v současnosti zemědělství zaměstnává jen 4,6 % ekonomicky aktivního obyvatelstva. Často je nazýván krajem slunce a vína. Úrodné Pomoraví je plné lánů obilí, kukuřice, slunečnic či vinic, zvlněné okrajové oblasti Chřibů i Karpat poskytují dobré podmínky pro pastevectví a dobytkářství, je zde množství ovocných sadů, ale i bohaté lesy, které pokračují na východ do Bílých Karpat.

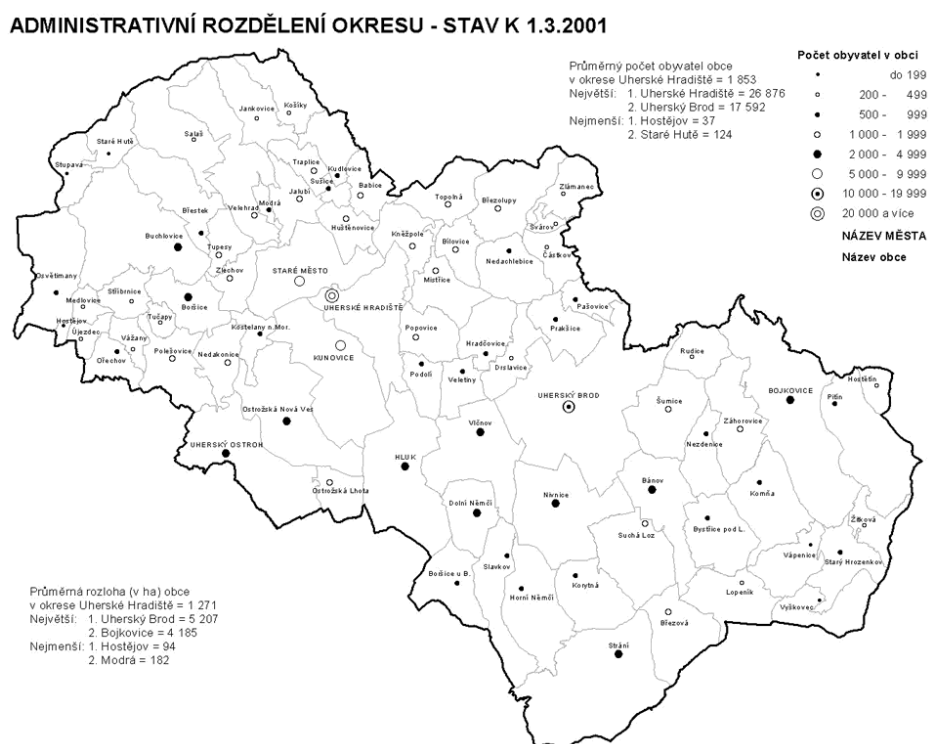
Průmysl je převážně strojírenský a je soustředěn do měst podél řeky Moravy a Olšavy. Silné zastoupení mají potravinářské podniky a zpracování ovoce a zeleniny, dřevozpracující průmysl je především v lesnatých oblastech. Menší zastoupení má těžba kamene, cihlářské hlíny a šterkopísků. [31]

Z přírodního hlediska je krajina rozdělená na čtyři odlišné části – smíšené (převážně bukové) lesy západních Chřibů s množstvím kopečků a skalních útvarů v pískovcovém flyši, dále nížinná, teplá a úrodná oblast říční nivy podél řeky Moravy s rovinatou, odlesněnou a obdělávanou půdou plnou vsí, luk, mokřin, slepých ramen a zbytků lužních lesů. Pak je tu střední část mírně zvlněného podhůří Bílých Karpat s množstvím vinic, sadů, teplých svahů se stepními kulturami a nakonec kopce Bílých Karpat s hlubokými lesy na hranicích, květnatými orchidejovými loukami, znouzaváděným chovem ovcí a sadařstvím.

Tato východní část naší republiky byla vyhlášena CHKO Bílé Karpaty na ploše 715 km² k ochraně přírodního rázu krajiny s důsledky valašské a kopaničářské kolonizace s rozesetými lidskými sídly, smíšenými lesy, bohatou květenou na lukách a pastvinách. [24]

Životní prostředí Uherskohradištska je nejlepším v kraji. [31] Právě tato oblast se stala vhodnou pro zakládání farem s cílem ekologicky hospodařit a udržovat trvalý rozvoj krajiny. Právě tady byla založena první farma hospodařící dle zásad ekologického zemědělství v ČR, která je tedy nejstarší farmou a byla založena v roce 1989. Tato farma vznikla v CHKO Bílé Karpaty a jedná se o JZD Starý Hrozenkov (v současné době ZD Starý Hrozenkov).

Obrázek 1. Administrativní rozdělení okresu Uherské Hradiště k 1. 3. 2001

Zdroj: Český statistický úřad, 2005.

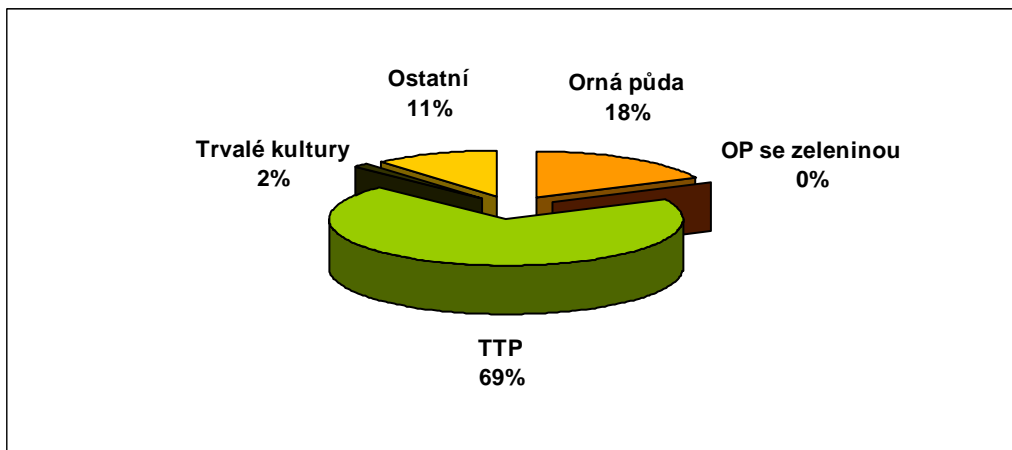

8 SOUČASNÝ STAV EZ V OKRESE UHERSKÉ HRADIŠTĚ

Ekologické zemědělství je převážně doménou horských a podhorských podniků na trvalých travních porostech zaměřených zejména na údržbu krajiny. K 31. 12. 2005 v okrese Uherské Hradiště ekologicky hospodařilo 31 subjektů s výměrou cca 6 722 ha (tabulka 5.), což zahrnuje jak ekologické farmy, tak farmy, které jsou v období konverze. Většinu těchto ploch tvoří trvalé travní porosty (graf 4.), orné půdy je v regionu jen malé procento. Je to dáno i přírodními podmínkami. Významnou část území pokrývá menší pohoří – CHKO Bílé Karpaty. Ekologické farmy v okrese se zaměřují zejména na chov skotu bez tržní produkce mléka (masná plemena), v menší míře je rozšířen chov ovcí, koz, mléčného skotu a ostatních zvířat. Pouze jediný zemědělec pěstuje a zpracovává zeleninu. Pěstuje se zde i ovoce, byliny a další tržní plodiny.

Pouze některé z ekofarek však svoji produkci dále zpracovávají nebo nabízejí k přímému prodeji ze dvora. Aby mohl být výrobek označen jako biopotravina, musí být nejen vyroben, ale také zpracován a distribuován dle zásad ekologického zemědělství. Většímu rozšíření zpracovatelských kapacit brání zejména přísné hygienické a veterinární předpisy, částečně také finanční možnosti zemědělců a zpracovatelů. Vzhledem k převaze hospodářství s chovem masného skotu chybí v regionu v současné době zejména jatky a zpracovny masa certifikované pro ekologické zemědělství. Proto je možné nakoupit přímo na ekofarmách zatím spíše živá zvířata s certifikátem. [5]

Graf 4. *Struktura půdního fondu v okrese Uherské Hradiště v roce 2005*

Tabulka 5. Seznam ekologických podnikatelů v okrese Uherské Hradiště s půdou registrovanou v ekologickém zemědělství a zařazenou v PO dle ZA Mze k 31. 12. 2005

Výměra v ha	Plocha celkem	Orná půda	OP se zel.	TTP	TK	Ostatní
AGRO Březová, s.r.o.	631,0132	86,3400	0,0000	473,4900	0,0000	71,1832
Agrofiniš, spol. s r.o.	554,0442	285,1300	0,0000	252,8200	0,0000	16,0942
Čaňo Jan	94,4662	21,0100	0,0000	59,7800	0,0000	13,6962
Durdák Otto	19,7600	0,0000	0,0000	19,1500	0,6100	0,0000
Ekologická farma Stupava, s.r.o.	310,3777	0,0000	0,0000	259,4700	0,0000	50,9077
Habáník Miroslav	13,5993	2,8100	0,0000	10,2000	0,0000	0,5893
Husařík Bohumil	28,5079	2,2900	0,0000	22,0200	0,0000	4,1979
Kavka František	24,5344	0,0000	0,0000	16,2400	0,0000	8,2944
Králíková Anežka	69,7603	7,7300	0,0000	49,0300	1,4100	11,5903
Ksiazkiewicz Jan	3,5800	0,0000	0,0000	0,0000	3,5800	0,0000
Kusák František	0,2013	0,2000	0,0000	0,0000	0,0000	0,0013
Lebák Vojtěch	222,3637	14,5500	0,0000	163,6700	0,0000	44,1437
Macková Eva	7,0590	0,0000	0,0000	3,1300	3,1000	0,8290
Maleňák František	0,1882	0,1882	0,0000	0,0000	0,0000	0,0000
Maňák Libor	22,0794	0,0000	0,0000	18,5300	0,0000	3,5494
Matějík Tomáš	92,2284	0,0000	0,0000	84,5500	0,0000	7,6784
Miskářová Emílie	22,9000	4,4400	0,0000	18,3700	0,0000	0,0900
Pešek Radim	3,9652	0,0000	0,0000	0,0000	3,7700	0,1952
Sedláčik Ladislav	19,4300	1,6300	0,0000	17,8000	0,0000	0,0000
Staroba František	3,7223	0,0000	0,0000	0,0000	3,4000	0,3223
Ševčík Zdeněk, Ing.	3,5677	0,0000	0,0000	0,0000	3,3900	0,1777
Tradice Bílých Karpat, s.r.o.	1,3345	0,0000	0,0000	0,0000	1,1200	0,2145
Volařík Vojtěch	9,1300	9,1300	0,0000	0,0000	0,0000	0,0000
Weidenthaler Petr, Ing.	6,2598	0,5000	1,5000	2,9300	0,5200	0,8098
ZEAS Bánov, a.s. – Ekofarma Bystřice pod Lopeníkem	542,9799	26,2800	0,0000	471,6400	0,0000	45,0599
ZEAS Bánov, a.s. – Ekofarma statek Cechov	85,0020	23,1000	0,0000	55,3800	0,0000	6,5220
ZEAS Bánov, a.s. – Ekofarma Komňa	435,2450	59,6600	0,0000	349,3800	0,0000	26,2050
Zelený vrch, s.r.o. – Farma Korytná	1291,1000	382,9900	0,0000	835,5500	0,0000	72,5600
Zemědělské družstvo Bzová	623,5900	28,1800	0,0000	585,0800	0,0000	10,3300
Zemědělské družstvo Starý Hrozenkov	990,1300	29,8500	0,0000	579,8500	80,6100	299,8200
ZS Pitín, a.s. – Farma Pitín	589,9375	209,9700	0,0000	317,6500	0,0000	62,3175
Celkem	6722,0571	1195,9482	1,5000	4665,7200	101,5100	757,3789

Zdroj: PRO-BIO, 2006.

Některé ekofarmy okresu Uherské Hradiště jsou členy svazu PRO–BIO, jež sídlí ve Starém Hrozenkově. Jedná se o následující farmy:

- AGRO Březová, s.r.o. – Společnost hospodaří celkem na 631 ha, zabývá se chovem masného skotu, plemen masný simentál a piemont, chovem prasat, drůbeže a pěstováním obilovin.
- Čaňo Jan – Soukromá farma s výměrou 95 ha je zaměřená na chov masného skotu, drůbeže, prasat a pěstování obilovin.
- Ekologická farma Stupava, s.r.o. – Společnost s celkovou výměrou 310 ha v ekologickém zemědělství – zaměření na chov masného skotu na hluboké podestýlce a na pastvinách. Mateřská společnost AGROSOVÍN a.s..
- Habáník Miroslav – Soukromé hospodářství o výměře 13 ha, zaměření na chov masného a mléčného skotu, drůbeže a prasat, pěstování obilovin (oves, ječmen) a brambor.
- Husařík Bohumil – Ekologická farma se na 29 ha zabývá chovem masného skotu a ovcí, koní, koz a pěstováním ovoce (jablka).
- Kavka František – Malá soukromá farma zaměřená na pastvu masných plemen skotu v CHKO Bílé Karpaty. Provozují zde agroturistiku.
- Sedláčik Ladislav – Soukromá farma s celkovou výměrou 20 ha zaměřená na chov masného skotu BTPM a drůbeže, pěstování obilovin v CHKO Bílé Karpaty.
- Ševčík Zdeněk, Ing. – Soukromá farma se na 4 ha sadů zabývá pěstováním ovoce (peckoviny, jablka, hrušky a ořechy), ovoce využívá převážně pro zpracování – suší ve vlastní malé sušárně. Pan Ševčík byl vyhlášen nejlepším ekologickým zemědělcem roku 2000.
- Tradice Bílých Karpat, s.r.o. – Výroba a prodej Bělokarpatského BIOMOŠTU (získal ocenění Biopotravina roku 2002). Distribuci po celé ČR zajišťuje PRO–BIO s.r.o. Staré Město pod Sněžníkem. Spolupracují s Občanským sdružením Tradice Bílých Karpat – podpora tradičních způsobů zpracování ovoce.
- Weidenthaler Petr, Ing. – Zahradnictví Luční údolí – Rodinná biofarma založená v roce 1994, specializovaná na pěstování a prodej širokého sortimentu (až 50 druhů) zeleniny. Zahradnictví leží v ekologicky čisté krajině, v údolí Chřibů, podél potoka mezi lesy a loukami. Zabývá se také

poskytováním poradenství pro pěstitele biozeleniny a je zde možnost studijních pobytů, vykonávání praxí a stáží. Prodej biozeleniny se uskutečňuje v sezónním stánku na tržnici ve Zlíně, po telefonické domluvě v zahradnictví, v Brně (prodejny Zdravý život na Lidické ul., U Měnínské brány), v Praze (Albio v Truhlářské ul.). Pan Weidenthaler byl vyhlášen nejlepším ekologickým zemědělcem roku 1994.

- Zemědělské družstvo Starý Hrozenkov – Zemědělské družstvo s výměrou 991ha se zabývá chovem masného skotu, mléčného skotu, prasat, koz a ovcí – zušlechtěná Valaška, dále pěstováním obilovin (pšenice, špalda) a ovoce (staré sady jabloní 60 ha) v CHKO Bílé Karpaty. Mimo jiné jde o dodavatele biojablek pro biomošt z Bílých Karpat a výrobce sušených jablek.
- ZS Pitín, a.s. – Farma Pitín – Společnost s celkovou výměrou 590 ha je zaměřená na chov skotu bez tržní produkce mléka a chov ovcí v CHKO Bílé Karpaty, rostlinná výroba se zabývá pěstováním obilovin a okopanin. [19]

V okrese Uherské Hradiště jsou také ekofarmy, které nejsou sdruženy ve svazu PRO–BIO a tudíž o nich máme méně informací. Jedná se o níže uvedené farmy:

- Agrofiniš, spol. s r.o. – skot BTPM
- Durd'ák Otto – ovce
- Králíková Anežka – skot BTPM
- Ksiazkiewicz Jan – ovoce
- Kusák František
- Lebák Vojtěch – Farma Žitková – skot BTPM
- Macková Eva – ovce, kozy, drůbež, ovoce
- Maleňák František
- Maňák Libor – skot BTPM
- Matějík Tomáš – skot BTPM
- Miskářová Emílie – skot pro produkci mléka, skot BTPM, prasata, koně, drůbež
- Pešek Radim
- Staroba František
- Volařík Vojtěch

- ZEAS Bánov, a.s. – Ekofarma Bystřice pod Lopeníkem – skot BTM
- ZEAS Bánov, a.s. – Ekofarma statek Cechov
- ZEAS Bánov, a.s. – Ekofarma Komňa – skot BTM
- Zelený vrch, s.r.o. – Farma Korytná – skot BTM
- Zemědělské družstvo Bzová – skot BTM [11]

V roce 2006 vstoupily do EZ na Uherskohradištsku 4 farmy:

- ZD Rudice
- ZD Olšava Sehradice
- ZD Nezdenice
- Klára Doležalová Žitková – před vstupem byla vedená jako farma procházející období konverze.

Zahradnictví „LUČNÍ ÚDOLÍ“

Toto zahradnictví bylo založeno v roce 1994 v Machové u Zlína, ale po pěti letech bylo přestěhováno na Velehrad do krásné přírody mezi Chřibské kopce.

Majitelem zahradnictví je pan Ing. Petr Weidenthaler, který stál při zrodu této farmy a v současnosti se stará o její chod. Hospodaří na ploše 2 hektarů orné půdy, kde pěstuje biozeleninu a na 3 ha luk, kde postupně vysazuje ovocné stromy. Hospodaří v souladu s přírodou dle norem ekologického zemědělství.

Od roku 2007 bylo zahradnictví Luční údolí přejmenováno na Biozelenina Velehrad.

Široký sortiment vypěstovaných plodin se v současné době prodává jak na zlínském tržišti, tak přes e-shop. Jedná se o okurky, ředkvičky, saláty, kedlubny a jiné druhy zeleniny.

Petr Weidenthaler (Biozelenina Velehrad), který pěstuje biozeleninu a Jiří Karger (Heliavita s. r. o. Nětčice u Zdounek), který pěstuje bioovoce, vytvořili volné sdružení dvou zahradnictví nebo spíše zahradníků pod společným názvem Biozelenina. Dohromady je svedl nápad nabízet a prodávat svoje produkty pod jednou značkou. [32]

9 PRODUKTY EKOLOGICKÉHO ZEMĚDĚLSTVÍ

„Bioprodukt je přímý zemědělský produkt (např. pšenice, mrkev, maso) ze systému hospodaření podléhajícímu zvláštnímu předpisu a režimu kontroly pro ekologické zemědělství.“ (Moudrý, J., 1997)

Zákon o ekologickém zemědělství 242/2000 Sb. definuje pojem bioprodukt následujícím způsobem: „Bioprodukt je jakákoliv surovina rostlinného nebo živočišného původu pocházející z ekofarmy. Bioproduktem je také hospodářské zvíře. Jako bioprodukt lze tak certifikovat nejenom suroviny pro výrobu biopotravin, ale také zástavová zvířata, chovná zvířata nebo suroviny pro nepotravinářské využití (např. vlna, přadný len).“

9.1 Co jsou to biopotraviny?

Pojem biopotravina byl definován již mnoha autory knižních publikací týkajících se problematiky ekologického zemědělství. Pro představu uvádím dvě, které mě zaujaly.

Moudrý (1997) definoval biopotravinu jako: „Potravinářský výrobek získaný z bioproduktů a omezeného množství povolených přísad vymezených technologickým postupem podle zvláštního předpisu a pod kontrolním režimem.“ Biopotravinou pak je například „biochléb“ získaný z „biomouky“ a dalších povolených přísad.

„Biopotravina je produkt ekologického zemědělství, což znamená, že je vyrobená z rostlin, živočichů a jejich produktů, pěstovaných, chovaných a zpracovaných podle Zákona o ekologickém zemědělství č. 242/2000 Sb. a Nařízení rady EHS č. 2092/91. Biopotravina musí samozřejmě splňovat i všechny požadavky na bezpečnost a zdravotní nezávadnost podle Zákona o potravinách.“ [10]

9.2 Kontrola a certifikace bioprodukce

Kontrolní systém v ČR

Ministerstvo zemědělství vykonává dozor nad dodržováním Zákona o ekologickém zemědělství u subjektů u něho přihlášených nebo registrovaných jako ekologičtí podnikatelé. K tomu účelu je vybírána právnická osoba, která je pověřena

prováděním kontroly, je oprávněna vydávat osvědčení o původu bioproduktů nebo osvědčení o biopotravině.

V současné době je takovou oprávněnou právnickou osobou Kontrola ekologického zemědělství (KEZ), o. p. s., nevládní nezisková organizace založená v roce 1999. Sídlo organizace je v Chrudimi.

KEZ vykonává následující činnosti:

- nezávislou kontrolu a certifikaci producentů, zpracovatelů a obchodníků zařazených v systému ekologického zemědělství a jejich produktů,
- zajišťování vzdělávání nezávislých inspektorů,
- zajišťování propagace a osvěty ekologického zemědělství,
- spravování a ochranu grafického znaku „BIO – produkt ekologického zemědělství“ a udělování práva na jeho užívání,
- pořádání propagačních akcí na téma ekologické zemědělství a ochrana životního prostředí,
- školení a semináře v oblasti ekologického zemědělství a ochrany přírody,
- zastupování zájmu českého ekologického zemědělství.

Mezi doplňkové činnosti patří poradenská a konzultační činnost a výzkum v oblasti ekologického zemědělství. [8]

Kromě této organizace vykonávají tyto funkce také další dvě organizace viz. kapitola 3.4 Legislativa ekologického zemědělství.

9.3 Označení biopotravin

Při koupi biopotravin si můžeme být jisti kvalitou a biopůvodem jen v případě, jestliže na obale najdeme biozebru, což je grafický znak BIO (obrázek 2.) s nápisem „Produkt ekologického zemědělství“ a identifikační kód kontrolní organizace (CZ-CR-KEZ-001-BIO), který se v ČR používá jako celostátní ochranná známka pro biopotraviny. Tento symbol zaručuje, že certifikované potraviny byly kontrolovány na každém kroku od zemědělce a výrobce až ke konečnému spotřebiteli. V případě nebaleného zboží jako například pečivo, ovoce, zelenina, brambory nebo mléko ze dvora, musí prodávající doložit původ potraviny platným osvědčením o bio původu. [10]

Po vstupu do EU můžeme na biopotravinách najít některou z mezinárodních bioznaček, ale i ta musí mít osvědčení, které uzná Kontrolní organizace KEZ, o.p.s. za rovnocenné. [12]

Obrázek 2. *BIOZEBRA*

Zdroj: PRO-BIO, 2007.

9.4 Kvalita biopotravin

Kvalita biopotravin není dosud nikde ve světě právně definována, pochopitelně kromě základního požadavku, že byly vyprodukovány a kontrolovány podle zásad IFOAM. V ČR musí biopotraviny splňovat požadavky zákona č. 119/2000 Sb. (Zákon o potravinách a tabákových výrobcích a souvisejících vyhlášek č. 294/97 Sb., o mikrobiologických požadavcích na potraviny, způsobu jejich kontroly a hodnocení ne znění vyhlášky č. 91/99 a vyhlášky 292/97 Sb., stanovující chemické požadavky zdravotní nezávadnosti jednotlivých druhů potravin a surovin pro výrobu potravin). Je tedy zřejmé, že biopotraviny musí splňovat všechny požadavky kladené na běžné, konvenčně vyráběné potraviny. [12]

Souhrnně lze říci, že u ekologicky vypěstovaných produktů se očekává vyšší hygienická, často i nutriční a sensorická hodnota než u konvenčních technologií.

Definice kvality má v ekologickém zemědělství poněkud širší morálně etické aspekty, tj. bere v úvahu veškeré podmínky produkčního procesu z hlediska etického, morálního, sociálně-psychologického a environmentálního, kdy konzument si je vědom, že způsob produkce byl ekologický, šetrný k životnímu prostředí, ohleduplný k chovu hospodářských zvířat a všemu živému. U ekologického zemědělství je ochrana přírodních zdrojů na prvním místě, tudíž produkce biopotravin je výsledkem

šetrného způsobu využívání půdy a prostředí. Vystupují zde i souvislosti vztahu mezi výživou, imunitou, životní aktivitou a životním stylem. [7, 12]

Nutriční (výživová) kvalita

Nutriční hodnota bioproduktů bývá častěji hodnocena výše než u běžných výrobků. Jde převážně o vyšší obsah vitamínů, enzymů, minerálních látek a vyváženější poměr mezi složkami bílkovin a tuků. Všeobecně je známo, že bioprodukty mají více vitamínů a minerálů, a to v souvislosti s vyšším obsahem sušiny (například biozelenina má o 27% více vitamínu C, o 29% více hořčíku a o 21% více železa). Někdy je uváděno zhoršení stravitelnosti vzhledem k vyššímu obsahu antinutričních látek, jejichž obsah narůstá při stresových stavech, kterým mohou být ekologicky pěstované rostliny vystaveny mnohem častěji než konvenční potraviny. [6, 10]

Hygienická kvalita

Hygienická kvalita vyjadřuje zejména stupeň kontaminace produktů cizorodými látkami (těžkými kovy, pesticidy, dusičnany, aj.) a ostatními škodlivými látkami. Tato hodnota bývá u ekologicky vypěstovaných produktů lepší, protože se při jejich pěstování nepoužívají chemické látky proti chorobám, plevelům a škůdcům, ani lehce rozpustná dusíkatá hnojiva. Při vysokých dávkách statkového hnoje se však může ve vlhkém a teplém období i v bioproduktech objevit vyšší množství dusičnanů. [6]

Technologická kvalita

Technologická kvalita zahrnuje nejen vhodnost produktů pro nejrůznější úpravy (vhodnost k vaření, pečení, ...), ale také odolnost při transportu a lepší skladovatelnost. Tato vlastnost je způsobena nízkým obsahem vody, což je důsledkem omezeného používání dusíkatých hnojiv (vlivem omezení rychlého růstu používáním dusíkatých hnojiv). Skladovací ztráty bioproduktů se nejčastěji udávají mezi 15–35 %, u konvenčních mezi 25–60 %. [7]

Na druhé straně nižší dávky dusíkatých hnojiv bývají příčinou nižší objemové hmotnosti, velikosti zrn i obsahu lepku u potravinářské pšenice. U sladovnického ječmene je nižší obsah dusíkatých látek výhodou. [6]

Senzorická (smyslová) kvalita

U senzorické kvality hraje důležitou roli neporušenost, velikost, tvar, barva, chuť, neboť pro jednotlivé třídy jsou předepsány normy, jež rozhodují o ceně. V dnešní době můžeme říct, že tento aspekt hraje důležitou roli také u většiny zákazníků, kteří tzv. „nakupují očima“. [7, 10]

Řada konvenčních produktů je kvůli jeho vzhledu šlechtěna, barvena, lakována a balena, ale chemicky neošetřené bioprodukty často trpí vadami na kráse (objevuje se strupovitost, velikostní a barevná nevyrovnanost), což nutí ekologicky hospodařící pěstitele k preferenci odrůd, u nichž vnější vlastnosti dominují nad vnitřní kvalitou – chutí, vůní a nutriční kvalitou. Senzorická jakost bioproduktů může být tedy horší než u konvenčních produktů a vzhledem k nižšímu obsahu vody jsou často bioprodukty tužší, houževnatější či tvrdší. [6, 7]

9.5 Rozdíl mezi konvenčními potravinami a biopotravinami

Základní rozdíl mezi biopotravinami a běžně nabízenými potravinami (tzv. konvenčními potravinami) je původ, respektive způsob produkce a zpracování. Biopotraviny musí splňovat stejné hygienické normy stanovené pro potraviny obecně, navíc však mají další přidanou hodnotu, která spočívá v tom, že jejich producenti hospodaří způsobem šetrným a příznivým k životnímu prostředí, ke zvířatům a půdě.

Dalším rozdílem je místo prodeje, protože biopotraviny najdeme zejména ve specializovaných prodejnách, v obchodech se zdravou výživou, v malé míře v některých obchodních řetězcích a jen okrajově v běžných samoobsluhách. Důležitým faktem je také možnost nákupu ze dvora, což je přímo z ekofarmy.

Ekologické zemědělství, jak již bylo zmíněno, je způsob hospodaření v souladu s přírodou, proto jeho vliv na přírodní prostředí je mnohem šetrnější než tradiční (konvenční) zemědělství. Každý rok je na světě vyrobeno a aplikováno na zemědělské rostliny 2,5 milionů tun pesticidů. Od roku 1993 spotřeba jedovatých pesticidů v ČR vzrostla o 40 %. Dnešní konvenční zemědělství přispívá ke znečištění ekosystému, k půdní erozi, k zániku některých rostlinných a živočišných druhů. Zbytky hnojiv a postřiků zůstávají dlouhodobě v půdě a hromadí se v potravinách. Britská ornitologická společnost zjistila, že se na ekofarmách vyskytuje o 40 % více

ptáků, 2krát více motýlů a 5krát více planých polních rostlin. (The Biodiversity Benefits of Organic Farming, Soil Association 2000)

Další často řešenou otázkou je rozdílná chuť u tradičních potravin a biopotravin. Pokusy bylo prokázáno, že například biomaso a brambory mají lepší chuť. I bez pokusů lze to samé říci o dalších skupinách biopotravin, zejména ovoci či mléku. Důvodem je vyšší obsah sušiny a menší obsah vody a dusíku. Z krmných a polních pokusů rovněž vyplývá, že potkani i divoká zvěř jasně preferují ekologické produkty.

Tradiční potraviny se dnes snaží uspět tím, že mají co nejdelší trvanlivost, výrazně voní, hýří barvami, co nejvýrazněji chutnají. Látky obdařující naši potravu těmito „záračnými vlastnostmi“ se nazývají aditiva, nebo-li přídatné látky. V EU je v současnosti povoleno více než 300 potravinářských aditiv. Patří k nim barviva, antioxydanty, látky zvýrazňující chuť a aroma, emulgátory, stabilizátory, látky regulující kyselost či látky protispěkové a protihrudkující, chemické sloučeniny usnadňující loupání brambor či způsobující zlatavé zbarvení chipsů.

Názory na jejich vliv na lidské zdraví se výrazně liší. Jedna skupina vědců říká, že aditiva jsou zcela neškodná, protože jsou vědecky testována. Názor oponentů je, že laboratorně se zkoumá pouze jedna látka po omezenou dobu a v umělých podmínkách. Nikdo nedokáže laboratorně testovat desítky chemických aditiv najednou, tak, jak je konzumujeme v běžném životě, a navíc nežijeme v laboratorních podmínkách (dýcháme špinavý vzduch, žijeme ve stresu atd.). Problematické a téměř nemožné je laboratorně testovat dlouhodobé důsledky denní konzumace chemických aditiv za 20 či 40 let.

Při výrobě biopotravin je možné použít omezený počet tzv. přídatných a pomocných látek. Jedná se o 36 aditiv, v každém případě to mohou být pouze přírodní látky, nikdy nesmí být geneticky upravené. Jedná se například o kyselinu askorbovou, karubin – moučka ze svatojánského chleba, vinan draselný, uhličitan sodný pro výrobu cukru, agar, uhličitan sodný, oxid uhličitý, arabská guma a jiné. V rámci EU jsou povolena i některá aditiva například nitritová sůl pro výrobu bio uzenin, která dle některých odborníků není příliš vhodná. Je pozitivní, že český výrobce připravil novou variantu biouheráku pouze s použitím mořské soli. Tento uherák byl oceněn biopotravinou roku 2004.

Ekologické zemědělství se snaží vyprodukovat potraviny co nejpřirozenější cestou, z čehož vyplývá, že také jejich zpracování musí být co nejšetrnější a směřovat k zachování co možná největší biologické a nutriční hodnoty. Při výrobě jsou vyloučeny postupy genových technologií v jakékoli formě a ošetření ionizujícím zářením. V zákoně o ekologickém zemědělství je zakázáno také bělení a mikrovlnný ohřev a naopak povoleno: mechanické zpracování (tj. mletí, drcení, stloukání, prosévání, třídění, lisování, mačkání, homogenizace), tepelné zpracování (odpařování, vaření, sušení, pečení, pasterace, sterilace, extruze), uzení bez použití chemikálií, filtrace, čiření, dekantace, chlazení, mražení, fermentace, síření u vína, emulgace, extrakce vodou, parou, alkoholem a destilace. [10]

10 VÝSLEDKY DOTAZNÍKOVÉHO ŠETŘENÍ

Samotné dotazníkové šetření bylo provedeno ve třech oblastech a to ve městě Uherské Hradiště, Olomouc a ve vybraných obcích okresu Uherské Hradiště. Tato část diplomové práce obsahuje výsledky šetření z jednotlivých oblastí, vzájemné srovnání mezi městy, a mezi obcemi okresu Uherské Hradiště a již zmiňovanými městy.

10.1 Výsledky dotazníkového šetření ve městě Olomouc

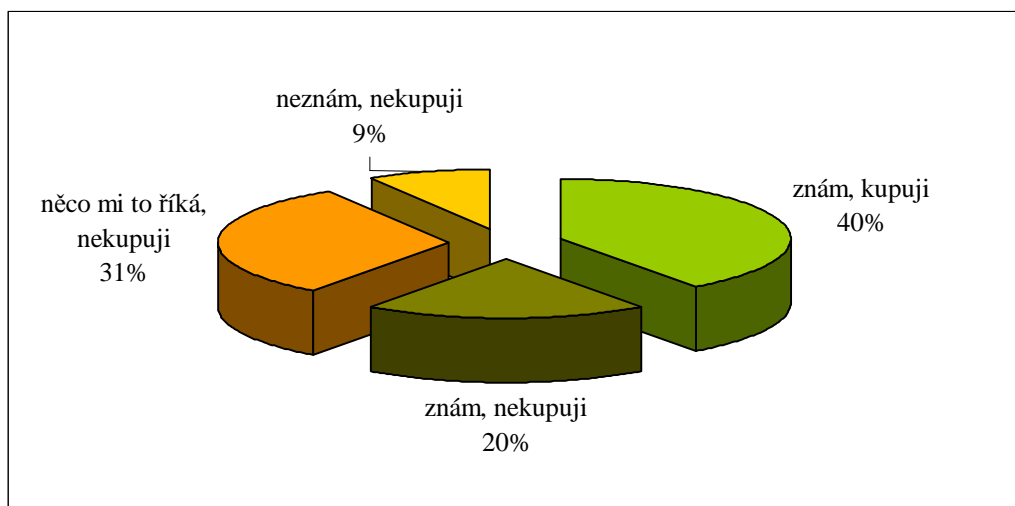
Znalost výrobků BIO ve městě Olomouc

Výrobky se značkou BIO zná a kupuje 40 % obyvatel (graf 5.), ale pouze 22 % z nich upřednostňuje biopotraviny při běžném nákupu a 6 % kombinuje jak biopotraviny tak potraviny klasické. Téměř jedna čtvrtina populace výrobky BIO zná, ale nekupuje je, 30 % populace odpovídá, že jim to něco říká, ale nekupují je a téměř jedna desetina spotřebitelů výrobky BIO vůbec nezná a nekupuje.

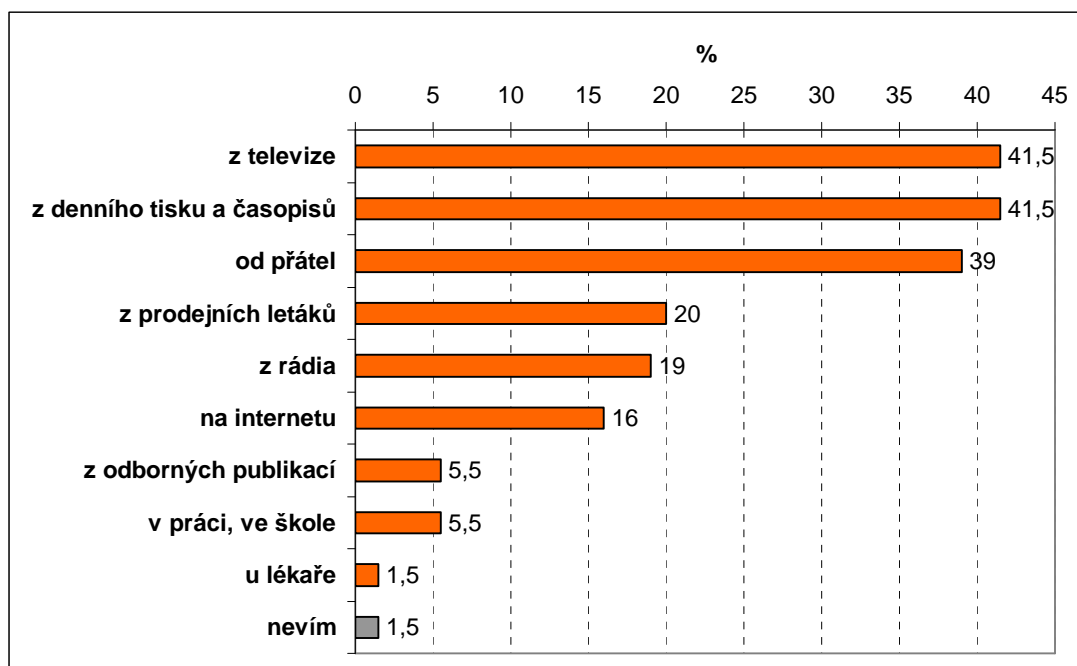
Častějšími zákazníky, kteří nakupují BIO potraviny jsou především ženy a respondenti středního a vysokoškolského vzdělání. Výrazně vyšší je počet nakupujících BIO potraviny ve věkové kategorii 20–29 a 40–49 let.

Nejdůležitějším zdrojem informací (graf 6.) jsou pro spotřebitele pořady v televizi, reklama a jiné články v denním tisku a časopisech. Pro ženy jsou důležitým informačním zdrojem také prodejní letáky a setkání s přáteli.

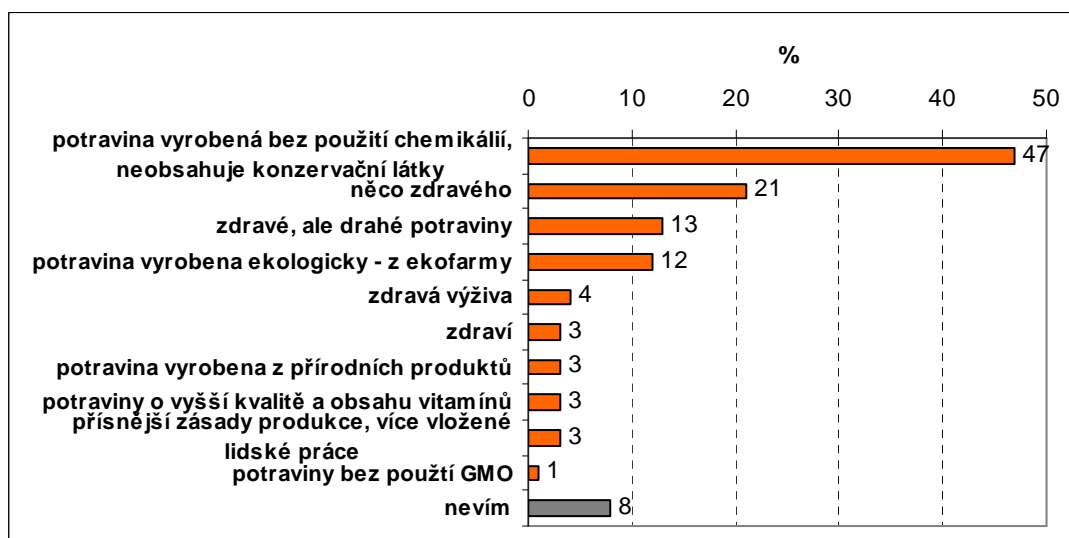
Graf 5. Znáte z prodejen nebo z vlastní zkušenosti výrobky označené jako BIO potraviny? (Odpovídalo 80 respondentů.)

Graf 6. Z jakého zdroje jste byl(a) informován(a) o existenci tzv. BIO potravin? (Odpovídali jen respondenti, kteří tyto potraviny znají nebo jim něco říkají – odpovídalo 75 respondentů, možnost více odpovědí.)

Graf 7. Můžete mi říct, co se Vám vybaví, když někde uslyšíte pojem BIO potravina, čím se odlišuje od ostatních výrobků? (Odpovídali pouze ti, kteří biopotraviny znají nebo jim nejsou úplně neznámé – odpovídalo 75 respondentů, možnost více odpovědí.)

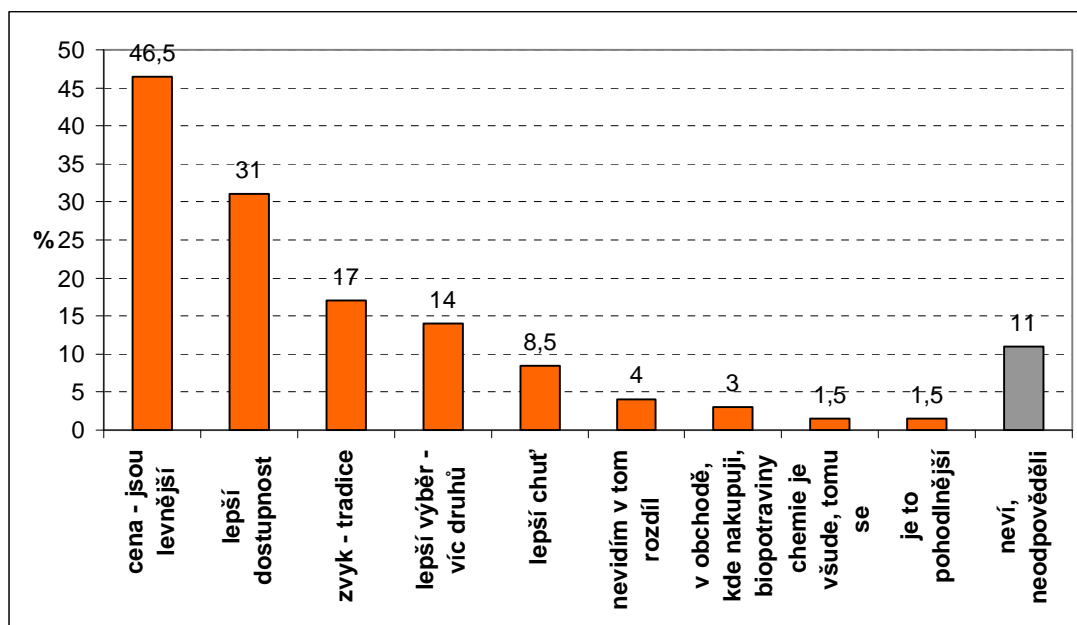

Většina lidí si pojem BIO potravina vysvětluje jako (graf 7.) potravina, která je vyrobená bez použití chemických látek, přičemž neobsahuje konzervační a jiné škodlivé látky. 21 % respondentů si myslí, že se jedná o něco zdravého a dalších 13 % spotřebitelů upřesňuje, že se jedná o zdravé, ale drahé potraviny.

Překážky pro nákup BIO potravin

Nejčastější překážkou při výběru potravin bývá cena. I v tomto případě nejvíce dotazovaných (graf 8.) jako svou odpověď uvedlo, že jedna z hlavních příčin proč upřednostňují klasické potraviny před BIO potravinami, je jejich lepší cena. Dalším důvodem byla snadnější dostupnost, zvyk nebo-li tradice a 14 % populace uvedlo lepší výběr.

Graf 8. Uveďte alespoň dva důvody, proč dáváte přednost konvenčním potravinám před biopotravinami? (Odpovídali všichni, kteří biopotraviny nenakupují a ti, kteří biopotraviny nakupují, ale při běžném nákupu dávají přednost tradičním potravinám – celkem odpovídalo 71 respondentů.)

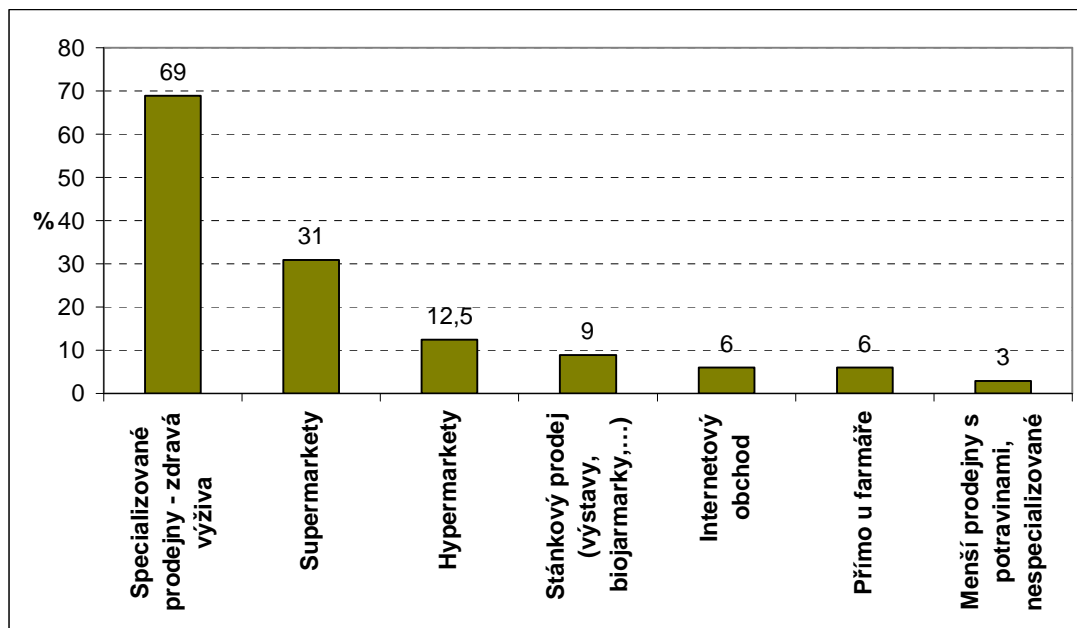

Nabídka a sortiment BIO produktů

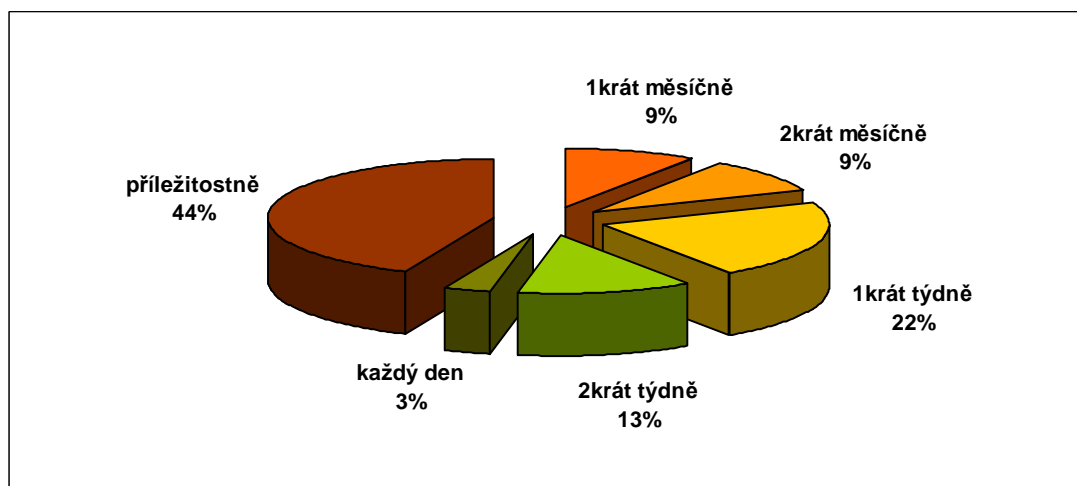
Nejdůležitější místa pro nákup BIO potravin (graf 9.) jsou prodejny se zdravou výživou, kde nakupuje téměř 70 % tázaných respondentů, dále jsou to supermarkety a hypermarkety, kde podíl nakupujících je rapidně menší než je to u

specializovaných prodejen. Pouze 6 % populace nakupuje BIO potraviny přes internetový obchod a ten samý podíl zaujímají ti, kteří nakupují BIO potraviny přímo u farmáře.

Graf 9. V jakém typu prodejny nejčastěji nakupujete výrobky BIO? (Odpovídali pouze respondenti, kteří biopotraviny kupují – celkem odpovídalo 32 respondentů.)

Graf 10. Jak často nakupujete výrobky se značkou BIO? (Odpovídali pouze respondenti nakupující biopotraviny – celkem odpovídalo 32 respondentů.)

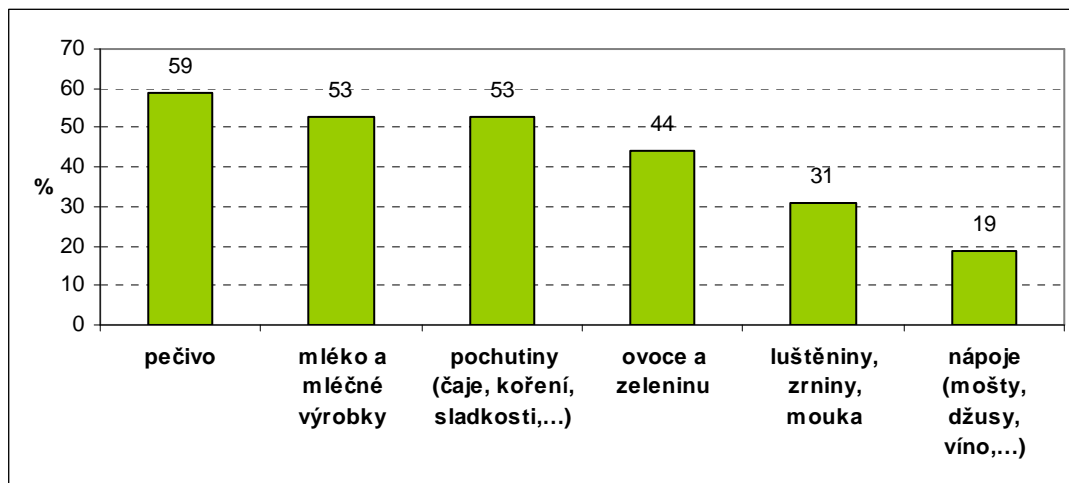

Téměř polovina zákazníků nakupuje BIO potraviny pouze příležitostně (graf 10). 22 % nakupujících navštěvuje prodejny s BIO potravinami 1krát týdně, 13%

zákazníků 2krát týdně a pouze jedna desetina respondentů nakupuje pouze 1krát za měsíc a další desetina 2krát za měsíc.

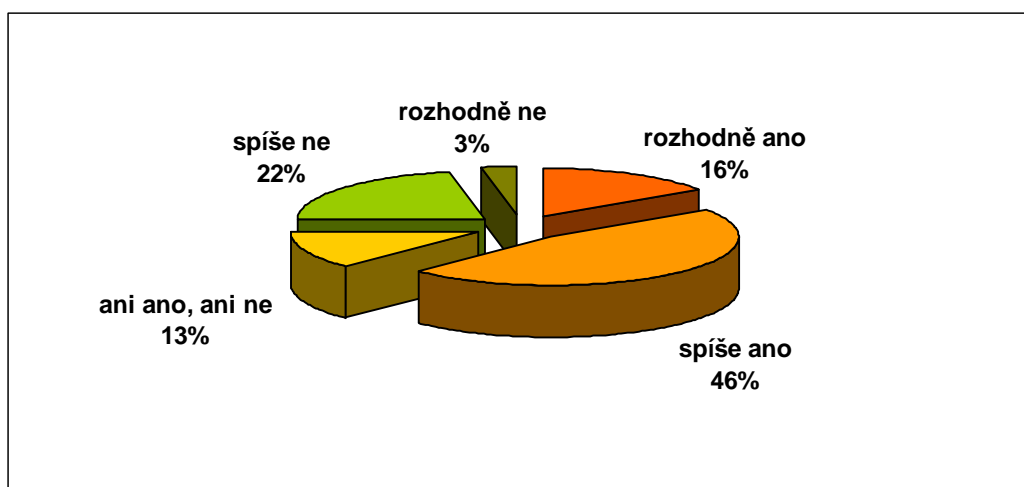
Graf 11. Z následujících možností vyberte ty výrobky, které zde nakupujete. (Odpovídali respondenti, kteří nakupují BIO potraviny – celkem odpovídalo 32 respondentů, možnost více odpovědí.)

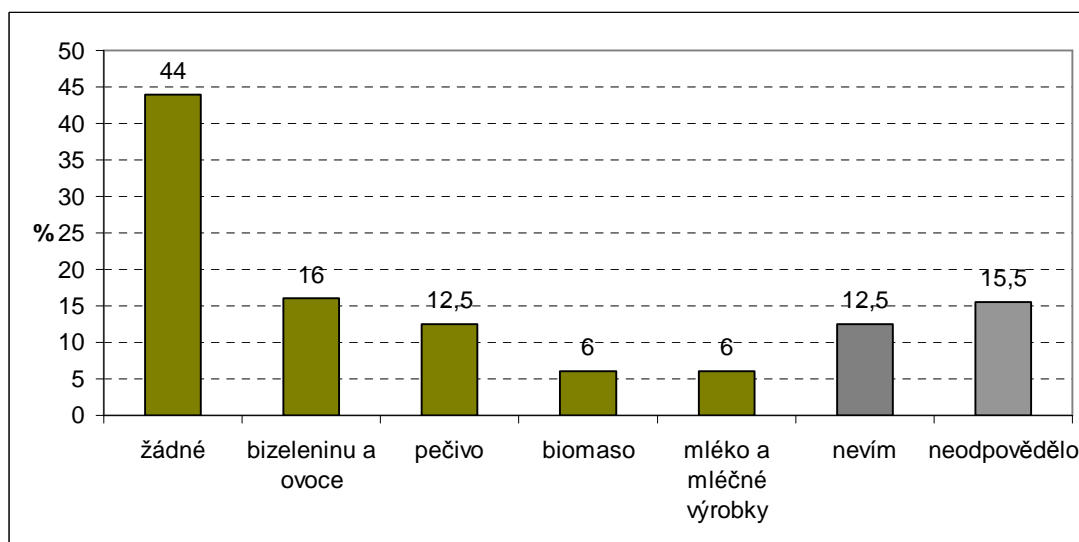
Ze sortimentu BIO produktů jsou nejčastěji nakupovány následující komodity (graf 11.): pečivo, které nakupují téměř tři čtvrtiny zákazníků, mléko, mléčné výrobky a pochutiny (čaje, koření, sladkosti,...), o které má zájem více než polovina nakupujících. Další často nakupovanou kategorií je ovoce (často v sušené podobě) a zelenina, luštěniny, zrniny a mouka.

Současný stav nabídky BIO produktů zákazníkům spíše vyhovuje (graf 12.), ale mezi respondenty nakupujícími BIO produkty je více než jedna pětina těch, kteří mají k současné nabídce výhrady a hodnotí ji neuspokojivě. Jedna desetina zákazníků není příliš spokojena, ale nejsou ani nespokojeni.

Graf 12. Jste spokojen(a) s nabídkou BIO potravin? (Opět odpovídali pouze respondenti, kteří BIO potraviny nakupují – celkem 32 respondentů.)

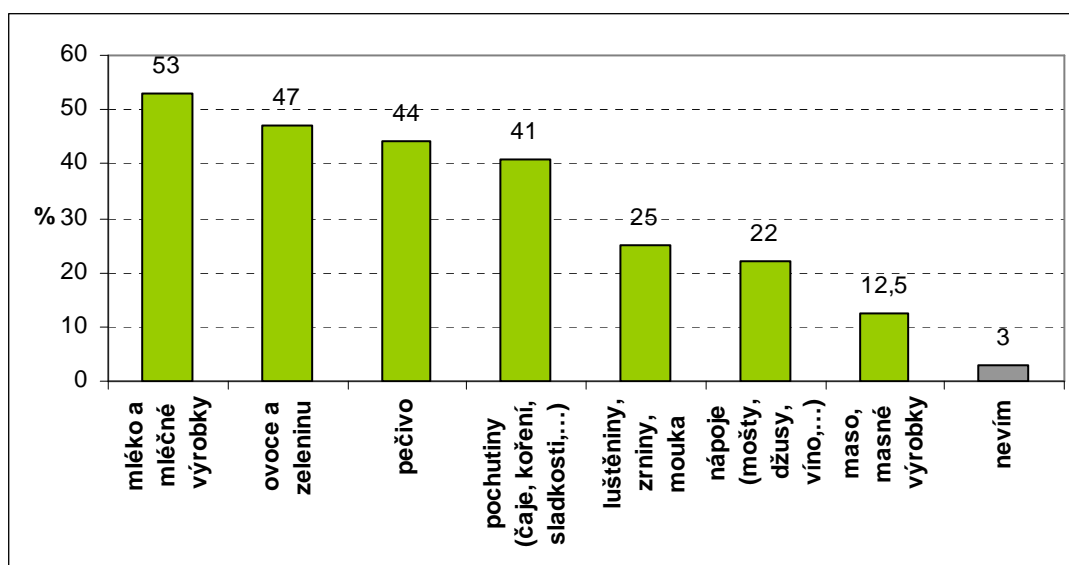
Graf 13. Jaké typy BIO potravin na českém trhu postrádáte? (Odpovídali pouze respondenti, kteří nakupují BIO potraviny – celkem 32 respondentů, možnost více odpovědí.)

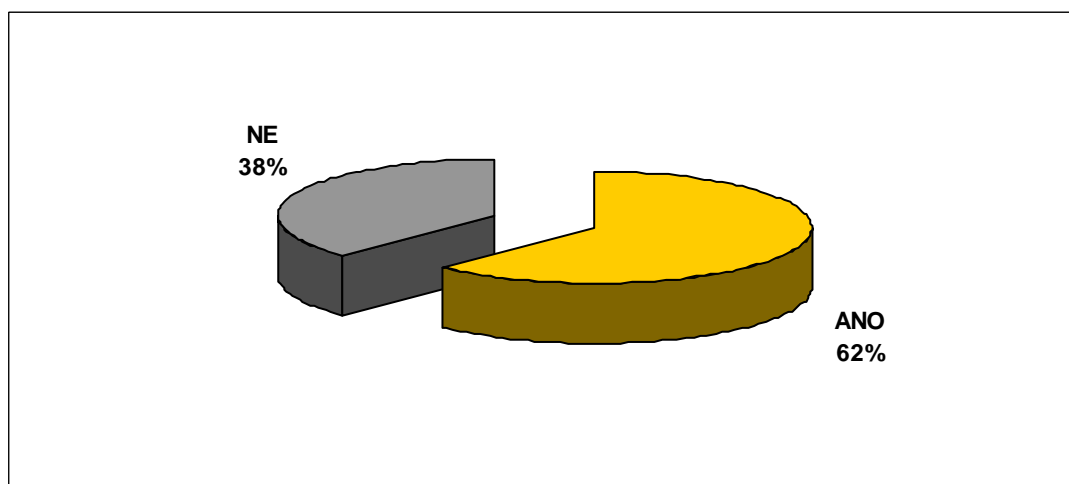
Téměř polovina respondentů nepostrádá v oblasti produkce biopotravin nic (graf 13.). Nejčastěji postrádaná je biozelenina a ovoce, pečivo, biomaso a mléčné výrobky. Necelých 30 % dotazovaných zákazníků neodpovědělo anebo nevědělo, co jim chybí.

Další řešenou problematikou je ochota zákazníků platit za vybrané komodity biopotravin (graf 14.). Více než polovina respondentů je ochotna si připlatit za mléčné výrobky, dále je důraz kladen na ovoce a zeleninu, pečivo a pochutiny.

Graf 14. U kterých z následujících produktů jste si ochoten(na) si připlatit? (Odpovídali jen respondenti, kteří kupují výrobky BIO – celkem 32 respondentů, možnost více odpovědí.)

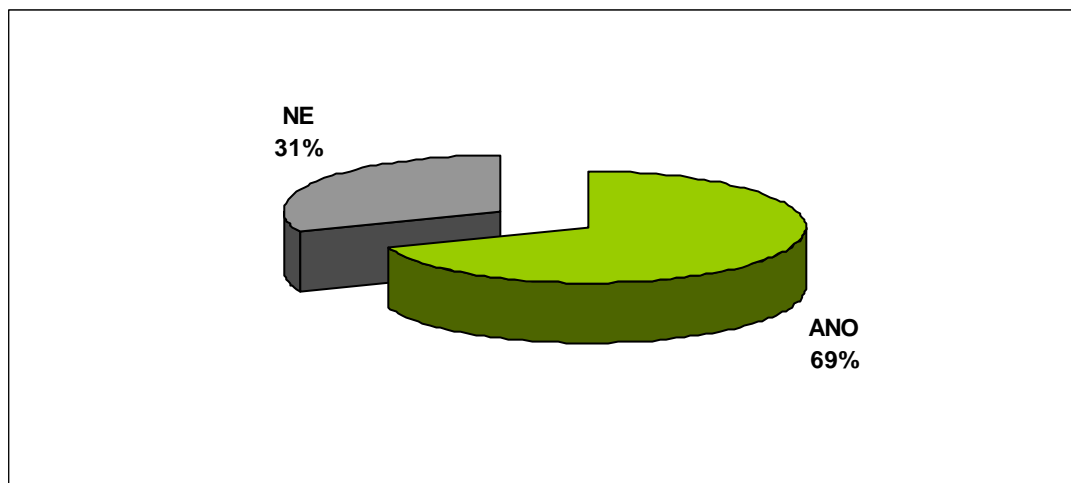
Graf 15. Je poblíž Vašeho bydliště situována nějaká prodejna BIO výrobků? (Odpovídali jen respondenti, kteří kupují výrobky BIO – celkem 32 respondentů.)

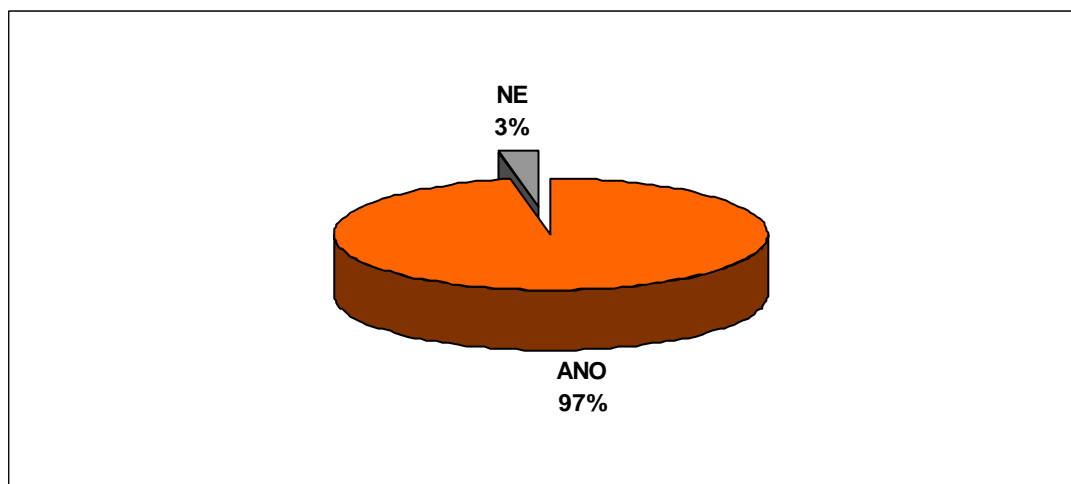
Více jak polovina dotazovaných obyvatel města Olomouce kupujících biopotraviny je spokojena s lokalizací prodejny bioproduktů v jejich regionu (graf

16.), přičemž téměř všichni tito spokojení respondenti bydlí (graf 15.) poblíž nějaké bioprodeje nebo supermarketu, kde je biopotraviny možno sehnat.

Graf 16. Jste spokoje(a) s lokalizací prodejny ve Vašem regionu? (Odpovídali jen respondenti, kteří kupují výrobky BIO – celkem 32 respondentů.)

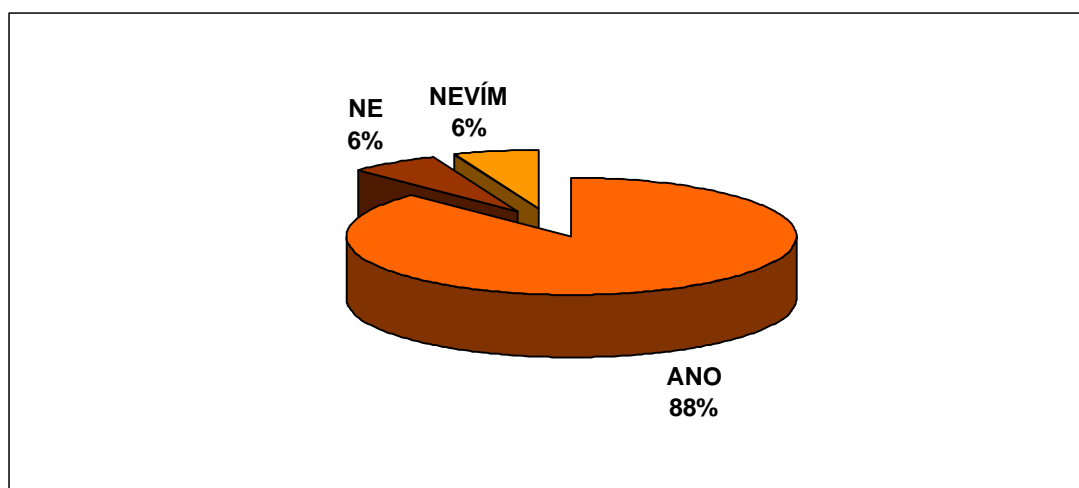
Graf 17. Souhlasíte s rozšířením prodeje BIO produktů do supermarketů a jiných prodejen s potravinami? (Odpovídali jen respondenti, kteří kupují výrobky BIO – celkem 32 respondentů.)

Téměř všichni dotazovaní respondenti s tímto krokem souhlasí (graf 17.) a jako nejčastější důvody uvádí, že většina lidí nakupuje právě v supermarketech, hypermarketech, takže biopotraviny by tak byly více na očích a lidé by měli větší možnost si jich všimnout a vyzkoušet je. Navíc by nákup tradičních potravin a biopotravin měli při jednom a tím by se jejich nákup stal pohodlnějším. Dalším

argumentem je špatná dostupnost, protože prodejny biopotravin jsou situovány na místech, o nichž mnoho lidí vůbec neví a tudíž nejsou příliš navštěvované právě lidmi, kteří je tolik nevyhledávají. Mnoha lidem také chybí reklama, která by je upozornila na nejčerstvější novinky a jiné dění v oblasti bioprodukce.

Graf 18. Myslíte si, že s koupí biopotravin můžete nějakým způsobem ovlivnit Vaše zdraví? (Odpovídali jen respondenti, kteří kupují výrobky BIO – celkem 32 respondentů.)

Následující otázka nám umožňuje nahlédnout do povědomí obyvatel o vlivu biopotravin na lidské zdraví. Necelých 90 % nakupujících odpovídá kladně (graf 18.) a myslí si, že s koupí biopotravin mohou ovlivnit své zdraví. 6 % dotazovaných se k tomuto tématu staví negativně a 6 % neví, jaký postoj zaujmout.

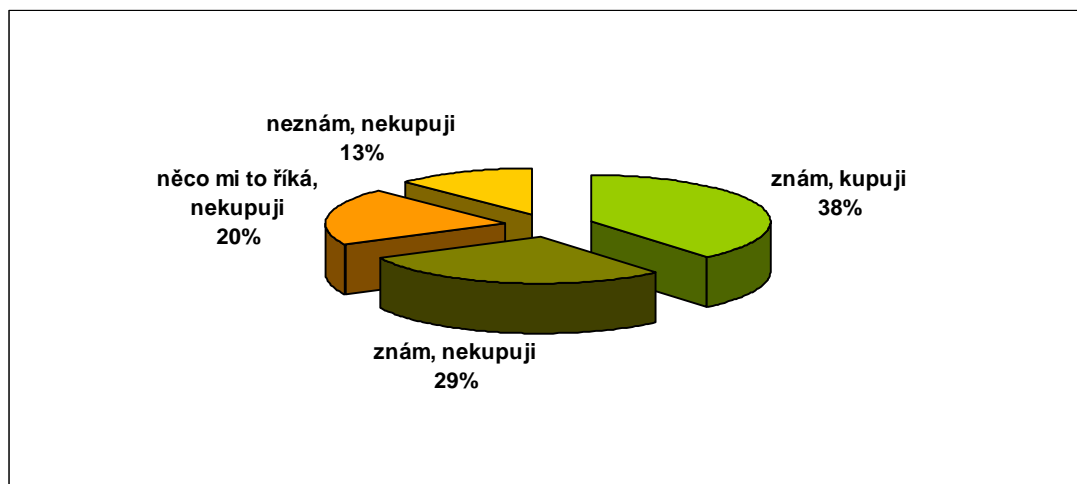
10.2 Výsledky dotazníkového šetření ve městě Uherské Hradiště

Znalost výrobků BIO ve městě Uherské Hradiště

Produkty označené jako BIO zná (graf 19.) a kupuje 38 % populace, z čehož 13 % dotazovaných BIO potraviny při běžném nákupu upřednostňuje a 6% kombinuje jak tradiční potraviny, tak potraviny se značkou BIO. Necelá třetina spotřebitelů BIO potraviny zná, ale nekupuje je a pětina dotazovaných si uvědomuje, že jim to něco říká, někde o tom slyšeli, ale také je nekupují. 13 % populace je nezná a nekupuje.

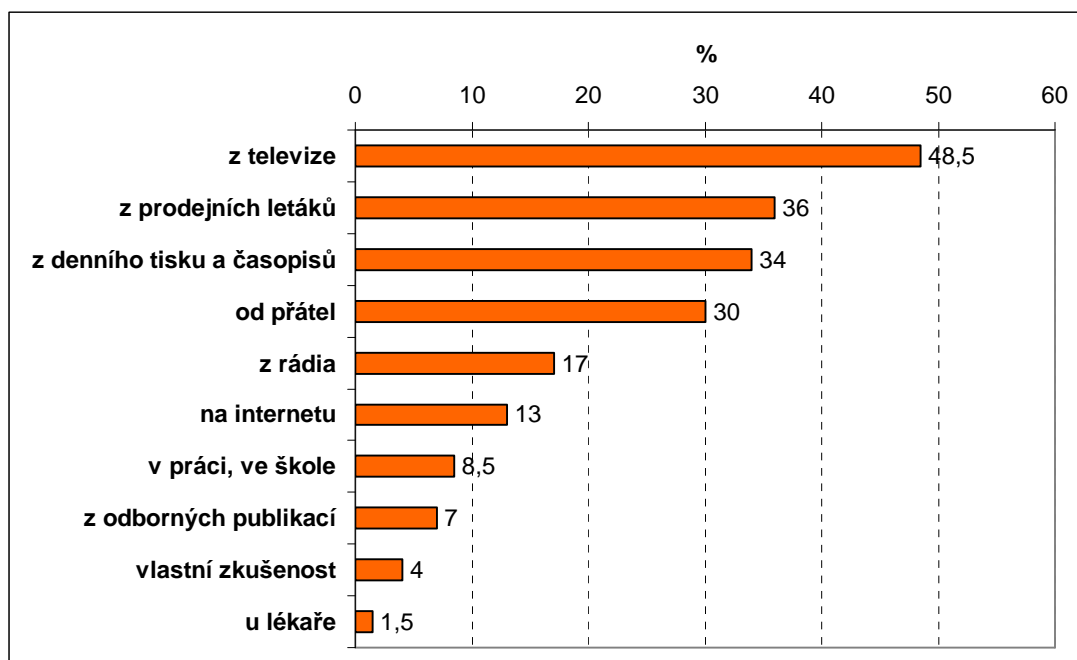
Častějšími spotřebiteli biopotravin jsou především ženy a lidé vysokoškolského vzdělání. Výrazně vyšší je počet nakupujících ve věkové skupině 20–39 let a věkové kategorii 40–49 let.

Graf 19. Znáte z prodejen nebo z vlastní zkušenosti výrobky označené jako BIO potraviny? (Odpovídalo 80 respondentů.)

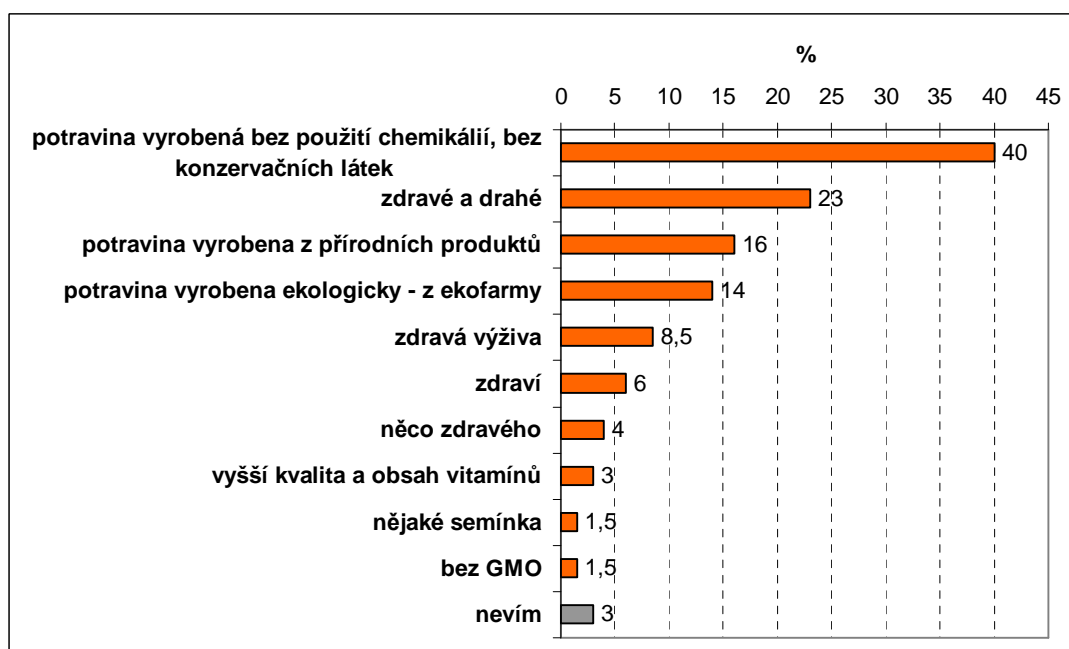

Nejdůležitějším zdrojem informací pro respondenty je televize (graf 20.), dále prodejní letáky, denní tisk a časopisy a poměrně často zmiňované setkání s přáteli. Především pro muže je významným zdrojem také rádio. 1,5 % dotazovaných se o existenci BIO potravin dozvěděla u svého praktického lékaře.

Graf 20. Z jakého zdroje jste byl(a) informován(a) o existenci tzv. BIO potravin? (Odpovídali jen respondenti, kteří tyto potraviny znají nebo jim něco říkají – odpovídalo 70 respondentů, možnost více odpovědí.)

Graf 21. Můžete mi říct, co se Vám vybaví, když někde uslyšíte pojem BIO potravina, čím se odlišuje od ostatních výrobků? (Odpovídali pouze ti, kteří biopotraviny znají nebo jim nejsou úplně neznámé – odpovídalo 70 respondentů, možnost více odpovědí.)

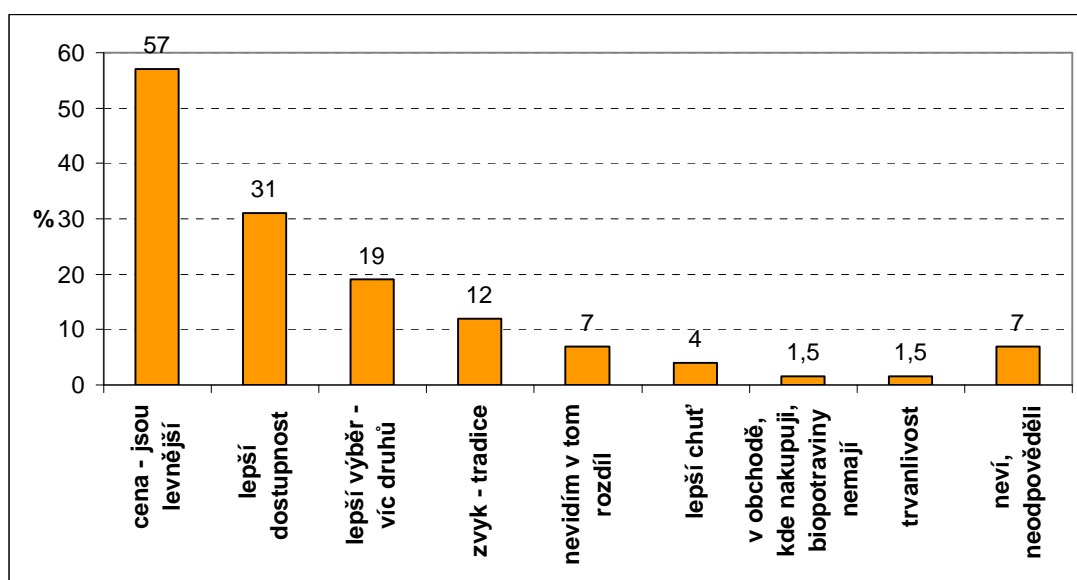

Název BIO potravina u respondentů nejčastěji asociuje (graf 21.) potravinu vyrobenou bez použití chemikálií, konzervačních a jiných organismu škodlivých látek. Téměř čtvrtina respondentů má název BIO potravina spojený s cenou a jejich odpovědí je, že se jedná o zdravé, ale drahé potraviny. Častou odpovědí bylo také, že jde o potravinu vyrobenou z přírodních produktů anebo potravinu vyrobenou podle zásad ekologického zemědělství a její původ je tedy na ekofarmě. Pouze 3 % dotazovaných neví, co tento pojem přesně znamená, ale jsou si jisti, že o tom někde slyšeli.

Překážky pro nákup BIO potravin

Nejčastější překážkou pro nákup BIO potravin je cena (graf 22.). To nám dokazuje také více jak polovina respondentů, kteří jako svou odpověď uvedli, že upřednostňují klasické potraviny, protože jsou levnější. Téměř třetina dotazovaných si myslí, že klasické potraviny jsou dostupnější a mají větší možnost výběru. 7 % dotazovaných neví, proč je kupují a 12 % tvrdí, že jde o zvyk.

Graf 22. Uved'te alespoň dva důvody, proč dáváte přednost konvenčním potravinám před biopotravinami? (Odpovídali všichni, kteří biopotraviny nenakupují a ti, kteří biopotraviny nakupují, ale při běžném nákupu dávají přednost tradičním potravinám – celkem 74 respondentů.)

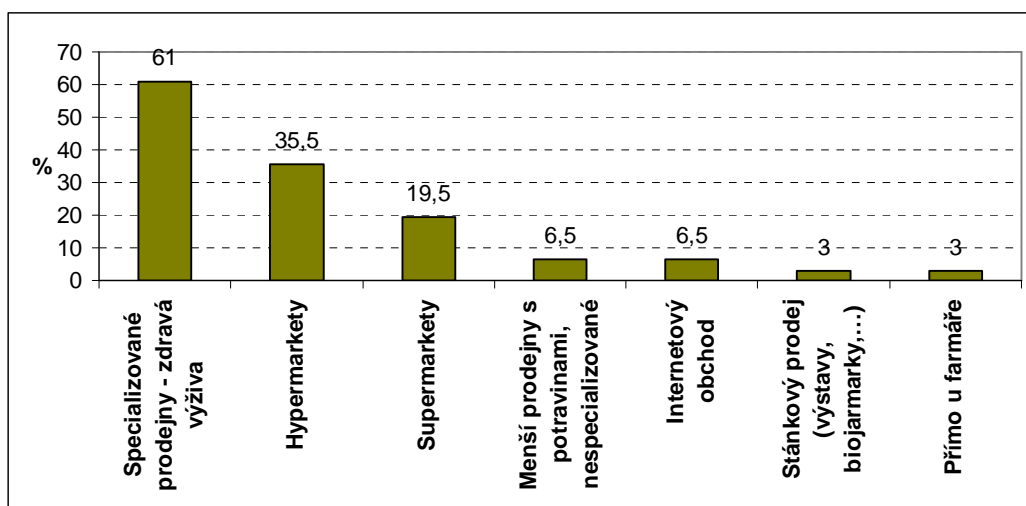

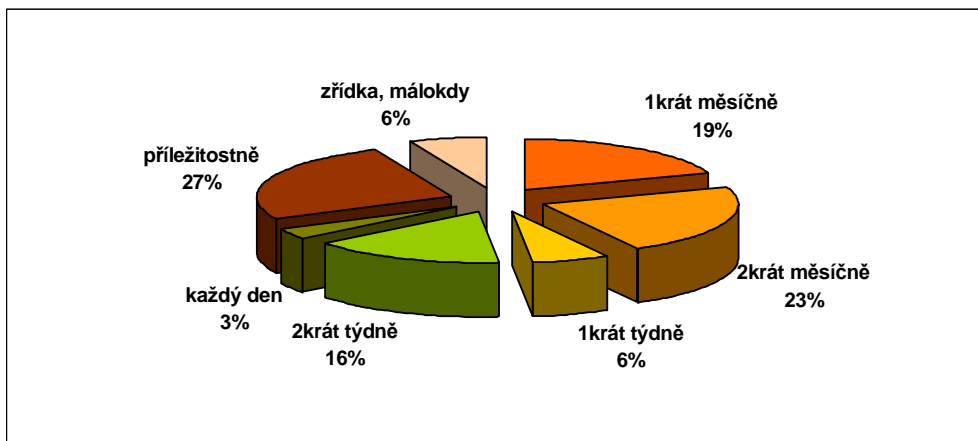
Nabídka a sortiment BIO produktů

Z grafu 19. plyne, že 38 % respondentů (což je 31 respondentů) kupuje BIO potraviny. Tato část dotazovaných jako nejčastější místo nákupu uvádí specializované prodejny (prodejny zdravé výživy) (graf 23.), třetina z nich nakupuje BIO potraviny v hypermarketech a necelá pětina v supermarketech. 7 % dotazovaných navštěvuje internetový obchod a pouze 3 % nakupují BIO potraviny přímo u farmáře.

Graf 23. V jakém typu prodejny nejčastěji nakupujete výrobky BIO? (Odpovídali pouze respondenti, kteří biopotraviny kupují – celkem odpovídalo 31 respondentů.)

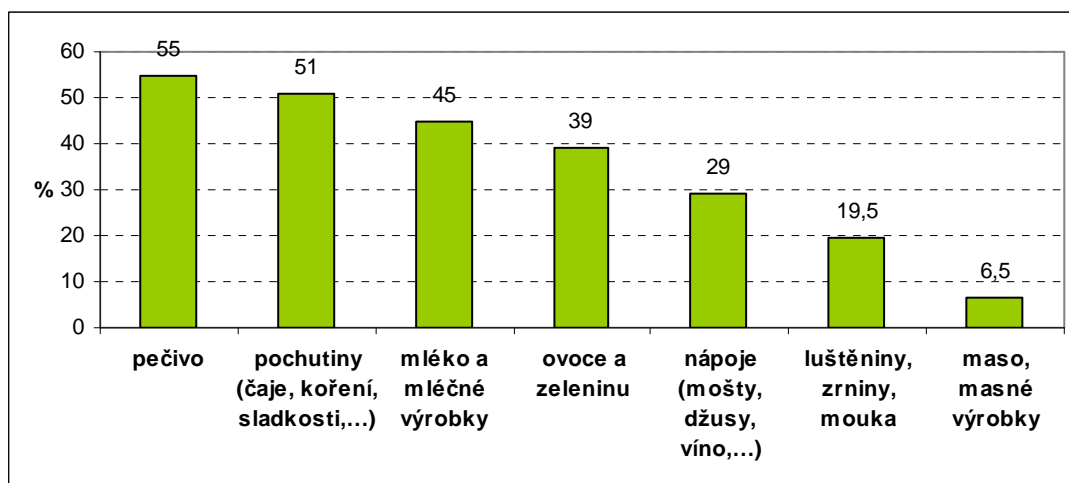
Graf 24. Jak často nakupujete výrobky se značkou BIO? (Odpovídali pouze respondenti nakupující biopotraviny – celkem odpovídalo 31 respondentů.)

Více jak čtvrtina respondentů (graf 24.) nakupuje potraviny označené jako BIO pouze příležitostně. Necelá čtvrtina 2krát měsíčně a pětina dotazovaných navštěvuje prodejny s BIO potravinami 1krát měsíčně. Každý den nakupují BIO potraviny jen 3 % dotazovaných.

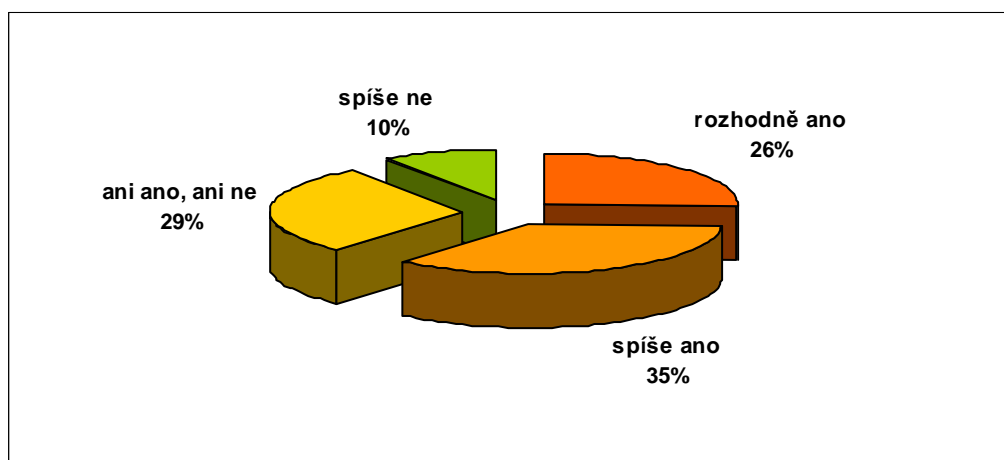
Mezi nejčastěji nakupované BIO potraviny (graf 25.) patří pečivo a pochutiny (čaje, koření, sladkosti, ...), o které má zájem více jak polovina dotazovaných. Biomléko a mléčné výrobky nakupuje také téměř polovina dotazovaných. 39 % respondentů nakupuje ovoce (nejen čerstvé, ale také v sušeném stavu) a zeleninu a asi 30 % respondentů klade při svém nákupu důraz na nápoje (mošty, džusy, víno, ...).

Graf 25. Z následujících možností vyberte ty výrobky, které zde nakupujete. (Odpovídali respondenti, kteří nakupují BIO potraviny – celkem odpovídalo 31 respondentů, možnost více odpovědí.)

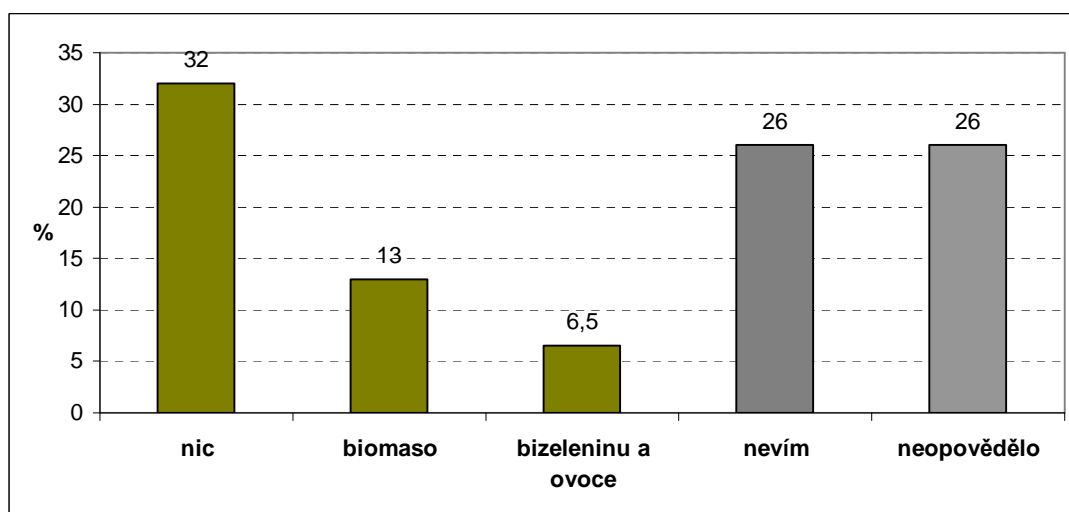

Současnou nabídku respondenti hodnotí spíše uspokojivě (graf 26.), přičemž 26 % z nich jsou zcela spokojeni a 35 % spíše spokojeni. Necelá třetina je na rozhraní a 10 % dotazovaných nabídka BIO potravin spíše nevyhovuje.

Graf 26. Jste spokojen(a) s nabídkou BIO potravin? (Odpovídali pouze respondenti, kteří nakupují biopotraviny – celkem 31 respondentů.)

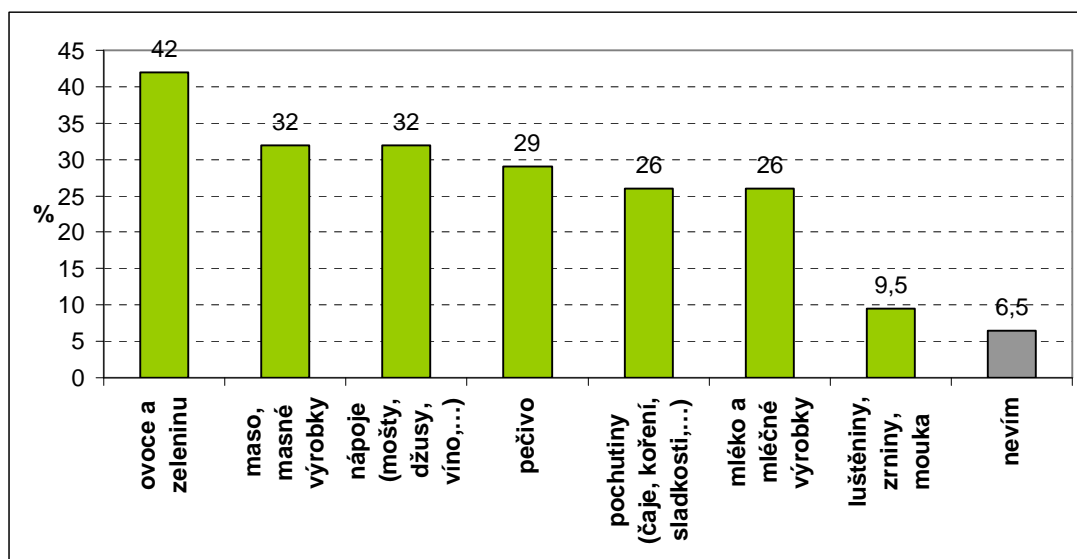
Graf 27. Jaké typy BIO potravin na českém trhu postrádáte? (Odpovídali pouze respondenti, kteří nakupují BIO potraviny – celkem 31 respondentů, možnost více odpovědí.)

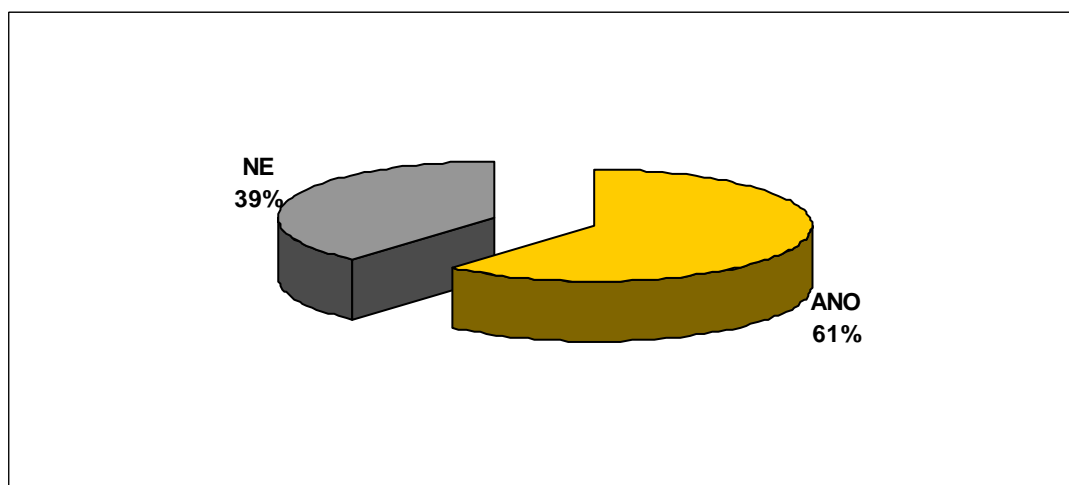
Téměř třetina respondentů (graf 27.) na českém trhu s BIO potravinami nepostrádá vůbec nic. 13 % dotazovaných postrádá maso a masné výrobky a 52 % respondentů neví, co jim chybí anebo neodpověděli.

Ochota respondentů platit za vybrané komodity BIO potravin je znázorněna v grafu 28., kde lze vidět, že lidé si rádi připlatí za ovoce a zeleninu, dále maso a masné výrobky, nápoje (mošty, džusy, víno, ...) a pečivo. Čtvrtina dotazovaných je ochotna si připlatit za pochutiny (čaje, koření, sladkosti, ...) a mléčné výrobky.

Graf 28. U kterých z následujících produktů jste si ochoten(na) si připlatit? (Odpovídali jen respondenti, kteří kupují výrobky BIO – celkem 31 respondentů, možnost více odpovědí.)

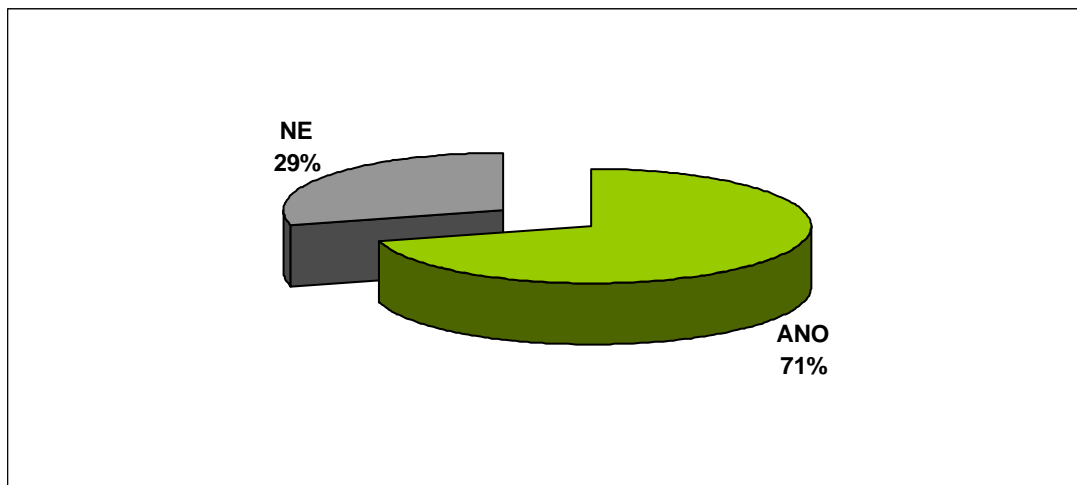

Graf 29. Je poblíž Vašeho bydliště situována nějaká prodejna BIO výrobků? (Odpovídali jen respondenti, kteří kupují výrobky BIO – celkem 31 respondentů.)

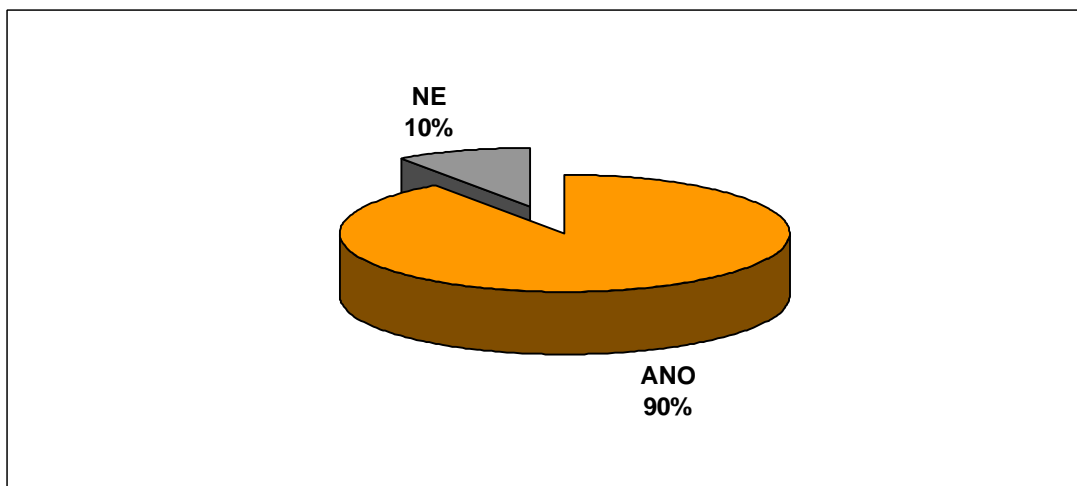

Otázka spokojenosti respondentů s lokalizací prodejny BIO produktů v jejich regionu je vyjádřena v grafu 30. a téměř tři čtvrtiny dotazovaných je spokojeno, přičemž 61 % bydlí poblíž nějaké prodejny (graf 29.), kde je možno BIO potraviny koupit.

Graf 30. Jste spokojen(a) s lokalizací prodejny ve Vašem regionu? (Odpovídali jen respondenti, kteří kupují výrobky BIO – celkem 31 respondentů.)

Graf 31. Souhlasíte s rozšířením prodeje BIO produktů do supermarketů a jiných prodejen s potravinami? (Odpovídali jen respondenti, kteří kupují výrobky BIO – celkem 31 respondentů.)

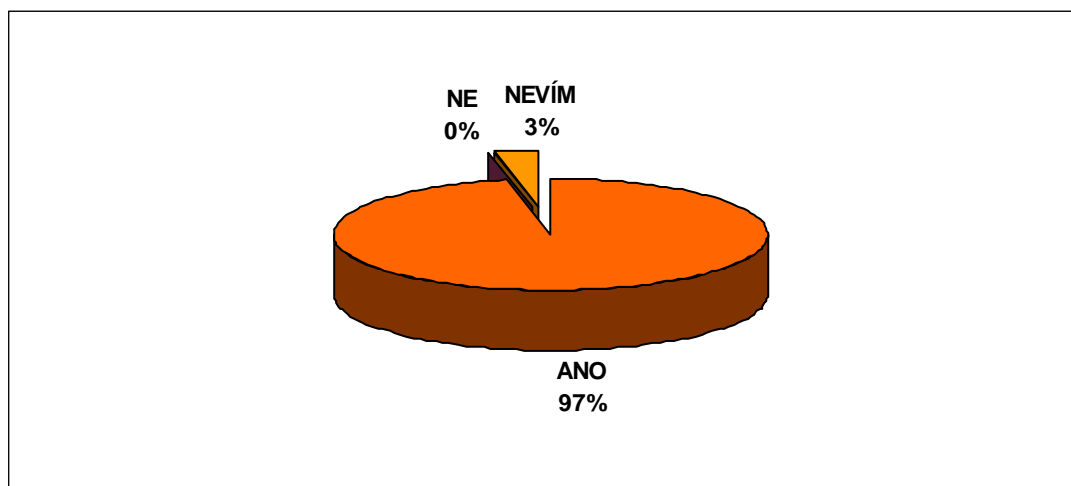

K této otázce se vyjádřilo kladně 90 % respondentů (graf 31.) a svůj souhlas s tímto krokem zdůvodnili tak, že sami v supermarketech nakupují a byla by pro ně ztráta času vyhledávat specializované prodejny, jejich nákup by se tím stal rychlejší a pohodlnější. Všechno by bylo na jednom místě a byla by to i částečně reklama pro lidi, kteří se o tyto potraviny nezajímají. Padl také názor, že prodejen s biopotravinami je stále nedostatek a někdy je problém je vyhledat.

10 % dotazovaných se k dané problematice staví skepticky s odpovědí, že není potřeba nic rozšiřovat, protože kdo chce kupovat biopotraviny, tak si je vždy najde.

V otázce zdraví má jasno 97 % respondentů (graf 32.), kteří si myslí, že s koupí BIO potravin mohou ovlivnit své zdraví. Pouze 3 % neví, jaký postoj zaujmout a často tuto otázku komentují slovy, že sama věda stále nemá jasno.

Graf 32. Myslíte si, že s koupí biopotravin můžete nějakým způsobem ovlivnit Vaše zdraví? (Odpovídali jen respondenti, kteří kupují výrobky BIO – celkem 31 respondentů.)

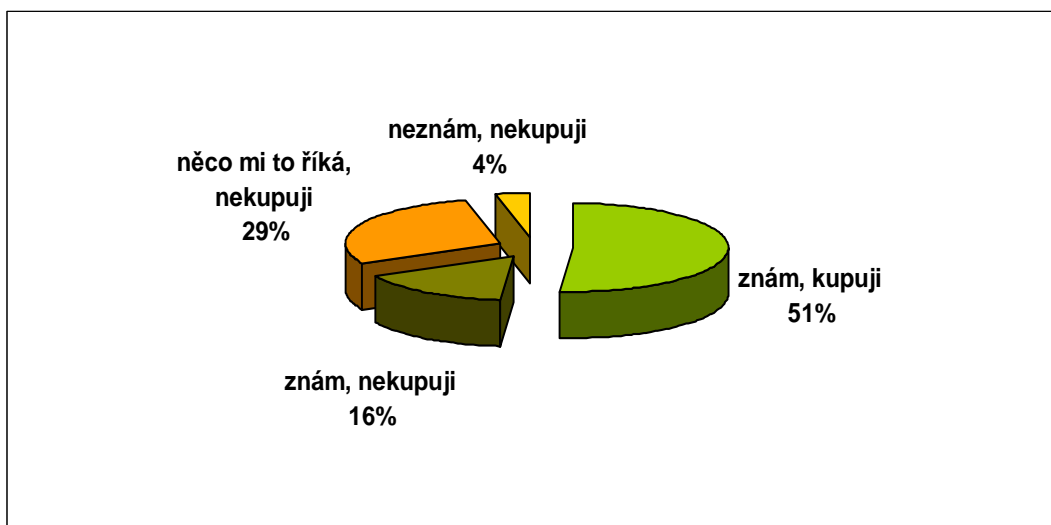
10.3 Výsledky dotazníkového šetření v obcích okresu Uherského Hradiště

Znalost výrobků se značkou BIO v obcích okresu Uherské Hradiště

Výrobky se značkou BIO zná a kupuje 51 % populace (graf 33.), přičemž pouze 12 % z nich upřednostňuje při běžném nákupu biopotraviny a 7 % kombinuje biopotraviny i potraviny klasické. 16 % respondentů sice potraviny označené jako BIO zná, ale nekupuje je a téměř jedné třetině pojem biopotravina něco říká, ale také je nekupují. Pouze 4 % ze všech dotazovaných odpověděla, že biopotraviny neznají a tudíž je ani nekupují.

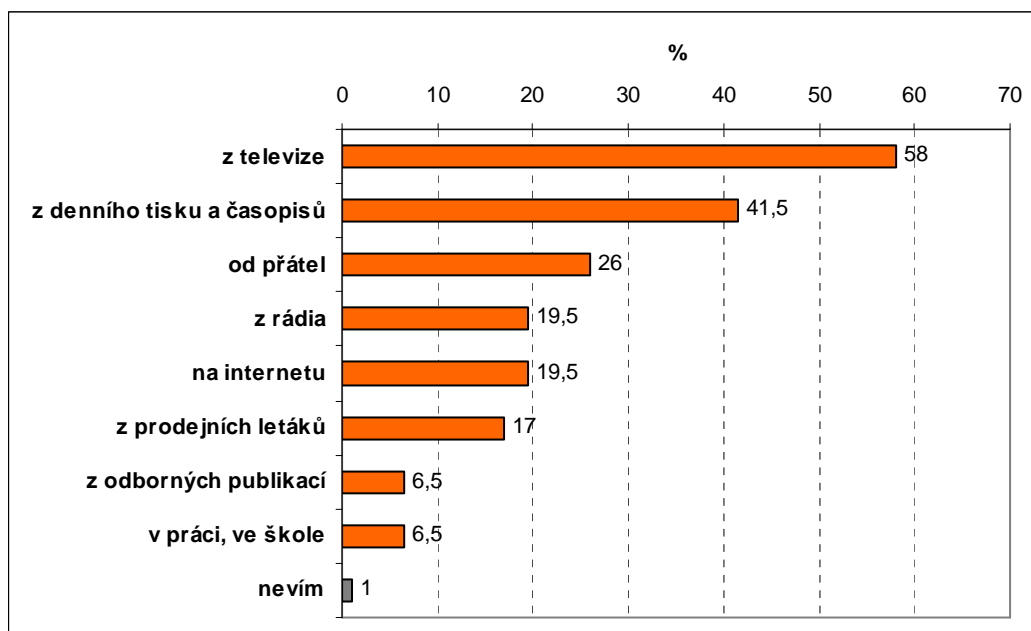
Pokud bychom měli srovnávat zákazníky dle pohlaví, tak ženy tvoří více jak 60 % kupujících. Výrazně vyšší je počet nakupujících ve věkovém intervalu 20–59 a jedná se především o lidi se středoškolským vzděláním.

Graf 33. Znáte z prodejen nebo z vlastní zkušenosti výrobky označené jako BIO potraviny? (Odpovídalo 80 respondentů.)

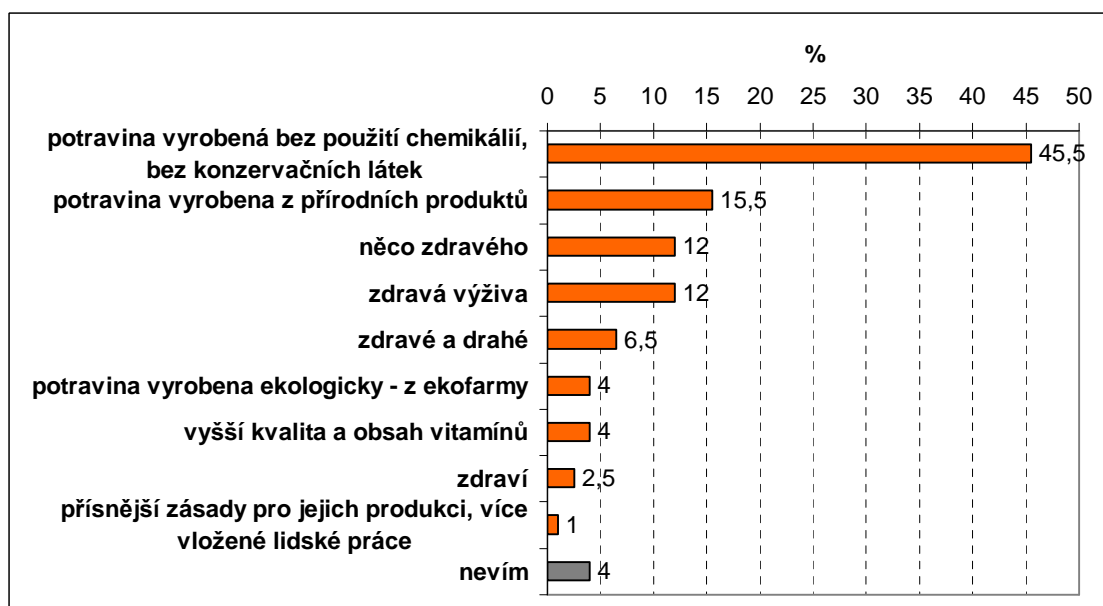

Nejdůležitějším zdrojem informací pro spotřebitele je televize (graf 34.), denní tisk, časopisy a setkání s přáteli. Jedna pětina dotazovaných poukazuje na internet a rádio jako na důležitý zdroj informací.

Graf 34. Z jakého zdroje jste byl(a) informován(a) o existenci tzv. BIO potravin? (Odpovídali jen respondenti, kteří tyto potraviny znají nebo jim něco říkají – odpovídalo 77 respondentů, možnost více odpovědí.)

Graf 35. Můžete mi říct, co se Vám vybaví, když někde uslyšíte pojem BIO potravina, čím se odlišuje od ostatních výrobků? (Odpovídali pouze ti, kteří biopotraviny znají nebo jim nejsou úplně neznámé – odpovídalo 77 respondentů, možnost více odpovědí.)

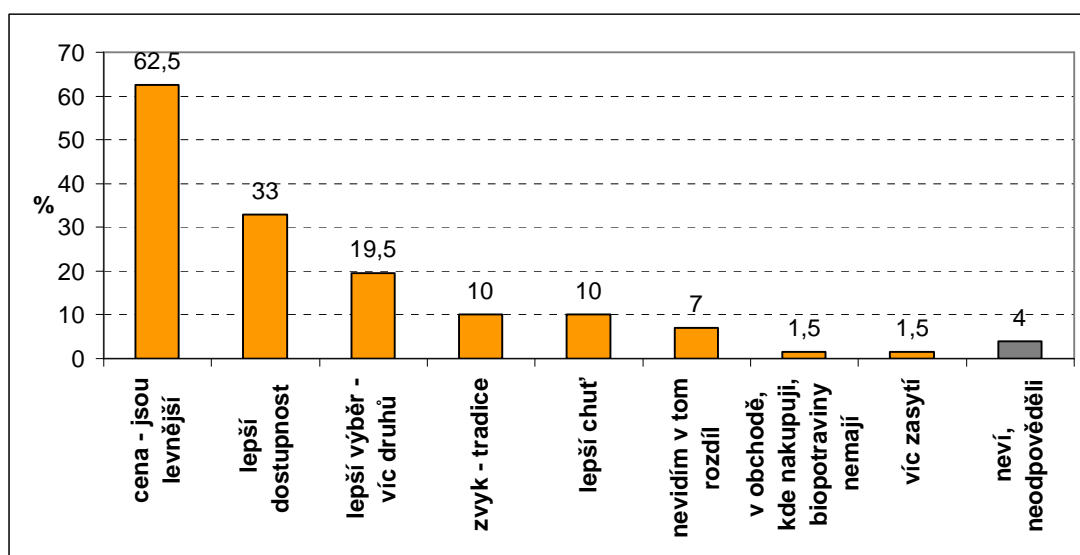

Téměř polovina dotazovaných (graf 35.) si pod pojmem BIO potravin představí potravinu vyrobenou bez požití chemikálií, syntetických a jiných škodlivých látek. Dalším vysvětlením je, že se jedná o potravinu vyrobenou z přírodních produktů a za tímto si stojí asi 16 % respondentů. Poměrně častou odpovědí bylo, že biopotravina je něco zdravého a nemálo lidí si pod tímto pojmem představí zdravou výživu.

Překážky pro nákup BIO potravin

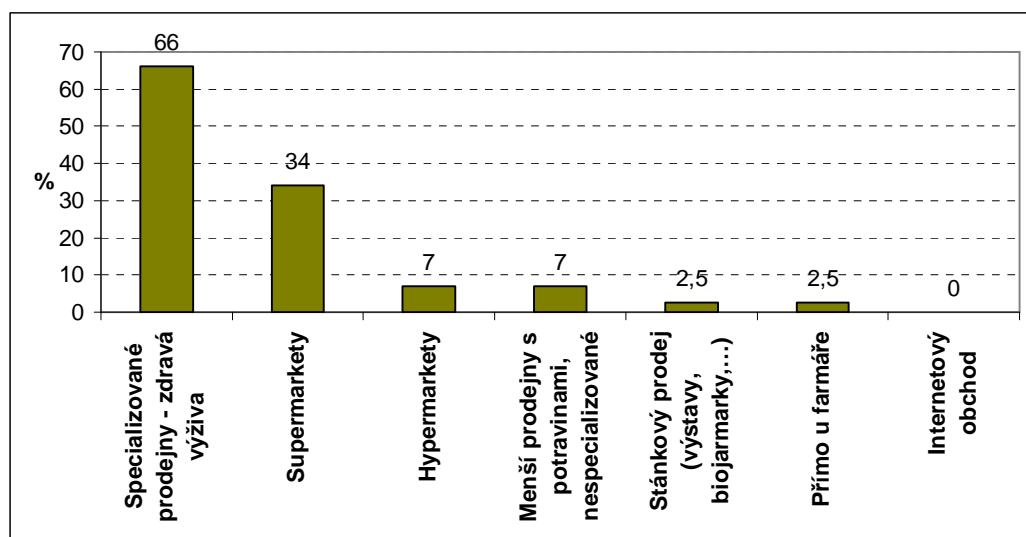
Pro více než 60 % dotazovaných respondentů je rozhodující při nákupu cena (graf 36.), tudíž biopotraviny nekupují nebo je kupují, ale při běžném nákupu upřednostňují klasické potraviny. Asi jedna třetina lidí si myslí, že tradiční potraviny jsou lépe dostupné, pro další je rozhodující zvyk nebo-li tradice a lepší chuť. Najdou se i lidé, kteří nevidí rozdíl mezi tradičními potravinami a biopotravinami.

Graf 36. Uveďte alespoň dva důvody, proč dáváte přednost konvenčním potravinám před biopotravinami? (Odpovídali všichni, kteří biopotraviny nenakupují a ti, kteří biopotraviny nakupují, ale při běžném nákupu dávají přednost tradičním potravinám – celkem 72 respondentů.)

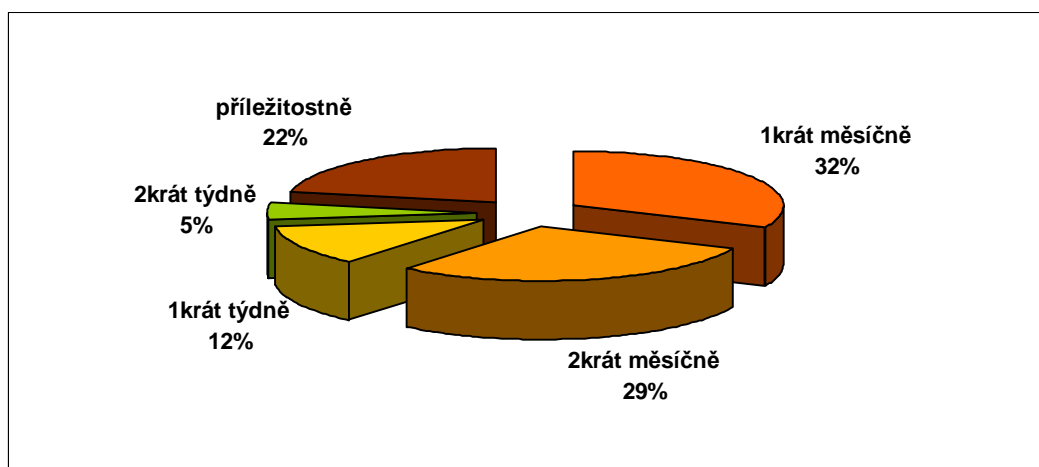
Nabídka a sortiment BIO produktů

Graf 37. V jakém typu prodejny nejčastěji nakupujete výrobky BIO? (Odpovídali pouze respondenti, kteří biopotraviny kupují – celkem odpovídalo 41 respondentů.)

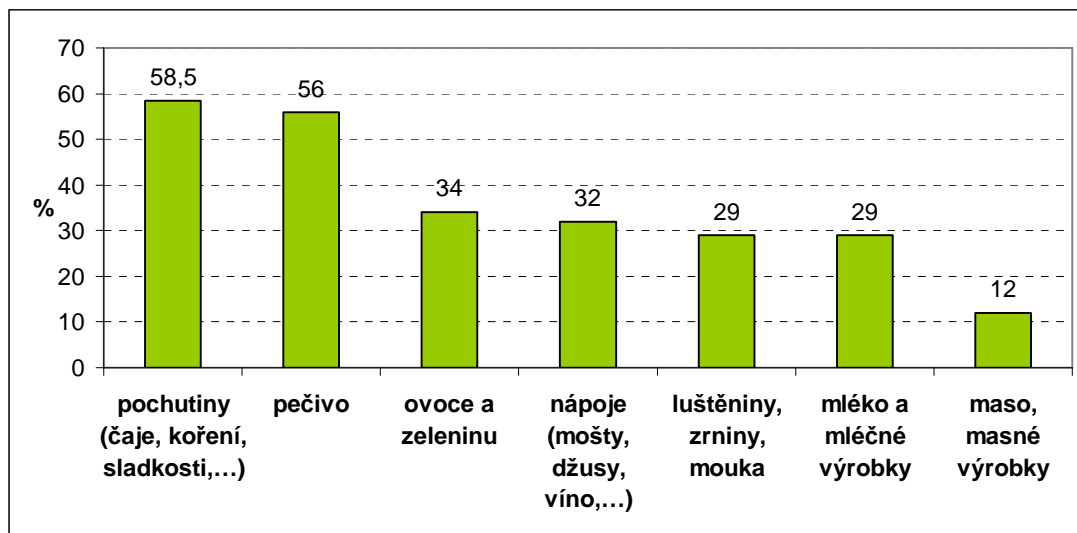
Nejčastěji navštěvované prodejny s BIO produkty jsou specializované prodejny (graf 37.), které navštěvuje více než 60 % spotřebitelů. Dále jsou to supermarkety, kde můžeme najít stále více bioproduktů a lidé zde běžně nakupují, tudíž je větší pravděpodobnost koupě biopotravin právě na tomto místě. Internetový obchod jako místo nákupu nikdo z dotazovaných nevyužívá.

Graf 38. Jak často nakupujete výrobky se značkou BIO? (Odpovídali pouze respondenti nakupující biopotraviny – celkem odpovídalo 41 respondentů.)

Spotřebitelé nakupující biopotraviny (graf 38.) tak činí nejčastěji 1krát měsíčně, 2krát měsíčně a příležitostní zákazníci tvoří 22 % nakupujících. Asi 12 % respondentů navštěvuje prodejny s biopotravinami 1krát týdně.

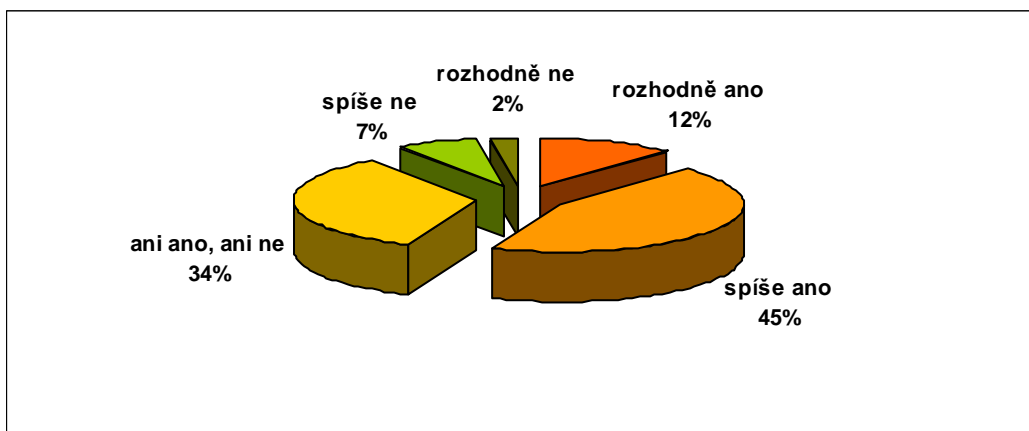
Graf 39. Z následujících možností vyberte ty výrobky, které zde nakupujete. (Odpovídali respondenti, kteří nakupují BIO potraviny – celkem odpovídalo 41 respondentů, možnost více odpovědí.)

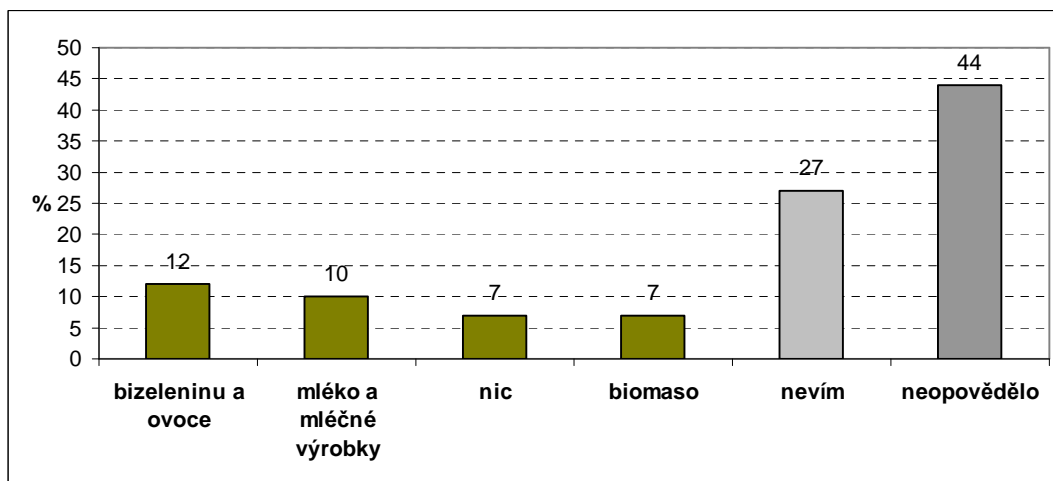
Mezi nejžádanější biopotraviny (graf 39.) můžeme zařadit pochutiny (čaje, koření, sladkosti,...) a pečivo, které nakupuje téměř 60 % spotřebitelů. Dále je to ovoce (většinou v sušené podobě) a zelenina, nápoje (mošty, džusy, víno, ...), luštěniny, zrniny, mouka a mléčné výrobky, které uvedla jedna třetina, jako důležité při jejich nákupu. Nejméně nakupovanou kategorií je maso a masné výrobky.

Současná nabídka bioproduktů spotřebitelům spíše vyhovuje, což značí i graf 40., kde můžeme vidět, že téměř polovina zákazníků je spokojena. Třetina respondentů je na hranici, neboť se současnou nabídkou nejsou spokojeni, ale ani jim nic nevadí. Pouze menšina obyvatel není spokojena.

Graf 40. Jste spokojen(a) s nabídkou BIO potravin? (Odpovídali pouze respondenti, kteří nakupují biopotraviny – celkem 41 respondentů.)

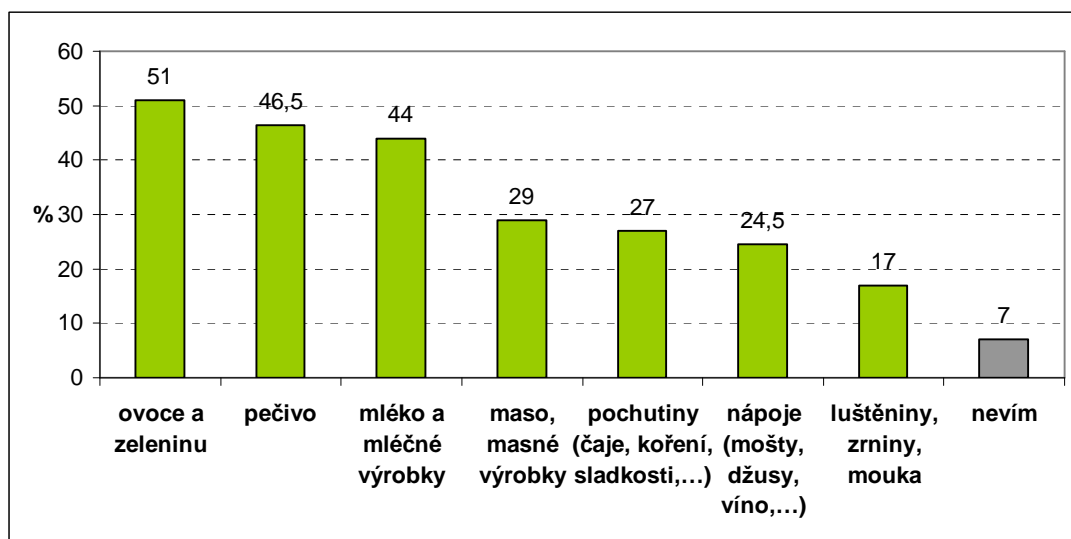
Graf 41. Jaké typy BIO potravin na českém trhu postrádáte? (Odpovídali pouze respondenti, kteří nakupují BIO potraviny – celkem 41 respondentů, možnost více odpovědí.)

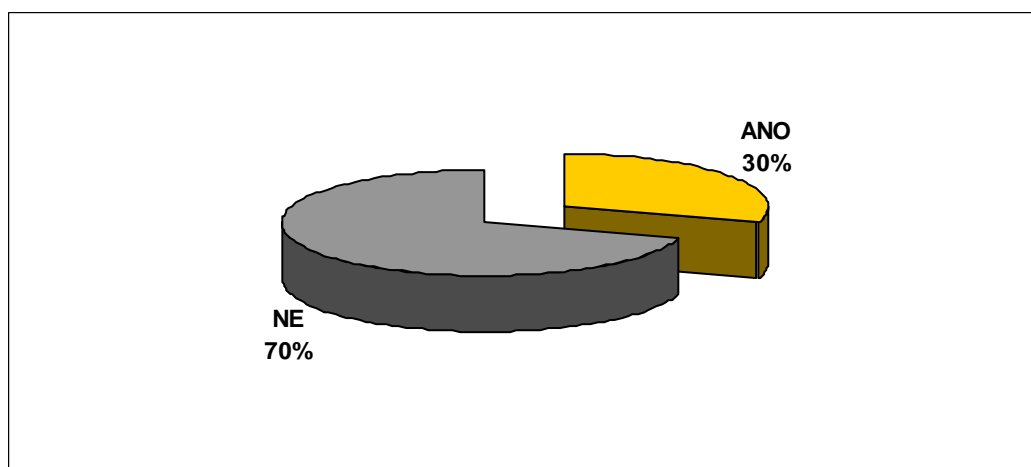
Mezi nejvíce postrádané biopotraviny (graf 41.) patří biozelenina a ovoce, mléčné výrobky a biomaso. Téměř polovina respondentů na tuto otázku nedokázala odpovědět a třetina spotřebitelů neví, co jim na českém trhu chybí.

Ochota lidí platit za vybrané komodity biopotravin, je vyjádřena v grafu 42., kde můžeme vidět, že polovina respondentů je ochotna si připlatit za ovoce a zeleninu a necelá polovina za pečivo, mléko a mléčné výrobky. Téměř třetina spotřebitelů si ráda připlatí za maso, masné výrobky a pochutiny.

Graf 42. U kterých z následujících produktů jste si ochoten(na) si připlatit? (Odpovídali jen respondenti, kteří kupují výrobky BIO – celkem 41 respondentů, možnost více odpovědí.)

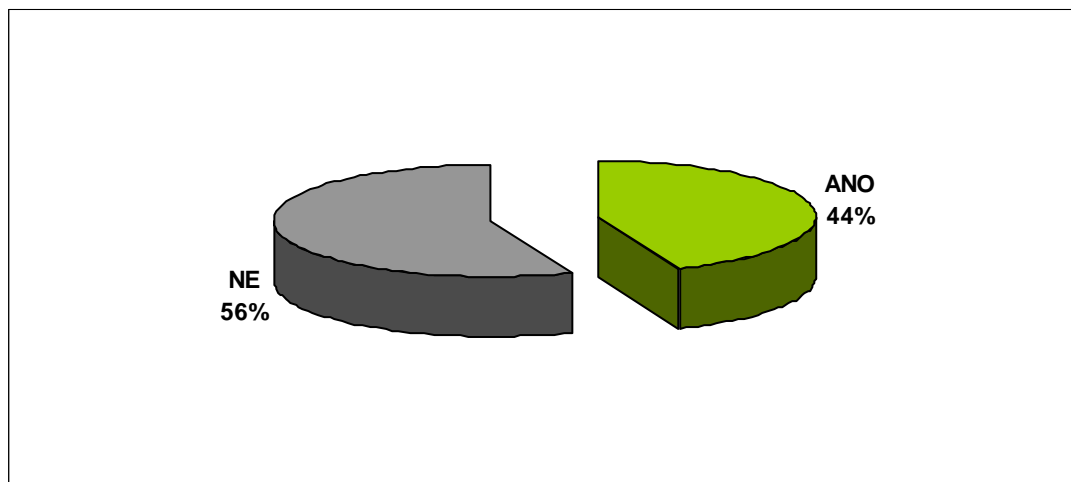

Graf 43. Je poblíž Vašeho bydliště situována nějaká prodejna BIO výrobků? (Odpovídali jen respondenti, kteří kupují výrobky BIO – celkem 41 respondentů.)

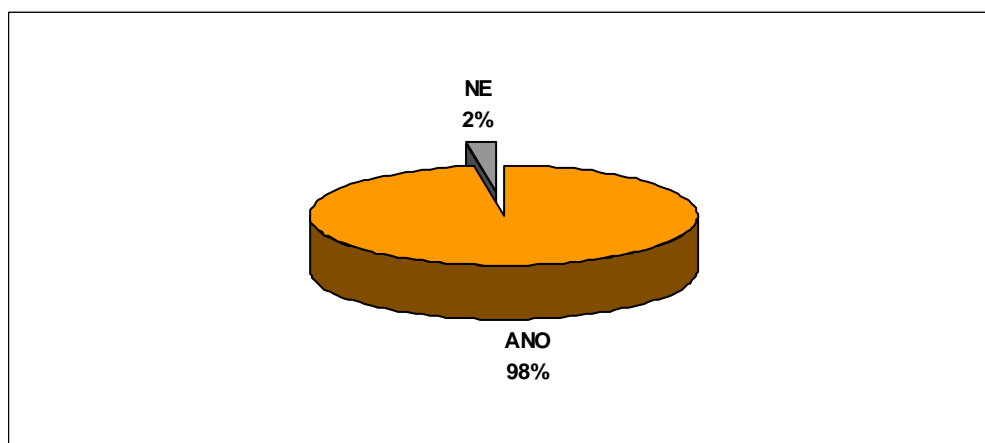

Necelé tři čtvrtiny dotazovaných nebydlí poblíž bioprodejen (graf 43.) a více jak polovina není spokojena s lokalizací bioprodejen (graf 44.) v regionu Uherské Hradiště.

Graf 44. Jste spokojen(a) s lokalizací prodejny ve Vašem regionu? (Odpovídali jen respondenti, kteří kupují výrobky BIO – celkem 41 respondentů.)

Graf 45. Souhlasíte s rozšířením prodeje BIO produktů do supermarketů a jiných prodejen s potravinami? (Odpovídali jen respondenti, kteří kupují výrobky BIO – celkem 41 respondentů.)

Téměř všichni dotazovaní souhlasí s rozšířením prodeje biopotravin do supermarketů (graf 45.) a jiných prodejen s potravinami a jako hlavní důvod uvádí, že v těchto typech prodejen více nakupují, tudíž by jejich nákup byl pohodlnější a rychlejší. Dále uvádí, že by byly více dostupné pro běžného zákazníka a byla by možnost nákupu i ve večerních hodinách. Člověk by nemusel vyhledávat specializované prodejny a lidé, kteří se o tento typ potravin nezajímají, by je měli více na očích a měli by možnost volby.

Tímto krokem by došlo také ke zvýšení nabídky a obecné známosti biopotravin. Perličkou byla odpověď jednoho dotazovaného, který odpověděl následovně: „S tímto krokem souhlasím. Nemusí tam být jenom alkohol.“

Graf 46. Myslíte si, že s koupí biopotravin můžete nějakým způsobem ovlivnit Vaše zdraví? (Odpovídali jen respondenti, kteří kupují výrobky BIO – celkem 41 respondentů.)

Téměř všichni dotazovaní na otázku, zda si myslí, že s koupí biopotravin mohou nějakým způsobem ovlivnit své zdraví (graf 46.), odpověděli kladně, pouze 2 % neví, přičemž dodávají, že sama věda ještě v této problematice nemá jasno.

10.4 Srovnání poptávky po BIO potravinách ve městech

Olomouc a Uherské Hradiště

Ve městech Olomouc a Uherské Hradiště zná a kupuje potraviny označené jako BIO téměř stejné procento lidí. Jedná se o 38–40 % oslovených respondentů. Z toho při běžném nákupu upřednostňuje biopotraviny v Olomouci 22 % lidí, v UH 13 % lidí a klasické potraviny v kombinaci s biopotraviny preferuje pouze 6 % lidí jak v Olomouci, tak v UH. Větší rozdíly můžeme pozorovat ve znalosti těchto produktů, přičemž v Uherském Hradišti nezná pojem BIO potravina 13 % dotazovaných a v Olomouci je to pouhých 5 % lidí.

V obou městech se na nákupu biopotraviny více podílí ženy a lidé vysokoškolského vzdělání. Výrazně vyšší je počet nakupujících ve věkových kategoriích 20–29 let a 40–49 let, v Uherském Hradišti také věková kategorie 30–39 let.

Nejdůležitějším zdrojem informací je televize, denní tisk, časopisy a setkání s přáteli. V UH jsou důležitým zdrojem také prodejní letáky.

Co se týká povědomí obyvatel o biopotravinách, tak pojem BIO potravina u respondentů nejčastěji asociuje potraviny vyrobené bez použití chemikálií, konzervačních a jiných organismu škodlivých látek, potraviny, které jsou zdravé, ale příliš drahé. V Olomouci si lidé s pojmem BIO potravina nejčastěji vybaví něco zdravého nebo potraviny, jež jsou vyrobeny ekologickým způsobem na ekofarmě. V UH si pojem BIO potravina spojují s potravinami, které jsou vyrobeny z přírodních produktů a potravinami vyrobenými ekologicky.

Největší překážkou pro nákup biopotraviny v obou městech je cena. V UH na tento fakt poukazuje 57 % dotazovaných a v Olomouci necelá polovina respondentů. Dalším důvodem, proč lidé při běžném nákupu upřednostňují klasické potraviny před biopotraviny, je lepší dostupnost, výběr a především zvyk.

Dále se zaměříme na nabídku a sortiment BIO produktů. Nejčastěji navštěvované prodejny s biopotraviny jsou specializované prodejny, které navštěvuje v obou městech více jak 60 % respondentů. Na druhém a třetím místě jsou supermarkety a hypermarkety v Olomouci a v UH je to právě naopak.

V Olomouci je navíc poměrně významné místo nákupu tržiště, kde jsou biopotraviny nabízeny formou stánkového prodeje.

V Olomouci téměř polovina respondentů kupuje biopotraviny jen příležitostně, zatímco v UH je to necelá třetina. Je to dáno tím, že v UH odpověď respondentů navštěvujících prodejny s bioprodukty 1krát a 2krát měsíčně byla častější, než v Olomouci. Každý den nakupují biopotraviny pouze 3 % dotazovaných.

Mezi nejvíce nakupované biopotraviny v obou městech patří pečivo, pochutiny, mléko a mléčné výrobky. Další často nakupované produkty jsou ovoce a zelenina (ovoce často i v sušené podobě). V Olomouci překvapivě nikdo nekupuje biomaso a masné výrobky, v UH je tento druh potravin kupován pouze 7 % dotazovaných.

Současná nabídka bioproduktů spotřebitelům spíše vyhovuje. V UH jsou respondenti více spokojeni, což dokazuje i graf 26., kde 26 % dotazovaných je zcela spokojeno, 35 % dotazovaných je spíše spokojeno a jen desetina respondentů současná nabídka spíše nevyhovuje. V Olomouci je situace odlišná. Zcela spokojeno je pouze 16 % respondentů, přičemž téměř polovina dotazovaných je spíše spokojena. Procento spíše nespokojených přesahuje 20 % a 3 % dotazovaných nejsou spokojeni vůbec.

Tato situace také napovídá, co všechno (jaké biopotraviny) respondenti na českém trhu postrádají. V UH jsou lidé více s nabídkou spokojeni, proto nejčastější odpověď byla, že nepostrádají nic. Někteří z dotazovaných uvedli biomaso, masné výrobky, ovoce a zeleninu. Poměrně vysoké procento lidí vůbec neodpovědělo, nebo nevěděli, co jim chybí a co při nákupu biopotravin postrádají. V Olomouci byla situace téměř stejná, neboť necelá polovina dotazovaných odpověděla, že jim nic nechybí. Pouze část dotazovaných postrádá ovoce a zeleninu, pečivo, biomaso a mléčné výrobky. Opět zde byly respondenti, kteří buď nevěděli, co postrádají anebo neodpověděli vůbec.

Ochota respondentů platit za vybrané komodity biopotravin je v jednotlivých městech odlišná. V UH jsou si spotřebitelé ochotni připlatit nejvíce za ovoce a zeleninu, maso, masné výrobky, nápoje a pečivo, přičemž jedna čtvrtina nakupujících si připlatí za pochutiny a mléčné výrobky. Nejmenší zájem je o

luštěniny, zrniny a mouku. V Olomouci jsou na prvním místě mléčné výrobky, dále ovoce a zelenina, pečivo, pochutiny, čtvrtina dotazovaných si rádi připlatí za luštěniny zrniny a mouku a na posledním místě je to maso a masné výrobky.

Co se týká spokojenosti respondentů s lokalizací prodejen s výrobky BIO je situace v obou městech téměř stejná. 69-71 % dotazovaných je spokojená s lokalizací bioprodejen a více jak 60 % respondentů bydlí poblíž některé z nich.

V Olomouci je téměř 100 % spotřebitelů pro rozšíření biopotravin do supermarketů a jiných prodejen s potravinami, pouze 3 % s tímto krokem nesouhlasí, ale svou odpověď nijak nevysvětluje. V UH s tímto krokem souhlasí 90 % dotazovaných a 10 % je proti. Jako nejčastější důvod uvádí, že kdo chce nakupovat biopotraviny, tak si je najde. Ti respondenti, kteří souhlasí s rozšířením prodeje biopotravin do supermarketů jako nejčastější důvody uvádí, že v současné době většina lidí nakupuje právě v supermarketech, takže jejich nákup by se usadnil, zrychlil a všechno, co chtějí nakoupit, by měli při jednom. Dalším důvodem je možnost nákupu biopotravin i ve večerních hodinách, kdy specializované prodejny už jsou zavřené. Dalším faktem je důležitost reklamy pro zákazníky, kteří s těmito potravinami nemají žádné zkušenosti, nenakupují je a s rozšířením biopotravin do supermarketů by byla možnost seznámit se s nimi a vyzkoušet je.

Pokud shrneme celkový stav povědomí obyvatel o biopotravinách v obou městech, můžeme říct, že stav je velmi podobný a liší se pouze v uvedených faktech.

10.5 Srovnání poptávky po BIO potravinách v obcích okresu Uherské Hradiště a již uvedených městech

Pokud srovnáme znalost biopotravin ve městech Uherské Hradiště, Olomouc a obcích okresu UH, tak zjistíme, že v obcích zná a kupuje biopotraviny polovina respondentů, což je překvapivě mnohem víc než v uvedených městech. Z celkového počtu zákazníků nakupujících biopotraviny je pouze 10 % těch, kteří upřednostňují biopotraviny při běžném nákupu a 7 % těch, kteří kombinují biopotraviny s potravinami klasickými. K neznalosti biopotravin se přiznala 4 % dotazovaných.

Společným rysem již zmiňovaných měst a obcí okresu UH je převaha žen nakupujících biopotraviny. Výrazně vyšší je počet nakupujících ve věkové skupině 20–59 let, přičemž tato skupina na rozdíl od města UH je obohacena o respondenty ve věkové kategorii 50–59 let. Častějšími spotřebiteli biopotravin jsou lidé středoškolského vzdělání, což se liší od měst, kde nejčastějšími spotřebiteli jsou lidé vysokoškolského vzdělání.

Z hlediska informovanosti, respondenti jako nejdůležitější zdroj informací uvádí televizi, denní tisk, časopisy a rádio, což je stejné jak u měst, tak u obcí. Pětina dotazovaných v obcích jako důležitý informační zdroj uvádí internet, což je překvapivě vyšší než v obou městech. Také rádio a prodejní letáky zde hrají významnou roli.

Asociace respondentů s pojmem biopotravina se příliš neliší od obou měst, jen méně lidí žijících v obcích okresu UH si s pojmem biopotravina vybaví potraviny pocházející z ekologického zemědělství a potraviny zdravé, ale příliš drahé.

V problematice upřednostňování tradičních potravin před biopotravinami je nejčastěji uváděna výhodnější cena, lepší dostupnost a především výběr. Také zvyk a chuť je pro respondenty jeden z nejdůležitějších faktorů, proč dávají přednost klasickým potravinám. Tato situace je však totožná ve městech i v obcích.

V již uvedených městech a obcích okresu UH převažuje obyvatelstvo nakupující biopotraviny ve specializovaných prodejnách, dále v supermarketech a hypermarketech. Jedinou odlišností je, že v obcích nikdo z dotazovaných nenakupuje biopotraviny přes internet. Tato situace může být dána tím, že v okrese UH je

prozatím málo farem, které své produkty nabízí na internetu, popřípadě jejich prodej přes internet není tak rozvinutý anebo není příliš znám.

Jak již bylo uvedeno v Olomouci nakupuje biopotraviny téměř polovina dotazovaných pouze příležitostně, v UH je to více jak čtvrtina dotazovaných a v obcích okresu UH to není ani čtvrtina. Téměř třetina respondentů v obcích však navštěvuje prodejny s biopotravinami častěji, což je 1krát měsíčně a necelých 30 % spotřebitelů pak 2krát měsíčně. Žádný z dotazovaných respondentů nenakupuje biopotraviny každodenně.

V obcích jsou nejčastěji nakupovány pochutiny a pečivo, o něž má zájem více jak polovina respondentů, dále je to ovoce a zelenina, nápoje, luštěniny, zrniny, mouka a mléčné výrobky, které nakupuje přibližně třetina spotřebitelů. Nejméně lidí nakupuje biomaso a masné výrobky. Pokud tento stav srovnáme s městem UH, tak prvním rozdílem je menší zájem respondentů z vesnic o nákup mléčných výrobků, ale mnohem vyšší zájem o zrniny, luštěniny a mouku. Také v Olomouci spotřebitelé více nakupují mléko a mléčné výrobky, ale maso a masné výrobky zde nekupuje žádný z oslovených respondentů.

Se současnou nabídkou biopotravin na českém trhu je zcela spokojeno 12 % spotřebitelů žijících na vesnici, spíše spokojeno 45 % nakupujících, třetina není příliš spokojena, ale není ani nespokojena a nespokojených spotřebitelů na vesnici příliš není. Srovnáme-li spokojenost spotřebitelů žijících na vesnici a spotřebitelů žijících ve městech, tak jediným výrazným rozdílem je čtvrtina spotřebitelů v Olomouci, kteří současnou nabídku biopotravin hodnotí negativně a tudíž nejsou příliš spokojeni.

Na českém trhu je nejvíce postrádáno ovoce a zelenina, mléko, mléčné výrobky a biomaso. V obcích je velké množství lidí, kteří na tuto otázku neodpověděli, popřípadě nevěděli, co jim ze současné nabídky biopotravin chybí. Ve městě UH je více spotřebitelů, kteří jsou zcela spokojeni s nabídkou biopotravin a nechybí jim nic.

Pokud srovnáme ochotu lidí platit za vybrané komodity biopotravin, je z grafů zřejmé, že se liší místo od místa. V obcích jsou lidé ochotni si připlatit především za ovoce a zeleninu, pečivo, mléčné výrobky a také maso a masné výrobky. Ve městě UH si lidé rádi připlatí za ovoce a zeleninu, maso a masné

výrobky, pečivo a pochutiny. Výrazně menší zájem mají o zrniny, luštěniny a mouku. V Olomouci je na prvním místě mléko a mléčné výrobky, dále ovoce a zelenina, pečivo a pochutiny. Nejméně jsou si lidé ochotni připlatit za maso a masné výrobky.

Více jak polovina spotřebitelů žijících na venkově není spokojena s lokalizací prodejen v jejich regionu, přičemž 70 % dotazovaných nebydlí poblíž žádné z prodejen. Ve městech je asi 70 % respondentů spokojeno s lokalizací prodejen s BIO produkty a asi 60 % dotazovaných bydlí poblíž některé z nich.

Téměř všichni dotazovaní respondenti souhlasí s rozšířením biopotravin do supermarketů a jiných prodejen s potravinami a jako nejčastější důvody uvádí již zmiňované důvody viz. jednotlivá vyhodnocení.

11 SHRNU TÍ

Tato diplomová práce s názvem „Ekologické zemědělství ve vybraném regionu ČR“ pojednává o problematice ekologického zemědělství u nás v České republice, ve světě a ve vybraném regionu ČR, což je v tomto případě okres Uherské Hradiště. Je zde zmíněn nejen vývoj ekologického zemědělství v ČR a v Evropě, ale také současný stav ekologického zemědělství ve vybraných zemích Evropy, v ČR a v okrese Uherské Hradiště.

Cílem této diplomové práce bylo nastínit problematiku biopotravin – co jsou to biopotraviny, jejich označení, kvalita, rozdíl mezi biopotravinami a konvenčními potravinami a vyhodnotit dotazníkové šetření, pomocí něhož bylo cílem zjistit povědomí obyvatel o biopotravinách – jejich kvalitě, determinantech a bariérách při rozhodování o nákupu biopotravin, jaké typy biopotravin spotřebitelé upřednostňují, jejich ochota platit za vybrané komodity biopotravin a jaké typy biopotravin spotřebitelé na českém trhu postrádají.

Z výše uvedených výsledků lze shrnout, že lidé na venkově mají větší povědomí o biopotravinách a nakupují je více než lidé ve městech. Možná se to zdá překvapivé, ale jedna z možností, jak tento stav zdůvodnit je, že právě tito lidé žijí v souladu s přírodou a někteří dokonce sami pěstují plodiny bez použití chemikálií a jiných škodlivých látek. Mají k výrobkům bio blíže, protože žijí v oblasti, kde tato problematika je známá již několik let a je zde také fakt, že právě v této oblasti vznikla první ekofarma v ČR.

Společným rysem měst i obcí je převaha žen nakupujících biopotraviny. Mnohem vyšší zastoupení pravidelných zákazníků biopotravin mají respondenti středoškolského a vysokoškolského vzdělání.

Nejčastěji jmenovanými překážkami pro nákup bioproduktů u respondentů, kteří nekupují biopotraviny anebo je kupují, ale při běžném nákupu je neupřednostňují, jsou cena, dostupnost, tradice a chuť. Pro mnoho respondentů je překážkou také nemožnost sehnat tyto produkty v místech, kde pravidelně nakupují.

Skupina lidí kupující biopotraviny tyto potraviny nejčastěji nakupuje ve specializovaných prodejnách a supermarketech. Nejžádanějšími biopotravinami jsou mléčné výrobky, pečivo a pochutiny. Ochota spotřebitelů připlatit si za vybrané

komodity biopotravin je různá místo od místa. Nejvíce však spotřebitelé na českém trhu s biopotravinami postrádají bio ovoce a zeleninu, biomaso a mléčné výrobky.

12 ZÁVĚR

V jednotlivých kapitolách této diplomové práce je nastíněn vývoj a současný stav ekologického zemědělství nejen u nás v ČR, ale také ve světě, respektive v Evropě. Jedna kapitola je věnována speciálně současnému stavu ekologického zemědělství ve vybraném regionu ČR, což je v tomto případě okres Uherské Hradiště.

Teoretická část diplomové práce se zabývá všeobecně ekologickým zemědělstvím, jsou zde popsány principy ekologického zemědělství, legislativa a rozdíl mezi zemědělstvím ekologickým a konvenčním. Jedna z dílčích kapitol se zabývá také problematikou biopotravin, jejich kvalitou, značením a rozdílem mezi klasickými potravinami a potravinami pocházejícími z ekologického zemědělství.

Cílem praktické části, která zahrnovala vyhotovení dotazníku, samotné dotazníkové šetření a jeho následné vyhodnocení, bylo zjistit povědomí obyvatel o biopotravinách. Byly vybrány tři lokality a to města Olomouc, Uherské Hradiště a třetí lokalitou pak byly obce okresu Uherské hradiště, kde byl výzkum prováděn. Dílčí výsledky pocházející z jednotlivých lokalit byly dále srovnány mezi sebou a tím bylo možno porovnat povědomí městského obyvatelstva a obyvatel žijících na venkově o biopotravinách.

Ač to může být překvapivé, tak z výše uvedených výsledků vyplývá, že lidé žijící na vesnici mají větší povědomí o biopotravinách a více je kupují. U městského obyvatelstva je více těch respondentů, kteří biopotraviny vůbec neznají a nekupují je. Na vesnici jsou lidé také více spokojeni se současnou nabídkou biopotravin a nepostrádají na českém trhu s biopotravinami téměř nic.

V současné době význam ekologického zemědělství stále roste. I přesto je velmi důležité ho podporovat, mnoho věcí zdokonalit a především se podílet na jeho vývoji. Bioprodukce však není dostatečná, poptávka je vyšší než nabídka a český trh s biopotravinami je stále závislý na dovozu ze zahraničí. Tento stav není nijak znepokojující, protože stále více lidí má zájem nejen o biopotraviny české, ale i o biopotraviny dovezené ze zahraničí. Pravdou také je, že současný stav české ekonomiky nedovoluje všem lidem tyto potraviny běžně kupovat a tím podporovat bioprodukcí u nás. Ekologické zemědělství musí ještě překonat řadu překážek, aby se dostalo na úroveň tradičního zemědělství. Ale my, žijeme ve 21. století a všichni

stojíme před rozhodnutím, zda podpořit ekologické zemědělce a tím i trvale udržitelný rozvoj krajiny, jež jsme součástí, nebo je zavrhnout či ignorovat a tím připravit své děti a následující generaci o možnost vyrůstat v prostředí, které je čisté a není zatíženo škodlivinami a jinými látkami nebezpečnými pro lidský organismus.

13 RESUME

This thesis named as „ Organic agriculture in a chosen area in the Czech republik“ deal with organic agriculture in the Czech republic, in the world and in the chosen area in the Czech republic, in this case the region Uherske Hradiste.

Theory part of my dissertation is engaged in ecological agriculture generally, legislation and differences between conventional and ecological agriculture and basic principles of ecological agriculture are described there. One of the chapters deals with organic food matter, their quality, marking and difference between classic food and ecological agriculture food.

The main aim of practical part, included making interview, questionnaire research and following data evaluation, was to find out awareness of inhabitants of organic food. As places of research were chosen three places, Olomouc city, Uherske Hradiste city and villages of Uherske Hradiste region. Locality results were compared to each other, so there was possible to confront organic food awareness between city inhabitants and country inhabitants.

It can be surprising, but results showed that awareness of country inhabitants is higher and organic food is also much more bought by this group of people. City inhabitants group include more respondents which don't buy organic food, even don't know them. Country inhabitants are also more satisfied with organic food current supply and don't miss nearly anything in organic food market.

The meaning of ecological agriculture is growing up currently. Anyhow it is very important to support it, improve many things and most of all it is necessary to be concerned in its development. Indeed organic production isn't enough, enquiry is higher than supply and Czech market consists in export. This situation is not warning because of growing organic food supply. Truth is that current economical situation of many inhabitants still doesn't allow them to buy this kind of food. Ecological agriculture must surpass many obstructs to get on classical agriculture level. But we all confronted by decision of choice, if support ecological agriculture and sustainable growth or admit it, ignore and by this choice deprive our children of healthy and clean environment, which is not polluted and full of dangerous elements for human organism.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

MONOGRAFIE

- [1] Akční plán České republiky pro rozvoj ekologického zemědělství do roku 2010. Ministerstvo zemědělství České republiky, Praha, 2004.
- [2] Červenka, J., Kovářová, K.: Biopotraviny. Česká zemědělská univerzita v Praze, Praha, 2005, 111 stran.
- [3] Ekologické zemědělství v České republice, Ročenka 2006. Ministerstvo zemědělství České republiky, Praha, 2006.
- [4] Havlíček, Z. a kolektiv autorů: Principy a přístupy ekologického zemědělství v rostlinné a živočišné produkci. Mendelova zemědělská a lesnická univerzita v Brně, Brno, 2003.
- [5] Kam pro biopotraviny ve Zlínském kraji – Základní informace pro spotřebitele (2006). Informační středisko pro rozvoj Moravských Kopanic, o.p.s. ve spolupráci s PRO–BIO regionální centrum Bílé Karpaty.
- [6] Moudrý, J.: Bioprodukty. Institut výchovy a vzdělání Ministerstva zemědělství České republiky, Praha, 1997, strana 4-18.
- [7] Moudrý, J., Prugar, J.: Kvalita, zpracování a odbyt bioproduktů. Jihočeská Univerzita v Českých Budějovicích, České Budějovice, 2001.
- [8] Moudrý, J., Prugar, J.: Příručka ekologického zemědělce, Biopotraviny – hodnocení kvality, zpracování a marketing. Ministerstvo zemědělství ČR, Praha, 2002, 34 stran.
- [9] Petr, J., Dlouhý, J.: Ekologické zemědělství. Nakladatelství Brázda, Praha, 1992.
- [10] Průšová, J., Zemanová H.: Biopotraviny, spotřebitelské otázky a odpovědi. PRO – BIO LIGA ochrany spotřebitelů potravin a přátel ekologického zemědělství, Praha, 2004, 20 stran.

- [11] Seznam ekologických podnikatelů s půdou registrovanou v EZ a zařazenou v PO dle ZA MZe k 31. 12. 2005. PRO–BIO, 2006.
- [12] Šarapatka, B., Urban, J. a kolektiv: Ekologické zemědělství v praxi. PRO–BIO Svaz ekologických zemědělců, Šumperk, 2006, 502 stran.
- [13] Urban, J., Šarapatka, B. a kolektiv: Ekologické zemědělství I. díl. MŽP, Praha. ISBN 80-7212-274-6.
- [14] Zákon č. 242/2000 Sb., o ekologickém zemědělství a o změně zákona 362/992 Sb., o správních poplatcích.

INTERNETOVÉ ZDROJE

- [15] Bodoková, S. (2006). Bio čísla z Itálie [online]. ÚZPI, [cit. 2007-04-10]. Dostupný z WWW:
<<http://www.agronavigator.cz/default.asp?ch=1&typ=1&val=53924&ids=145>>
- [16] Bodoková, S. (2006). Ekologické zemědělství v Estonsku [online]. ÚZPI, [cit. 2007-04-10]. Dostupný z WWW:
<<http://www.agronavigator.cz/default.asp?ch=1&typ=1&val=43821&ids=145>>.
- [17] Bodoková, S. (2006). Statistika ekologického zemědělství ve světě [online]. ÚZPI, [cit. 2007-04-10]. Dostupný z WWW:
<<http://www.agronavigator.cz/default.asp?ch=1&typ=1&val=45479&ids=145>>.
- [18] Ekologické zemědělství v roce 2006; Základní statistická data, legislativa, kontrolní a certifikační systém, dovoz biopotravin ze třetích zemí [online]. Ministerstvo zemědělství, 2007, [cit. 2007-03-20]. Dostupný z WWW:
<<http://www.mze.cz/Index.aspx?deploy=539&typ=2&ch=73&ids=539&val=539>>.
- [19] Internet – Celý Adresář [online]. PRO–BIO Svaz ekologických zemědělců, [cit. 2007-04-10]. Dostupný z WWW: <<http://www.pro-bio.cz/cesky.htm>>.
- [20] Javůrková, J. (2006). Brzdy růstu ekologického zemědělství v Německu [online]. ÚZPI, [cit. 2007-04-10]. Dostupný z WWW:
<<http://www.agronavigator.cz/default.asp?ch=1&typ=1&val=44237&ids=145>>.

- [21] Javůrková, J. (2007). Ekologické zemědělství v Polsku [online]. [cit. 2007-04-10]. Dostupný z WWW:
<<http://www.agronavigator.cz/default.asp?ch=1&typ=1&val=58017&ids=145>>.
- [22] Javůrková, J. (2006). Francouzské ekologické zemědělství v roce 2005 [online]. ÚZPI, [cit. 2007-04-10]. Dostupný z WWW:
<<http://www.agronavigator.cz/default.asp?ch=1&typ=1&val=48495&ids=145>>.
- [23] Javůrková, J. (2006). Úspěch ekologického zemědělství v Rakousku [online]. ÚZPI, [cit. 2007-04-10]. Dostupný z WWW:
<<http://www.agronavigator.cz/default.asp?ch=1&typ=1&val=51716&ids=145>>.
- [24] Okres Uherské Hradiště [online]. Český statistický úřar, 2005, [cit. 2006-11-20]. Dostupný z WWW:
<http://www.czso.cz/xz/redakce.nsf/i/okres_uherske_hradiste>.
- [25] Organic Agricultural Land and Farms in the Europe [online]. Research Institute of Organic Agriculture FiBL, [cit. 2007-04-12]. Dostupný z WWW:
<http://www.organic-europe.net/europe_eu/statistics>.
- [26] Potenciál BIO potravin na českém trhu, Marketingová studie [online]. Ministerstvo zemědělství ČR, 2006. Dostupný z WWW:
<http://81.0.228.70/attachments/BioVyzkum_zprava_Final.ppt>
- [27] Program rozvoje venkova [online]. Relief consulting (2007), [cit. 2007-04-15]. Dostupný z WWW: <<http://www.relief.cz/evropska-unie/program-rozvoje-venkova>>.
- [28] Smítal, F. (2007). Plus a minus českého ekologického zemědělství [online]. ÚZPI, [cit. 2007-04-11]. Dostupný z WWW:
<<http://www.agrovenkov.cz/default.asp?ids=0&ch=309&typ=1&val=56257>>.
- [29] Jav (2004). Stav ekologického zemědělství v 25 členských státech EU [online]. ÚZPI, [cit. 2007-03-20]. Dostupný z WWW:
<<http://www.agronavigator.cz/ekozem/default.asp?ids=973&ch=24&typ=1&val=28845>>.

- [30] Suk (2007). Biopotraviny ve světě a trh s mléčnými bioprodukty [online]. ÚZPI, [cit. 2007-04-10]. Dostupný z WWW: <<http://www.agronavigator.cz/ekozem/default.asp?ch=24&typ=1&val=57636&ids=973>>.
- [31] Uherskohradištsko, popis regionu [online]. www.trasovnik.cz, 2004, [cit. 2007-11-20]. Dostupný z WWW: <http://www.trasovnik.cz/k_zlin/uhhrad/uhhrad.asp>
- [32] Weidenthaler, P. Biozelenina Velehrad O nás [online]. [cit. 2007-03-24] Dostupný z WWW: <<http://web.mac.com/atep3/iWeb/Biozelenina/61A46815-1EE5-4027-A6B6-460CF3F3B801.html>>.

SEZNAM GRAFŮ

- Graf 1. Procentuální zastoupení ekofarem v krajích ČR v roce 2006*
- Graf 2. Procentuální zastoupení rozlohy ekofarem v krajích ČR v roce 2006*
- Graf 3. Počet ekofarem v krajích ČR v roce 2006*
- Graf 4. Struktura půdního fondu v okrese Uherské Hradiště v roce 2005*
- Graf 5. Znáte z prodejen nebo z vlastní zkušenosti výrobky označené jako BIO potraviny?- město Olomouc*
- Graf 6. Z jakého zdroje jste byl(a) informován(a) o existenci tzv. BIO potravin?- město Olomouc*
- Graf 7. Můžete mi říct, co se Vám vybaví, když někde uslyšíte pojem BIO potravina, čím se odlišuje od ostatních výrobků?- město Olomouc*
- Graf 8. Uveďte alespoň dva důvody, proč dáváte přednost konvenčním potravinám před biopotravinami?- město Olomouc*
- Graf 9. V jakém typu prodejny nejčastěji nakupujete výrobky BIO?- město Olomouc*
- Graf 10. Jak často nakupujete výrobky se značkou BIO?- město Olomouc*
- Graf 11. Z následujících možností vyberte ty výrobky, které zde nakupujete.- město Olomouc*
- Graf 12. Jste spokojen(a) s nabídkou BIO potravin?- město Olomouc*
- Graf 13. Jaké typy BIO potravin na českém trhu postrádáte?- město Olomouc*
- Graf 14. U kterých z následujících produktů jste si ochoten(na) si připlatit?- město Olomouc*
- Graf 15. Je poblíž Vašeho bydliště situována nějaká prodejna BIO výrobků?- město Olomouc*
- Graf 16. Jste spokojen(a) s lokalizací prodejny ve Vašem regionu?- město Olomouc*
- Graf 17. Souhlasíte s rozšířením prodeje BIO produktů do supermarketů a jiných prodejen s potravinami?- město Olomouc*

- Graf 18. Myslíte si, že s koupí biopotravin můžete nějakým způsobem ovlivnit Vaše zdraví?- město Olomouc*
- Graf 19. Znáte z prodejen nebo z vlastní zkušenosti výrobky označené jako BIO potraviny?- město Uherské Hradiště*
- Graf 20. Z jakého zdroje jste byl(a) informován(a) o existenci tzv. BIO potravin?- město Uherské Hradiště*
- Graf 21. Můžete mi říct, co se Vám vybaví, když někde uslyšíte pojem BIO potravina, čím se odlišuje od ostatních výrobků?- město Uherské Hradiště*
- Graf 22. Uveďte alespoň dva důvody, proč dáváte přednost konvenčním potravinám před biopotravinami?- město Uherské Hradiště*
- Graf 23. V jakém typu prodejny nejčastěji nakupujete výrobky BIO?- město Uherské Hradiště*
- Graf 24. Jak často nakupujete výrobky se značkou BIO?- město Uherské Hradiště*
- Graf 25. Z následujících možností vyberte ty výrobky, které zde nakupujete.- město Uherské Hradiště*
- Graf 26. Jste spokojen(a) s nabídkou BIO potravin?- město Uherské Hradiště*
- Graf 27. Jaké typy BIO potravin na českém trhu postrádáte?- město Uherské Hradiště*
- Graf 28. U kterých z následujících produktů jste si ochoten(na) si připlatit?- město Uherské Hradiště*
- Graf 29. Je poblíž Vašeho bydliště situována nějaká prodejna BIO výrobků?- město Uherské Hradiště*
- Graf 30. Jste spokoje(a) s lokalizací prodejny ve Vašem regionu?- město Uherské Hradiště*
- Graf 31. Souhlasíte s rozšířením prodeje BIO produktů do supermarketů a jiných prodejen s potravinami?- město Uherské Hradiště*
- Graf 32. Myslíte si, že s koupí biopotravin můžete nějakým způsobem ovlivnit Vaše zdraví?- město Uherské Hradiště*

Graf 33. Znáte z prodejen nebo z vlastní zkušenosti výrobky označené jako BIO potraviny?- obce okresu Uherské Hradiště

Graf 34. Z jakého zdroje jste byl(a) informován(a) o existenci tzv. BIO potravin?- obce okresu Uherské Hradiště

Graf 35. Můžete mi říct,co se Vám vybaví, když někde uslyšíte pojem BIO potravina, čím se odlišuje od ostatních výrobků?- obce okresu Uherské Hradiště

Graf 36. Uveďte alespoň dva důvody, proč dáváte přednost konvenčním potravinám před biopotraviny?- obce okresu Uherské Hradiště

Graf 37. V jakém typu prodejny nejčastěji nakupujete výrobky BIO?- obce okresu Uherské Hradiště

Graf 38. Jak často nakupujete výrobky se značkou BIO?- obce okresu Uherské Hradiště

Graf 39. Z následujících možností vyberte ty výrobky, které zde nakupujete.- obce okresu Uherské Hradiště

Graf 40. Jste spokojen(a) s nabídkou BIO potravin?- obce okresu Uherské Hradiště

Graf 41. Jaké typy BIO potravin na českém trhu postrádáte?- obce okresu Uherské Hradiště

Graf 42. U kterých z následujících produktů jste si ochoten(na) si připlatit?- obce okresu Uherské Hradiště

Graf 43. Je poblíž Vašeho bydliště situována nějaká prodejna BIO výrobků?- obce okresu Uherské Hradiště

Graf 44. Jste spokoje(a) s lokalizací prodejny ve Vašem regionu?- obce okresu Uherské Hradiště

Graf 45. Souhlasíte s rozšířením prodeje BIO produktů do supermarketů a jiných prodejen s potravinami?- obce okresu Uherské Hradiště

Graf 46. Myslíte si, že s koupí biopotravin můžete nějakým způsobem ovlivnit Vaše zdraví?- obce okresu Uherské Hradiště

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1. Vývoj výměry zemědělské půdy v ekologickém zemědělství ČR v letech 1990–2006

Tabulka 2. Vývoj struktury půdního fondu v ekologickém zemědělství ČR v letech 2001–2006

Tabulka 3. Země s největší plochou využívanou pro ekologické hospodaření v roce 2005.

Tabulka 4. Plocha a podíl ekologicky obhospodařované půdy, počet ekofarem v evropských zemích k 31. 12. 2005

Tabulka 5. Plocha a podíl ekologicky obhospodařované půdy, počet ekofarem v evropských zemích k 31. 12. 2005

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obrázek 1. Administrativní rozdělení okresu Uherské Hradiště k 1. 3. 2001

Obrázek 2. BIOZEBRA

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha I. Dotazník

Příloha II. Klady a zápory ekologického zemědělství v ČR

PŘÍLOHA I. DOTAZNÍK

POPTÁVKA PO BIOPOTRAVINÁCH (ve vybraném regionu ČR)

Číslo dotazníku: ..... Tazatel: ..... Datum:
.....

Místo: .....

Dovolte, abych Vám položila několik otázek týkajících se poptávky po biopotravinách a jejich dostupnosti ve vybraném regionu. Tento výzkum provádím jako studentka Katedry geografie Přírodovědecké fakulty University Palackého v Olomouci pro svoji diplomovou práci s názvem „Ekologické zemědělství ve vybraném regionu ČR“. Dotazník je anonymní a slouží k zjištění poptávky po biopotravinách, což má být podstata mé diplomové práce. Analýza tohoto dotazníku by měla pomoci odhalit současný stav vnímání biopotravin u spotřebitelů, determinanty a bariéry rozhodnutí o nákupu biopotravin. Pozornost je věnovaná také tomu, jaké typy biopotravin spotřebitelé na českém trhu postrádají a jejich ochota platit za vybrané komodity biopotravin.

Koordinátor výzkumu: Klára Vyskočilová, Polešovice č. 604, 687 37, tel. 774934462

1. Uveďte prosím místo svého bydliště. ....
2. Znáte z prodejen nebo z vlastní zkušenosti výrobky označené jako BIO potraviny?
 Ano znám
 Něco mi to říká
 Ne neznám
3. Z jakého zdroje jste byl(a) informován(a) o existenci tzv. BIO potravin? (možnost více odpovědí)
 Z televize
 Z rádia
 Z denního tisku a časopisů
 Z odborných publikací
 Na internetu
 Od přátel
 Z prodejních letáků
 V práci, ve škole
 Jiná možnost .....
4. Můžete mi říct, co se Vám vybaví, když někde uslyšíte pojem BIO potravina, čím se odlišuje od ostatních výrobků?

.....
5. Jaké potraviny při běžném nákupu upřednostňujete?

- Biopotraviny (při této odpovědi přejděte na otázku číslo 8)
- Konvenční (tradiční) potraviny (při této odpovědi přejděte na otázku číslo 6)

6. Uveďte alespoň dva důvody, proč dáváte přednost konvenčním potravinám před biopotravinami?

.....
.....

7. Nakupoval(a) jste někdy biopotraviny?

- ANO (při této odpovědi přejděte na otázku číslo 9)
- NE (po této odpovědi přejděte na otázku číslo 20)

8. Uveďte alespoň dva důvody, proč dáváte přednost biopotravinám před konvenčními (klasickými) potravinami ?

.....
.....

9. V jakém typu prodejny nejčastěji nakupujete výrobky BIO?

- Hypermarkety
- Supermarkety
- Menší prodejny s potravinami, nesespecializované
- Specializované prodejny - zdravé výživy
- Internetový obchod
- Stánkový prodej (výstavy, biojarmarky, ...)
- Přímo u farmáře
- Jinde .....

10. Jak často nakupujete výrobky se značkou Bio?

- 1krát měsíčně
- 2krát měsíčně
- 1krát týdně
- 2krát týdně
- každý den
- jiná možnost .....

11. Z následujících možností vyberte ty výrobky, které zde nakupujete.

- Pečivo
- Mléko, mléčné výrobky
- Maso a masné výrobky
- Pochutiny (čaje, koření, sladkosti, ...)
- Nápoje (mošty, džusy, víno, ...)

- Ovoce a zeleninu
- Luštěniny, zrniny, mouka
- Jiná možnost .....

12. Jste spokojen(a) s nabídkou BIO potravin?

- Rozhodně ano
- Spíše ano
- Ani ano, ani ne
- Spíše ne
- Rozhodně ne

13. Jaké typy biopotravin na českém trhu postrádáte?

.....
.....

14. U kterých z následujících produktů jste ochoten(na) si připlatit?

- Pečivo
- Mléko, mléčné výrobky
- Maso a masné výrobky
- Pochutiny (čaje, koření, sladkosti, ...)
- Nápoje (mošty, džusy, víno, ...)
- Ovoce a zeleninu
- Luštěniny, zrniny, mouka
- Nevím

15. Je poblíž Vašeho bydliště situována nějaká prodejna BIO výrobků?

- ANO
- NE

16. Jste spokojen(a) s lokalizací prodejny ve Vašem regionu?

- ANO
- NE

17. Souhlasíte s rozšířením prodeje bioproduktů do supermarketů a jiných prodejen s potravinami?

- ANO
- NE

18. Můžete uvést alespoň jeden důvod, proč s rozšířením prodeje v supermarketech souhlasíte?

.....
.....

19. Myslíte si, že s koupí biopotravin můžete nějakým způsobem ovlivnit Vaše zdraví?

- ANO
- NE
- NEVÍM

20. Mohl(a) byste prosím uvést výši měsíčního příjmu za celou Vaši domácnost?

.....

21. Pohlaví:

- Muž
- Žena

22. Zařad'te se prosím do věkové kategorie:

- 15 – 19
- 20 – 29
- 30 – 39
- 40 – 49
- 50 – 59
- 60 a více

23. Vzdělání:

- Základní
- Vyučen(a)
- Středoškolské s maturitou
- Vysokoškolské

24. Momentálně jste:

- Student
- V domácnosti
- Zaměstnán
- Bez zaměstnání
- Důchodce
- OSVČ

PŘÍLOHA II. Klady a zápory ekologického zemědělství v ČR

Klady

- Ekologické zemědělství v ČR zaznamenalo nárůst ploch i počtu farem. Výměra ekologicky obhospodařované půdy se zvětšila meziročně o desetinu, na 281 500 hektarů.
- Počet ekofarem se rozrostl o 134 a to na 963.
- Vyššímu zájmu o ekologické hospodaření prospívá také konkurenční prostředí v oblasti kontroly a certifikace. V minulosti v ČR fungovala pouze kontrolní organizace KEZ, během loňska však byly pověřeny další dvě společnosti, ABCERT a Biokont CZ. Zjednodušila se také legislativa.
- Podíl ekologicky obhospodařované zemědělské půdy vzrostl loni meziročně z 5,98 na 6,61 %, což je v rámci EU nadprůměr.
- Příznivě se rozšiřuje výměra orné půdy a trvalých kultur, jako jsou vinice a sady.

Zápory

- I přesto, že více než čtyři pětiny ekologicky obhospodařovaných ploch představují trvalé travní porosty, tedy louky a pastviny, domácí nabídka biopotravin zdaleka nedostačuje pokrýt strmě rostoucí zájem spotřebitelů.
- Prodeje biopotravin sice loni podle předběžných odhadů vzrostly o 35–40 %, ale poptávka roste rychleji než nabídka. Proto ji kryjí stoupající měrou dovozy. Předloni se podíl zahraničních produktů blížil 60 %, loni ještě narostl.
- Vedle nevyhovující struktury ploch v ekologickém zemědělství je rovněž problémem to, že čeští ekozemědělci nejsou schopni nabízet větší množství produktů, které by mohli nabízet velkoodběratelům, tj. např. obchodním řetězcům nebo větším zpracovatelům.
- Problémem je rovněž značné rozptýlení ekofarem, což přináší problémy s logistikou.
- Ekologickému zemědělství chybějí peníze na investice a modernizaci.
- Domácí nabídku omezuje i nedostatek zpracovatelských kapacit, i když postupně přibývají.

Dalšímu pozitivnímu rozvoji napomůže hlavně zvýšení dotací, které se budou pro následující sedmileté období vyplácet z Programu rozvoje venkova, který z rozhodující části financuje EU. Počítá se s tím, že ročně by na ekologické zemědělství mělo jít kolem půl miliardy korun, zatímco v posledním období to bylo kolem 300 milionů Kč. Například na hektar orné půdy v uplynulých třech letech čerpali ekofarmáři 3 520 korun. Letos obdrží 4 266 korun (155 eur). U luk a pastvin se dotace zvyšuje z 1 100 na 2 449 korun (89 eur) na hektar a u sadů a vinic z 12 235 na 23 368 korun (849 eur) na hektar. Dotace na ekozemědělství šly v letech 2004–2006 z Horizontálního plánu rozvoje venkova, který rovněž sloužil k čerpání evropských peněz. [28]